

TÊYESTÊY

NO: 7

GORGEÇİNÊ HAŞTİYE
Fatma Rozine ZULAL 3/5

SURGENİYE
Hıdır EREN 6/8

DEWRÊ DÎNA U MEDENİYET
Rında SILIZE 9/10

AX HEVAL
Alex ÇELİK 10

HÊKATA HESKAÊ BISKAY BE ROCÊ REMEZANÎ'A
Celâl TAŞ 11/12

TORNÊ MİRÊ NİNNÎ - DEKERNAYÎS: TEKERLEME
Menşure DOĞAN 12

WEŞİYA BÎBÊ MEMÎ SER
Gule MAYERA 13

HEWNÎ U HÊNİYÊ DEWI
Cengiz ASLAN 14

CENET U CENEME (Hêkata Ap Heseni)
Arekar: Türkan ÇELİK 15/17

NOĞD
Vedat ALDEMİR 17

HÊKATA VİLİKA ŞERMONIKE/
Arekar: Hawar TOËCENGÎ 18

SEY MOMID
Hüseyin ÇAĞLAYAN 19/24

SILO PHIT U ALİYÊ XIDIRÎ
(Hêkata kutikê qereqolê Turismege) Ali GÜLTEKİN 25/26

BİRİYE
İklim YUMLU 26

MERSELA ESKERÎ
Veraroc KARUL 26

İSONÊN NÊMİRÊNA
Asmên Ercan GÜR 27/31

ZÊ TÊLA CEWÎ U PEJEKA USARÎ - ZERÊ TO ŞÎA BO
Cihan Ali DEDE 31

ÇEXPÊRİYE DE DEMÊ KHANÎ DE NÎA KERDENÊ MA
Murat UÇUR 32

DESTANÊ KERVELAY
Cihan SÖYLEMEZ 33/36

BARÊ MA WEŞİYA MAWA
Naciye POLAT 37/38

UŞEN U HALÎMA
Sinan TAZE 39/40

MERTALÎ/
Areker: Usxan CEMAL 40

KERGE
Xal ÇELKER 41/42

WAXTÎ DIMA
Tayfun İKAN/ Çarnekar: Asmên Ercan GÜR 43

PİR VE GAYÊ BORÎ RA .../
Arêkar: Munzur GÜVEN KILIÇ 44

MESLAY ME'HMUD QERTALÎ U DIZDON
Zend PİGAR 45

SANIKA THÜYE
Vatoğ: Najni Heyderize/ Arêkar: Hawar TORNÊCENGÎ 46

PİR SEY NESÎMÎ Û TALIBÊ XUYA
Qesikerdog: Haşan GÜVEN/
Arêkar: Wisiv PİRBAB 47/49

SANIKA SALHÊ-U KEJE
Çıme: Gulsîma/ Arêkare: Pinar ÖZGÜL 50/51

DARDE Kerdî Mendî Bî
Pinar ÖZGÜL 51

PASAÊNA ZIMISTANÎ / DEMSERRÎ
Sait ÇİYA 52

GONEWERÎ
Fatma MALKOÇ 52

ERÊ MÊRDE MÊRDE - MI TI XORÊ WASTÊNE
Ali KIZILBEL 53

MOWAYÊN - CÊNIKE
Qemera BARİYE54

ZIRÇİYE
Munzur GÜVEN KILIÇ 55

DAYÊ
Musa OKTAY 56

GURÊ KIRMANÇKÎ
Veroc SERANAS 56

BARIŞ ARSLAN RA KITAVÊ KILAMU: ÇAR QEŞÎ
Hawar Tornêcengi 57/58

QESEYÊ KE MABÊNÊ ZURE BE RAŞTÎ DERÊ I
Okan EROĞLU 59

HAYRÊ XU NİYO - HONA KE NÊBİME VILA
Gürsel SARIKAŞ 59

MOZART U MOZARTÊ MA
Enver ŞENER 60/61

WELLAT
Kemal TAŞ/ Çarnekar: İbrahim DOĞAN 61

TEYNAYİME - VANÊ
S. Devrim POLAT 61

SEWE - HÊSTİRÊ ÇİMA
Fırat ALÎ 62

WAYİRÊ VENGÊ MA - RÊŞTİKE
Ali ERENLER 62

HESEN EFENDÎYÊ BASKOYÎ:
Hesen HEMKAN/ Awşeno SEREN 63

HARDO DEWRES JİAGE O
Usxan CEMAL 63

ŞİİRE KILAMÊ WELATÎ
Kemal AKAY XAMIRPÊT 64

QESA VERENE

Ma ve xêrdi sarê ma!

Ni roz u asmunê teng u de perloda Piltani amorê hawtine (7.) sîmarê biye meyman. Na amor de ki helmê kultur u kamiya mara jü perlode vejîye werte. Wazeme u cad keme ke zonê pi-khalikê ma, zonê Dêk u Pîrikunê ma memîro.

Zerekê Piltaniyo newe de, sanîkunê mara, hêkatunê mara, kîlamunê mara jü dina rindeke vêneme.

Eve phoştdariya sîma u destpêsanîtena ma, na serra newiya 1921e de ki lawatişê u xoverdayişê ma dewam keno.

Wastena ma awa ke; nas u dostiye, haş-tiye u raştiye, rind u rindêkiye jê xavî-ka sîti, jê asmenê pakay weşiya ma sero racêro!

Serva sponseriya/yardîmê Piltan 7'i; "Dersim Kulturgemeinde Darmstadt e.V." u. Ahmet Canpolat rê berxudariya xo vame.

Sîmara rîza ma; bêrê, Perloda Piltan rê sponsor bime!

Bîhêrnîme, bîroşîme, abone bime ke ravêr şêro!

Bîmanê canweşiye de!

Îdarekarê Çapkerdene: Okan EROĞLU

Editor u Raştkerdene: Hawar Tornecengi / Hıdır EREN / Mesut Asmen KESKİN

Îdarekarê Neqisnaene: Sinan ARÊKÊYÎ

Grafîk: Murat DERMAN

Mail: hegaejan@gmail.com

Pelga Facebook'i: <https://www.facebook.com/Piltann/>

Vilakerdoğê Doçland: Hawar TORNÊCENGÎ

Vilakerdoğê Awisturya: Enver ŞENER

Vilakerdoğê Franzi: Fatma Rozîne Zulal

Vilakerdoğê Doçland: Pınar ÖZGÜL

Vilakerdoğê Doçland: Mesut Asmen KESKİN

Vilakerdoğê Danmark: Qemera BARIYE

Vilakerdoğê Erzîngu: Öznur YOLERÎ

GORGEÇINÊ HAŞTIYE

Fatma Rozine Zulal

Adil Gür kamo? Piyê Adil; Qozali ve maya xo Sekna ra hîris u heşt (38) de ke xeleşinê, Sekna rusnenê Manisa ğerv. Ğerv ra ke cêrenê ra yenê, Mamakiye de zewejinê. Pulê Bargi de nisenê ru, jü lazê xo Mistefa, jüyê ki çêna xo Muşide bena.

Sekna, Adil de dığani viya. Eke se beno, Qozali ve Sekna ra, ni jûbin de ne vanê, ne ki hesnenê. Sekina herêdina sona Bor çê lazê apê xo Memedê Aliyê Khali. Muşida ve Mistefay ra hetê piyê xode manenê. Memedê Aliyê Khali, hîris u heşt de mîlet ke qırkenê, binê meyitu de xeleşino. Ey rusnenê Manisa ğerv. O ve Sekna ra, Manisa de viyê. Çêna apê xo heredina, yena; yena leyê dey. Lazê api cıra vano: “So bîzewejiye!” A, Welîyê Hesênê Çaĝi de zewejina. Ne bonî estê, ne ki çê esto! Sonê çê Seydali Aydın sero manenê. Adil bonunê dinu de yeno dina.

Mîlet yeno têarê, dest danê ve jûmini, cîrê bonu vîrazenê, Welî ve Sekna ra sonê bonunê xo. Adilî çor-phonc serre finê’ra gawu dime. Adil gawu rame-no beno keno wertê gawunê dewe. Qesê fekê veyva mî Emina wo: (Emina cenîya bîrayê mîna, çêna a dewa)

- “Wuşîre gurtêne, wuşîre lesa deyra derge viye. Lesa dey gawu dîma bêlî nêbiyêne.”

Waxto ke yeno ses serri, xeverê danê pi, vanê:

- “Bê lazê xo bere.”

Qesê fekê Adilîyo:

- “Ez hona domu vine, destê mî gurê kerd ve destê jû mordemêki. Namê yi mordemêki Wuşên vi, ez fiştune’ra raye, Koyê Suri serde ma şimê Mamekiye. Ez berdune leyê piyê mî. Mî ora dime muwa xo nêdiye.”

Piyê ey zewejaye viyo, hirê çênê xo biyê. Pi, Adilî beno dano ve yatîli mektev, vîrende danê Ovaciĝe, dodîma lise de danê ve Qîsle (Nazîmiye).

Cênîya Qozali bena nêwese, o beno beno Xarpêt doxtori (pisikiyatri). Doxtor rêçeta dano cî, sonê

Hotel. O leyê cênîya xode vîndeno, deva-devê peroz Qozali sono Xozat garajî de biletu cêno, jû rast yeno, naskerdoĝ ra vano; “Na rêçeta bere yilazu biya, ma piya şimê Mamekiye.” Mordemek sono yilazu anu, waxto ke çêverê Hoteli de kuno zere, niadano ke cênîke destê xo gonirayê, fiştê hawa dota yena. Nu vozeno zerê oda, eke (cênîke) surayi dove qafîka Qozali ro, Qozali hawo gîno waro, wertê goni dero. Uza mîreno. A cênîke qafîke werdivî, bîrawu tey niadêne. Domanê Mistefayê Heseni (çê Ali Bulutî).

Ses domanê Qozali benê sey. Qozali mektevê malîmên de kar de biyo, a aylîĝa dey dave a cênîke, hona wesa. Pulê Bargi de nisena ro. Yî hirêmena çênêy Sayma, Kîvare ve Besere ra berdê dê yatîli. Mistêfa ve Muşida ra çê apunê xode manenê.

Adil, merdena piyê xora dime, çê apê xo Heyderî (Haydar Gür) de mandêne. Apê xo ni domanu rê wayîr vejîya. Mektev ra, (yatîli) amêne şîyêne dukanê apê xode gurîyêne. Takdîrê ke gurêtêne namê apê deyrê amêne, zaf baqîl viyo. Mektevo vîre, werte, lise ke qedenê, endî çê apê xode vînetêne. Bîrayê mîde gegane piya amêne çê ma sonde. Qe nêwastêne ke qalê maya dey bîkerime. Mayê qîzkekên de rusno ve çê pi, uzayra muwa xora herêndan vî. Yatîli de wend, dîma Çê apê xode mend. Des u dî, des u hirê serri de kot wertê politîka. Mektevê lise de çî biyêne, ey verde cayê xo gurêtêne. Gazêta “Halkın Kurtuluşu” fetelnêne (rotêne). Rozê, mî hesna ke şîyo Xarpêt ra gezetu biyaro, pêĝureto îşkence kerdo esto mapusxane. Nêzon o waxt çond serri tey mend. Waxto ke vejîya, bîrayê mî Xîdır de ame çê ma, xeyle qesey, qesey kerdî. Eke qesey kerdêne; tu hênî zonêne ke, astarey çîmu de bereqîyêne!

Serre, hazar u newsey u heştayo, (1980) payîza Wertîya. Roza çorîne, pesewe saete des u dî’ya, zîng zîng da ve çêverê maro. Ma wuştime ra, piyê mî raver şî çêver kerd ra ke polêsê. Namê mî pers kerd, piyê mî va çêna mîna. Amey leyê mî, vake:

- “Era ma ver kuye, şîme qeraqol.”

Pesewa, bêçîku ke çîmunê isonî kerê; yîsu verê xo nêvineno. Ez ver son, poleşî mî dîma yenê, mîra mîlqî kenê, vanê; “nîka ma bena kotîro erzena, remena sona.” Şîme, şîmê cêr peyê bonunê çê rayver Memedî, ma uza kotîme areve. Eke xeyle olvoji hayê pêĝurêtê zerê arevî derê. Ma berdîme, qeraqol. Eke ju lazek pêĝurêto ey namê ma do. O hên ke îskence kerdo ke; deşt nêve sovara vêsênê, zerê kafu, çola

kafe vêsa, riyê xo khırr-khêwewo. Lılıka zerê çımı khırr-khewiya, riyê xo buaxano. Cığara nave lısku ra, na het - o het ra, têdust de -mı hêni zonêne ke- şış kerdê pede. Mı xo xode vatêne, na şış çıtur xımajig lonekerdo; şıyo dot vejıyo. Jü bekçi qesey kerd, namê xo İmam, bi rama haq cırê voro! O şıyo haqiya xo. Vake;

- “Polêsu, mıra vake: So sova cıke! Mı koli kerdi sova, fişte’ra cı, mı niada ke bive çhike-çhika lazêki. Mı nêzona ke seweta lazêkiyo, mıra vanê: sova eracı fiye.”

Vırende destu nanê ve sova ra, dodıma vanê: tımamunê xo veze, sova sero ronise. O kî dezê canê xo ver; kam ke nas keno, namê dinu vano!

Ma hirê roji Qereqol de nezaret de mendime. Dıma ma berdime şuba 1’ine a sewe şı reyna cênci kerdi top ardi ke Adil ki pêgureto. Roza peyêne ma butu piya peyser ardime qeraqol de eştime nezaret. Mı vira nêsono, jü polês ame vake:

- “Bu nasıl kanundur, bayanlarla erkekleri aynı nezarete atmışsınız!”

Ma pêro-piya vişt teney bime. Ardi, çimê ma gıreday, ma pê destunê jübini gurêt, desto mını çhep de nêzon, desto rast de Ali Aydın bi. Jü suka bine de malım bi, o ki pêgurêtvı ardvı. Çor malımı made bi, malımê lise ardivi. Ma kerdime areve, ma berdime bover “Qayseri hava indirme tugayı” vanê, berdime uza. Mektevê Malımêni kerdo thol, kerdo iskencexane. Helikopteri niştêne - ustêne, qul kerdêne arê, ardêne kerdêne zere. Rozê, dı çêneki pê guretê ardê, jüye howt serri de biye, jüye ses serri de biye. Waxto ke ardi salonê işkencexane, ma niada ke vengê domanu yeno, bervenê. Domani ardi eşti wertê ma, eke yinu raya cadı sero kemer nê ro, vıreniya arevunê veyvi bijerê, cıra peru bıwazê. Arevê polêsu uzara vêrdo ra, vato; sıma bariqat vırazenê, pêgurêtê ardê. Rozê ki ma niada ke, domono sowe berveno! Pulur ra cênike pêgurêta arda, eve derguse ra. Cênike tırki nêzona, eskeri vato: “Kutuk ama ma, tu kutuk bota nêkerdo.”

Qawusa ma ve yê cuamêrdo têlewe de biye. Waxto ke amêne berdêne iskencexane, name dardêne we, o, a berdêne, a, o ardêne. Çikayısê cêncu, domonu hard u osme’ nêne pêra. Adil Gür! Mı saete de niadêne, hirê saet, çhikêne, zırçêne. Ma qowusa cuamêrdu ra vêrdêne ra şiyêne dest-riyê xo şutêne, roze de hirê rey. Raya jüye, dı saeti ra dime vengê Adil bırıya, dı saatê bini vêrdi ra, phonc saeti ra dime ard peyser qowuse. Sonde ma vêrdime ra şimê ke, dest-riyê xo buşime, eke lingê xo mosê piskiyê, nêşkino xo sero vındero. Sonde, sodır vişt u çor saeti zırçayısê cêncu amêne. Adil dı-rey cunta ra ravêr kotivi zere, eyrê zof iskence kerdêne. Asme ra dime, ma berdime Xarpêt, eve oto-bozê Belediya, pırrvi.

Ma berdimê 1800 evler. Des u phonc roji uza men-

dime. Roza mekemi ameyvi. Ma kerdime cemsu, berdime mekeme, dı roji mekemê ma dewam kerd. Ma pêro vişt u phonc teney bime. Salon de, mı phoştı sana ve dês hêni ğeyal ken. Adil yeno nat, sono dot, ez eyde niadan, hama xo xode van; çor phonc saet veng cıra nêvejiya iskence de, çınay rê? Amê leyê mı, mıra vake:

- “Çıko! çayê ğeyal kena?”

Mı, yi phonc saeti cıra pers kerdi? Vake:

- “Vırende ez gurêtune falaka, dımera bojiyê mı gıreday hawa ra, sandali binê lingunê mıra gurêti, heto jü ra ki elektirik dêne mı. Dımera ez nêne ru, lingê mı mosayê ra pısqay. Sole sanayvi uwe ro, ez sera fetêlnune. Dımera ez kerdune arave, berdune lewê golê Xızırı. Pesewe viye, her ca cemed guretvı, cemed sıkıt. Dêne miro, ez kerdêne uwe, vetêne. Uza ra ez berdune sereniya Gazıke de, huy, zenge dave mı, vake; “mezela xo bıkıne.” Mı kınite. Vake; “cı kuye” ez kotune cı, wele kerde’ra mı ser. Honde ke riyê mı ser nêkerdvı. Vake; “qesunê huyê peyênu vaze!” Mı vake; “se vaji! Jü bırayê mını, jü ki qomê ma rê, sarê Dêsim rê selamê mı vazê!” Davançê sana ve wertê çarê mı; ververê qafıka mıde; tak, tak kerd ve thol, ez mezele ra peyser vetu, peyser ardu iskencexane.

Kınci sero bıvi şığapey, elektirik jêde dayvi cı, bojiyo rast pê qeleme nêgurêtene, desto rast, lingê xo butu dırvêtin bi, qılaşıayvi ra.

Mekeme, dı roj bi. Dı rozu ra dime ma verdayime ra, yi hirê teney eşti mapusxane. Hirê serri ra dime ma berat kerd. Adil ceza xo ke qediye zere ra vejıya. Her waxt teqiv de bi. Reyê vake: “pêgurêto, zaf iskence kerdo, işkence ra aqlê xo kerdo vındi, zof dove sare ro. Berdo esto Bakırköy de Xestexanê aqlı. Eke ey çêver kerdo ra, remo şıyo. Olvozu remno berdo, berdo Almanya. Uza iltica kerdo.

Gulane seşine de (6 Mayıs Denizlerin anma gecesi) Almanya de bi. Ez ki şine. Serra, hazar u newsey u neway u heşt (1998) de. Ma ve otobozu şime Köln. Adil, hawo verê saloni de, teyna binê dare de çhokunê xo ser ronıştewo, sewqa xo sare rawa. Şine, şine lewe, ma jübın pers kerd, mirê xeyle qesey, qesey kerd. Vake:

- “Ez ke amune Almanya qe rınd nêvine, nast, dostu vatêne; nu belkiya seweta peru amo, mıra vozdenê. Nêzonêne ke ez rınd nine, newesune. Al-mancıku destê mıde gurêt, Kilise ra rahibu ez berdêne doxtor, ez berdêne wertê bırr de fetêlnêne, mı xeyle waxt xeyle tedavi di. Tenê ke bine rınd, mı xo xode va; ez hover bıdine. Ez eve qeyret zu/zon mısine, kotine kar gurewun. Zewejine! Kesê mı çine vi mirê veyve bıkerı. Yiyê ke hêni zonêne ke, ez sewata peru amine, ez dinu ra dır vınetune. Politika ra ki dır vınetune.”

Telefonê xo da mı, telefonê mı gurêt. Reyê mirê tele-

fon kerd. Vake; “çêna mı biya.” Mı va; çimê to ve roşt bê! Jü çêna xuya bine biye. Koti vi kar gureyêne, hal waxtê xo ke hevê bi rind. Çênunê xora zof has kerdêne. Yisone ke, honde iskence di, honde izrav di, bê-maye, bê-pi bi pil, şaset di, honde tharve ke diye, hurêndia rêça yi tharvu coru bena vindi? Nê-nê vind nêbena. Çor demserri (sezoni) çitur ke benê newe, hurêndia yi dirvetu ki bena newiye. Tharvu ke pay na’ro mezgê sarri, zerriya bele, pısika isoni sero a rêçe manena, vind nêbena. Na rêçe, jê rêça serê vore niya! Beno ya çiyê ke bêwayir mend, telef beno. İsono ke tek mend, honde tharvu ra dime, keşi de thawa bare nêkerd, giraniya ke serê zerryabele de nêdarina we.

Na serrunê peyênu de, rew-rew telefon kerdêne, zof qesey kerdêne. Mira telefonê tayine wastêne, mı dêne cı, yoxro ke, o rind niyo, wazeno ke giraniya ke serê zerryabele dera barekero ke, a giraniye senik bo. Mordemunê xode, olvozunê xode, wazeno ke barekero. Nêzonêno ke yi olvoji, mordemi sata tenge niyê. Nêzoneno ke yê mordemê sata hirayiyê viyê! O nêwes bi, keşi cuavê telefonê dey nêdêne! Hêfê sîma! Hêfê kulturê ma! Hêfê kırmancıya virene!

Sîma na Kırmancıya virene kerda hard! Kırmancıya virene de, jü ke cayê nêwes bi; vore kerdêne letey, çığu (hewresu) sero şiyêne diyar, hal u xatirê nêweşi pers kerdêne. Mînete kerdêne. Hal u waxt ra gore yerğat biyêne top, şiyêne ordım kerdêne (destdariye dêne cı). Jüyo ke hal waxtê xo hurendi de nêvi, cîrê hemgên berdêne. Çiyê xo ke kêmbi, dêne cı..

Ma nîka? Nîka... merdana deyra dime ey sero nusnenê, kîtavu vezenê, kîtavu rosenê. Çayê, jü raye cuavê telefonê dey nêdêne? Gos’ro cı nêdêne; ala derdê ney çîko?

Eke telefon mîrê kerdêne ra; nêma saete qesey kerdêne, gegane karê mı ke bi, mı dene lazê xo, çê de kam ke bi, mı dene dey. Hora meyman ke çê made bi, naskerdoğ, mı telefon dêne cı, yinu tey yaraniye kerdêne, eve zonê ma! Zonê ma ke qesey kerdêne, dîna biyêne yê dey, tak-tak huyiyêne.

Rozê, zooof jîva, vake:

- “Roza “Çarsemiye” her çiyê mı, mı dest ra guret. Roza “Çarsemiye” muwa mı, piyê mı, birayê mı, her çiyê mı, mı dest ra gureti. Ez kerdu sey. Ez ke merdune domnunê mîrê wayir vejîyê.”

Mı reyê eyra pers nêkerd, roza “Çarsemiye” de se bivi? Mordemo ke, domanêni de bi sey, jêde iskence diye, mapusxane de mend, sîma eyra çî wazenê?

Dî-rê asmi telefonê xo bîriya, mı va cîrê se biyo? Mı cîrê telefon kerd, cuav çîno. Mı xevere gurête ke; şîyo Mamekiye, wertê nast u dostu. Ez zaf bine sa, reyê mîrê telefon kerd vake:

- “Ez yen waya xo vînen.”

Nêame, mı xevere gurête ke şîyo şîyo Bor. Mamekiye ra, eve lingu şîyo hardo ke amo dîna, şîyo uza; dewa xo. Neway u çorine (94) ra dime, Bor kerdîvi thol. Amnon, tayê şiyêne mêşi berdêne Bor. Xorê şîyo lewê Sayderi, lewê Çiçêga amnoni. Yazguliye (Çiçêga amnoni-name keme) vatêne:

- “Na hurêndia dey çayê honde osena! Cawo ke uwe teneke de naro adîri ser, kerda xoro, cîlê ke tey koto ra, hurêndia xo zaf osena.”

Qesê fêkê Yazguliye bi.

Adil yeno Mamekiye, çê waya xo Muşida. Wurzeno ra, sodîr ara xo keno, xatirê xo wazeno, sono çarşı. Niadano ke mîlet hawo biyo top, sonê ke şêrê Ankara. Xeyle mîlet yeno têarê. O ki yinu de nîseno otoboz sono. Seweta Haştiye mîlet eve otobozu sonê Ankara (barîş yürüyüşü). Uza sono çê waya xo Besere de nunê xo ke weno, çê ra vejîno. Merdena xora bêxevero. Çentê xo mîane de beno, sono kuno wertê GORGEÇİNUNÊ HAŞTÎYE. Vengê lawîku ra Gorgeçini kay kenê. Na rastey, rastê goninê. A saate de bomba peqena. Adil mîane ra dirveti cêno. Rêçê serê mezgi u khulê serê zerryabele dirvêta peyêne de benê vindi sonê. Eve dirvêtunê khan u newiyu, perrenê ra sonê.

Sonê resenê bêkeşiya hîris u heşti (38î), bêwayiriya na waxti...

SURGINIYE I

Xıdır EREN

Serre 1983, amnaniya peyêne.

Dukanê Heyderi ra veşt ra, veciya olağê. Bın ser piştikê “koti-spor”i pıra bi. Mersin germ u ténın bi. Raye ra gıran şiyaine nêzanitêne. Zê hemu wax-ti gami jübini ra düri düri eşti, herbi herbi şî verê çêberê qonağê serwendixani. Niyaji dıma veng da:

- Tayê hêdi so, to ez hefekitun.

Cêra Niyaji:

- Lacê xalıke, tı çae mı dıma ama, Heq çê to rê!. Owo ke ama, tı naca verê çêberi de roşe, ez di gaman de cıveci, bêri war.

Niyaji va:

- Beno, lacê xalıke, ez naca to pinun.

Nerdgan ro çüt çüt veciya ser. Xo xo de; “İngê rew bimuşi, no tainê m’ veciyo kamci ca” vat.

Hatê ra nat-dotê xo ro sêr kerd, hatê ra herbi herbi şî verê çêberê sermustoği. Çêber yakerdae bi. Zerre de jü çênaka azebe bo jü mordemeki’a sermustoği de mobet de bi. Be kêf u esqa jübini de qeşi kerdêne. Sılam da, vêrd ra qoltığê thali de nişt ro. Gos na qesanê inê ser. Qesan ra doze berde cı ke ni ki serba taini amê. No mênık piyê na çêneko. Na, hona sifte tain bena. Sermustoği ver de xonçê da gırse esta. Xonça xo se ke çêber de kûta zerre, heni destê raşti ser manena. Qoltığe ke çênake bo pi’ya ronıştaiyê, küne hatê dengiji ser. Verê pençeran derê. Xoce, qoltığo ke çêber de zerre kütene de hatê destê çhepi ser maneno, iy de ronıştaiyo. Peyê xo yeno dês. Verê xo yeno verba sermustoği.

Pi u çênawa sermustoği ra pers gurê, xatır waşt, bi teber. Sermustoği bo xociya têvırare mandi. Xoci ro niada, heni ebe zora perpeşiya;

- Gurê to çiko, tı qey ama?

- Tainê mı veciyo naca. Memleket ra xebere dê mı. Ez naca de tatil derun. Mı va, hento ke nacaun hurendia xo bivêni, heni sêri. Ez a sevet ra amun. To rê zamet, reyê niade!

Sermustoği, hatê xoyê çhepi ser nia cêr ra destê xo da ra, ref ra tayê dosyi anti. A dem de xoce uşt ra paun. Sermustoği dosyi têv day. Çimê xoci gına dosya xo. Namê xo sero nustaye bi. Sıfê sermustoği vuriya, be hers’a:

- Dosya to naca çina. Tı kamci wendixane rawa?

- Wendixanê Mamekiye ra!

- Yê kotia?

- Yê Mameki’yun!

- Domanun koti de dana wendene?

- Mamekiye de!

Nafa tenêna ebe hers’a:

- Naca çı findena, teber be. Tain-mainê to nêveciyo naca!

Xoce na qesa ser zaf qariya. Cêra ya, cao ke sifte ronıştaye bi, ancia aca de nişt ro! Cêra sermustoği:

- İta çê piyê to niyo! Ez aha nao nisenun ro, tı bê, mı teber ke!

Herbi dest na zil ro, polêşi waşti. Xoci xo azna qoltığ ro, koti koti sermustoğ ro sêr kerd, dıma veşt ra, bi teber. Olağa odan de raştê Niyaji bi. Amo, olağê de nişt ro.

Uşt ra:

- Lacê xalıke, se bi? O çiko, sıfê to satiyo. Tı vanê, sima zerre de nenê werê!

- Qı vên meke, herbi naca ra teber bim! Vengo polêsun da! Nıka yenê, ma benê.

Herbi biy teber. Kûti raa dukanê Heyderi ser. Xoci vat:

- Lacê xalıke, to pede so. Ez to dıma yenun. Tayê gurê mı esto.

Cêra ya, reyna kût raa serwendixani. Ancia şî i qonağê verêni.

Nafa odanê sermustoğan ra vêrd ra, şî verê çêberê de bin de findet. Çêberi sero “ilk özlük” nuseno. Xo xo de fıkrna, namê ey çık bi! Cêra ya, çım eş serê çêberê ey. “Mehmet Gök”. Ama verê “ilk özlük”i. Da çêber ro, kût zerre. Zerrê oda de Çar xonçi estê. Xonçun pêroinan ro jü raye de nia sêr kerd, cênıka ke zê rihuiyaisa, şî, düsa ae de findet.

Qusır de niamede! Ez Mamekiye ra yen. Tainê mı veciyo naca. Mehmet Göki va, so, i malumat danê to!

Cênıke va:

- Roşe, namê too xêr?

Xoci namê xo va. Cênıke dosyan de niada;

Qeza Gülnari de wendixanê Olucağı!

Heq raji bo! Xatır be sıma.

Bi teber. Şî dukanê Heyderi. Çimê Niyaji se ke gına xoci, huyiya. Heyder hurendia xo ra veşt ra, ebe qı-sawata;

- “Se bi, se bi?” va.

- Thaba çino. Raştê de lacê kutıki biym.

Heyderi vêrê xo raver eşt, dest kerd vêrê xo ra, binê zimbêlan ra perpeşiya.

- Sîma na memleket de qî keşî ra metersîrê. Kes nêthowreno filiska mordemanê mî rano. Sîma belkia nezanê. Ez naca de, wali de, serdarê emniyeti de nison ro. Ma qulube de boyna têleye derim. Rocê ke mesêri, kûnê qisawate. Vanê, tîrem se bi, ewro Heyder Efendi niama?

Xoci bo Niyajî jûbîni ro sêr kerd, dîzdeniya Heyderî perpeşiyay. Xoci riyê xo kerd pêt,

- “Heq çê torê Heyder!. Çê, ma nêzanîm, domanîm çî?”

Heyderî vat:

- Xoce tî qî qisawate meke. Ez nîka tilifon ken ya, tainê to veciyo ke kotî, musenun!

- Ez musun. Veciyo Gûlnar.

- Wey! Rind. Oca nuki zafê, marê nukun rusnena. Heq bo, sêr ke, ez nae rê zaf sa biyun. Nae rê sîmino. Urce!

- Fındîrê, ez reyê sêri hurendia xo bîvênî, çîton bo bado sonim!

Xoce uşt ra, sêro otogar. Niyajî tey bi raşt. Nişt otobose, otobose hatê Erdemliye ser kûte raye. Xoce hetê dengîji de ronîştaye bi. Pençere ra dengîz ro sêr kerdêne. Ca ca mîlet dengîz de azne de bi. Roca ke şî bi Qızılkilise, a roce amê viri. Homa kotî bi des o heştine. Doman say biyêne. Tainê xo newe veciyay bi. Ey do xoceyine bîkerdêne. Zerrê xo pît pît dêne pîro. Mamekiye de şî bi leyê Nuri Yeğîni. Sermustogê Milieğitime Mamekiye bi. Ba xo ki yê Qızılkilîşî bi. Vake:

- Caê to zaf rîndo. Zerrê suke ra nê m saete duriyo. Dewa Xolîki. Wendixanê xo esto. Phanc serri raver virajîya. Locmanê xo esto. Hato jû lojman, hato bin wendixane. So, zerê suke de kami ra pers kena, pers ke; salîxo to danê. Sifte so leyê sermustogê acay. O malumat dano to. Ey ke sa va, heni bike.

Minûbise vîrade ra kûte suka Qızılkilîşî. Suke şûye ra biye. Bani semsêr hatê derey ser bi biy ağme. Caê do qîc bi. Pêro tîrr bi. Qonağê sermustogun pers kerd. Vati “nao na cêr” reyê niada, xo xo de vat, isan qatêna çae bêro war ke, eke isan xo gîndîr ko, tenêna reet sono verê qonağî. Pede ama war. A dem zîqa binê Kemera Bele amê viri. Serê xo sanîr ra, huyiya. Şî, kot zerre. Verê olağê de heni zê borîkî, derg, xortekê do gonîşîyaê verê xonça de paun findetaye bi, va:

- Xêr ama, kami saê kena?

- Sermustogî.

Çêbero ke hetê chepi de maneno, be phêçk’a o muskî. Xoci da çêber ro, kût zerre.

- Ma bî xêr di, ez Xîdır xoce. Tainê mî veciya naca. Dewa Xolîki.

- Xêr ama. So zerê suke. Bertal Albayrak esto, dukanê dey pers ke. Miyane ra cêr seqeto. To muskî. O yê a dewo. To birusno dewe. Nîka sarê dewe nî caan de çîton bo estê. So muxtari bîcê, bê leyê mî.

- Heq rajî bo, na lînge xatîr be to!

Şî leyê Bertalî, tanîşîye dê jûbîni, mobet-sobet ra tepia, vake:

- “Mî qeda, malîmê m’, naca kes nêmand, pêro şî. Ez naca ra jû xortekî tode raveznî, raye salîxo to do. To hêdî hêdî so. Nejdiyo. Hana kas ra doymo.”

Vengo jû xortekî da, hata suke ra teber biyaene laceki xoci de ambajîne kerde. Tayêna ke şî, laceki destê xo da ra;

- “Malîm efendî, na raye ro so, nîa de, aca de jû raye hatê destê chepi ser sona, jûkekey hatê roc-ak-erdene ser sona. To hatê roci ser so. Raye to bena dewe.”

Va, xatîr waşt, cêra ya. Raye sero dî çêyî est bi. Deva deva çêwun bî, nebi, cor de kutîkê xar da, ‘be va u puk’a ama. Xoci herbi xo eşt serê raye, bî kuçan ro. Dî-hîrê himî xîl kerdî. Kutîk ebe zor’a xo ser ra fit duri. Wayîrê çêyî bî teber, verdi kutîki ver. Çêyan ra vêrd ra, qorî bin de yenê-sonê. Henî ke terso. Hatê ra ki laceki ra kîfîrun keno: “To qey mîrê nêvat. Qenê mî çûye kerdêne xo dest...” Veciya şûye. Hatê roci de cêr ra zerrê derî de tayê çêy asenê. Xo pey de niada, suke asena. Suke na şûye ra tenêna nejdiya. Nê m saeta ke raye rawo. Hente reşt serê şûye. Xoce ki raye ra şîpo. Hemu kes ey de nêşîkîno raye sêro. Xo xo de vat “hêni aseno ke na raye saete ra zêde ancena...” Semsêr be veştene ama war. Tî qe vana, perreno ra. Des deqan de ama verê mala verêne. Na mala, mala Lolana. Mabênê na mala be wendixanî de jû derê do qîçek esto. Vîşîya bover, reyê wendixane ro sêr kerd ke çî bîvêno. Yaman ya Alî! Ma no çîko?! Wendixane hîrê-çar cayan de qîlaşîyo ra. Bajîyê mordemî ver ro sono, yeno. Keno (ke) bîrîjîyo. “Adîr de piştîke tora nîso, Nuri. Ma qey vana wendixanê xo esto! Zîmîstani naca de isan cemedîno!” Peyser cêra ya, xo xo de fîkîrîna; “No wendixane lercê herdê Çewlîgî de belkia nîa biyo!” Ama mala Lolun. Dewîci cûn çarnenê. Şî leyê inê, sîlam da, ebe Tîrkîya:

- Ez malîmê na dewun. Çê muxtari kotî dero?

Reyê jûbîni ro, reyê xoci ro niada, jûyê xo cêra î binun:

- “Lacê kutîki zurî keno, no doman qey malîm bo” vat.

Pêro piya perpeşiyay. Jûyê de xo ki cêra xoci, ebe Tîrkîya vake:

- Xêr ama; bê, ez to berî!

Vêrdî ra bover. Binê wendixanî ro semsêr hatê mala Lolunê cêri ser şî. Verê mala Lolunê cêri de derê do husko qîçek estbî. Î ro vêrdî dover. Aca ra tepia mala Khurêsun yena. Bano en verên banê muxtariyo.

Banê muxtari qonaço. Dı qati ser vırajıyo. Amay verê çêberi. Mênki veng da:

- Heyder, Heyder. Muxtar!

Jü çêber de bi teber.

- Bêrê, meterserê!

Ama war, ama kutık guret pê. Verde xoce, dıma ki o mênk kütı zerre. Muxtari kutık verda ra, ama. Xoci ebe Tırki tanışıya xo dê cı. A dem de lacekê do xortek, serranê xoci de heni bozık küt zerre. Ebe Tırki xoci rê xêr ama vat, kurşı gurê, nişt ro. Muxtari vat:

- Ali, qey ništa ro, urce, çay ver sane.

Ali çing da, çay grêna, ard. Miletê nacay çay kırtlame simenê. Muxtari zey xoci sekerê xo eşt bardağê. Kot qesun. Têdinun dı-hirê bardaği çay sımıti, muxtari bado bardağa xo têv dê, gurête xo dest. Hooop, jü firtê de reynê. Bardağa xo nê ro, çayêna xo rê kerd cı. Ancia sekerê xo eşt cı, kot qesun. Xeyle ke qeşı kerd, zê bardağa verêne na ki têv dê, jü reyê de kerde xo ser, aca nero. Xoce, Ali, muxtar, o mênk têver têpey kütı raye. Mala Lolunê cori de mênk ninan ra bırıya ra, şı cün. Ni hirêmena amay suke, muxtari bo xociya şiy leyê sermustoği. Hata aca muxtari guman de bi. “No malımo, ya niyo?”. Sermustoği vat:

- Muxtar, no malımê sımawo newewo. Tıya dewr-teslimê niy kerê.

- Ma, sermustoğê m’, mı Xıdır xoce ra dewr-teslim nêguret!

Sermustoğ cêra xoci:

- Niade, malım efendi; muxtar Xıdır xoci to musno, dey ra dewr-teslim bıcê. So, kara xo dıcê. Ez serba to Mamekiye rê nuste nusnon.

Xatır waşt, biy teber.

Xoce zeze-meliya mıleti ra ama xo, sêr kerd ke amê Silifke. Hatê ra mavini qirrenê, hatê ra iyê ke do rosenê, i qirrenê. Deasê deqan ra tepiya, otobose qotmıs biye. Xo sanit zıqe. Raya xo tı qa vana raya Pulemoriya. Tayê ke şı, kopikê bırrê hurdi reiyay, kütı bırrê çamı miyan. Hemu ca çamo. Hergo çamo henên esto. Textê henêni cıra vecinê. Wexto ke xo xo de nia fıkrınene, ancıa şı welat..

Zımıstan bi. A serre heni varay bi, heni varay bi, ra u olaği têde cêriyay bi. Raya Vacuğê nêguriyêne. Rado ra jü xeberê da bêxude eşiyay pê. Koê Muzırı ra hewrê amo, Zeranige de destê koy berdo. Des u new teni binê hewrêşı de mandê. Ba xo Gazık de wendisxanê mustoğan de wendoğ bi. Be tayê ambazan’a şiy, izne gurete. Amay zerrê Mamekiye. Estemol ra deasê ambajı amay bi. Pêro qısawate de bi. Tırem kam merd, kam mend? Mamekiye ra jü minibüse kıra kerdı. Hata nejdıyê Kırmela Cêrêne şı. Aca ra dot hona raye ya nebiya. Minibüse ra amay war, peya kütı raye. Kırmela Cêrêne de bi dı qelfı. Qelfê jüy va:

- “Ma nia destê doveri ro heni ser ra de-

wanê Nenkun bo Semkan ro sonim. Na fekê çemi de dew-mewi çinê. Belkia raye ra manim. Ma tıbar nêkenim verê çemi ro şım.”

Qelfê bini va:

- “Nê nê, ma lerce kenim. Ververê çemi ro daêna rew sonim.”

Xoce ki, qelfeo ke verê çemi ro sono, beşıya inun. Çığırı çinê. Vati, ‘ebe sırawa ver küym, heni ververê çemi ro şım’. Peyê perociyo. Dı-hirê saetan ra tepiya bi muğurbe. Bercan ra vergi zurrenê. Qe vengê kutıkun çino. Vore miyane ra ancıyêne. Phanc-des deqan de reyê jü kütêne ver. Henda kerdêne bıhefeqıyê. Qor-qalçı biyê gıran, linganê xo zar-zor finê hewa. Saete kena bêro deşine. Vengê kutıkun ama. Pêro ‘be hewesa zırçay, ‘be kêfa veng day. Tayê ambazun ‘be vengê berciya şüari vati. Tı qe vana newe kütê raye. Heni ke biy cansenık. Nê sate ra tepia amay, reşti Purtıkun. Purtıkun de çê xalıka Musay de veşti. Piyê Musayı ni qelfı miyan de bi. Wertê qelfı de lacê Gıldıg Ali, Ali ki est bi. No çê Gıldıgı tertelê 38ine de rusno Yozgat surgıniye. Qe adet torê ni cawun nêzano. Raye ra pêro xoci de kot mobet. Wexto ke koti zerrê çeyi, herbi wayiranê çeyi kurşı nay ro, mılet day ronıştene, dıma sacı nay ser. Wayira çeyi cat kena herbi nanê teji mıleti resno. Têde gest de qır biyayine dê. Nejdıyê heşt saetiyo ke raye rayê. Ali rınd küt qoltıgê xoci, nia bêveng, ebe Tırki’ya (Ali Kırmancı nêzano. Estemol de biyo pil):

- Ne bıra, ni nan nêdanê ma? A cênike henio nan pocena, ercena i paçi ser! Thaba ma nêdana!

- Nê bıra, çaê medo, axırı ‘be peran ra niyo? Çı wazenê, dıman cı, cıra nanê xo herinenim!..

Vat, hurdi hurdi perpeşıya. Ali nêşı ser ke xoce be cı yareniye keno. Hurêndiya xo ra be vengê berci’a, ebe Tırki:

- Ne dedo, fiyatê nani çıko, peranê sıma bıdim, tayê nan xo rê bıherinim. Zaf bıym vêsan.

Qelfe de çend teni estê, pêro sas bi, Ali ro sêr kerdı. Wayirê çeyi binê sacı ra bi kosengê adırı ro, vake:

- Wêêêê, lacê kutiki, mı de gırrastê piyê to nıne!..

Ali hurendia xo de bı husk, mand. Embazun têde:

- Wuyyy dedo, se kena, o gıribı, ni cawun nêzano. Jü be ey’a kayê xo kerdo. Heq çê torê! Tı domana, çı!

Vati, ebe zor’a mênk day ronıştene. Çênekanê çeyi herbi nan kerd hazır, mılet nişt ro.

Hatê ra nan wenê, hatê ra Ali ro sêr kenê, huyinê. Ali ki Xoci ro sêr keno, hatê ra sere saneno ra, hatê ra o ki huyino.

Na dem de xoce ki berc-berc huya, huyayis de aleqıya xo ke, zerrê otobose dero.

DEWRÊ DÎNA U MEDENİYET

Rında SILIZE

Na nuste de wazen ke tenê borzalunê xu u halê dina sero soğırê xu hira keri. Kotira sifte keri, ez ki rınd nêzon. Derdi, khuli, problemi virênde ra nat isoni sera kemi nêbiyê. Dina, dina biyaene ra nat nêçeleri viyarnê ve ra. Çı waxt, kami rê waxtê weşi biyê, çı waxt kamci dewr de haq u huquqi hurendia xu diya, nêzoneme. Raştiye awa ke, dewro nejdi ra nat dina sere neqiye roz ve roz resta pê, her ke şî, jdiya, kemi nêbiya. Çimo jü ke huyo, çimo bin bervo.

Tarixo ke amo nustene, waxto ke isoniye dest u aqilê xu pia gurenê, o ra dima xo rê zıvinge na pêra. Waxtunê çetinu rê hemuye rasna pê. Waxtê ra isoni biy wayirê milki. Jüyo ke wayirê zor u qeweta jêdiye viyo, ey hêsa xu roz ve roz kerda hirae. Waxto ke hewesê milkê dina zerê isoni de ca guret, o ra dima roê isoniye ra ki çiyê bi kemi. Diletiye kute wertê isoniye. Hetu jü hermunê hetê bini sero bi berz. Taine rındiye, taine xıraviye sero aqilê xu gurena. O ra dime rındiy u xıraviye her waxt est têver; kamciye ke qeweta xu jêdnê, a amê ra ser. Torê şiyaena dewri guret binê tesirê xu. Taine xo rê kolej pêda kerdî, phoştia inu ra eve zordestiye xu avê berd. Saiya kolu ra qezencê xu kerd berz, milkê xu roz ve roz jêdna. Zordestiya xu kolu rê kerde qeder. Keso ke verva na qederi sarê xu dard we, i keşi rê zulim ard. Heni zulimo giran kerd ke, nêwast reyna kes sarê xu wedaro. Eve zulim, eve ters daene nêşkiyay sarê roştberu ronê. Verva zulimi vînetene, eve sare we-dardene peyniye de heqa kolêni amê guretene. Zincilîe ke nay vi dest u paunê kolu ra, endi amey vi sıkîtene. Dewro jü dêm diya, dewro bin ame ra ser. Dewro newe çığa ke dewro khan ra gamê avê bo, oncia ki isonê emegdari rê xelese nêbiye. Roz ra son guriyêne. Çiyo ke kotêne ra dest, eve dey hondo ke pizê xu kerdêne mîrd. Milk u masêl dina rê destethol mendêne. Waxtê ra dime karkeri halê xo ra raji nêbiy. Oncia sare dard we. Seveta xu qanuni waşti. Çı waxt ke isonu seveta haq u huquqi sare dard we, o waxt zulim u neqiye ki jêdiye. İyê ke pê malê dina fekê xu kerd şîrê, i qeyta' eve milkê destê xu yetur nêbiy. Destê xu kerd hira, day ve welatu sero. Teyna hewliya serê hardi ni, çim verda ve hewliya binê hardi. Dest da ve pîro, binê hardi ki tola' kerd. Nae sero hervi veti. Seveta menfatê xu xeylê goni rîsnê. Eke herv est kamci welat ser, uca de zulmo de giran na ve ru. Qedr u qimetê i hardu cı ra tîrt, zon u kultîr cı rê kerd tomete. Mîleti kamiya xo ra fişti dîri, kamiya xo ra day ar kerdene, zon fek de xenekna.

İyê ke saltanat gureti vi xu dest, endi inu rê vînetene çînê viye. Çığa ke dewlemendi destu ravurnê, çerx

nêvuriya. Fêndê khan u newey ardi pêser, çerx heni çarna. Dina jê taxtê şah-mati“satrancî”onti vi xu ver sero, duvarey çarnêne, pilani virastêne. Reyê fekê inu eve saltanatê dina bi vi şîrên. Destê xu cı ra nêbiyêne. Pilanê xu'yê ewruy u mestey nêbi. 50 ra bijê hata 70 serre waxt guretêne xu çim, o ra gore ki gami estêne. Hukmê xu da ra her çi ser. İlm, senate, filozofiye onte binê bandıra xu. Tesirê xu da ra cı. Tarix ki jê vatena xu nusna. Jüyo ke verva cı ame, eve vatena inu nêlewîya, itibarê dey da ve waro, her ca de podar est verê lingu, veng ro cı bîrna. Cı rê zulim ard. Taê eve zor - zarpe ardi raa xo ser. Taê ki verva zulimi tik u rast vîneti. Rasta xo ra cê nêvîşîyay. Waxt çığa ke avê şî, hazetê guri hondo vuriyay. Her çi pilanunê inu sere avê şiyêne. Nêwastêne ke caê ra cı rê mane vejîyo. Seveta xu qanuni veti. Eve qanunu gamê xu taêna kerdî qeyim. Goneweri her dewr de eve zövîna jü qılığ vîneti. Qe jü dewr de çeki destu ra ware nêginay. İsoni reyê aqilê xu gurenay vi, qe çiyê hurendia xo de mixerrem nêvînetêne. Her dem çiyê newey amêne doz kerdene. Şinate, zanais, ilm... Her hetu ra isoniye avê şiyêne. Her çi yerdîmê xu çağ ra gore vurnêne. İsoni nuste doz kerd, çağ eve medeniyet name kerd. Heykeli nay ru, since (terazi) da ra dest, name ki heykelê edaleti na pîra. İtîqatê xo rê cay viraşti, niznay ra asmên. Qılığ u qılafetê serê xu ki vurna, kerd modern. Hama hetê têduştiye, hetê haq u huquqi ra çiyê nêlewîya. Na hetu de heqa ke ama guretene, bedelê xu zof eve giraniye amo ontene. Seveta her heqe nêçeleru sarê xu do. İyê ke dina onta xu ver, sero duvaru çarnênê, inu destêxu'yê qılêrîni peyê na medeniyeti u heykelu de, peyê itîqati de dardi we. Jê vuriyaisê her çi, na çağo newe de yerdîmê zulimi ki vuriya roz u roz bi hira. Çağ bi vi medeni, hama iyê ke çerxê na çaği xu dest de çarnêne, i isani çağa medeni vi? İsonê medeniy gunê seveta bara jêdiye goni merîsnê, qestê zumîni mekuye, hervu mevezê. Peyê her hervi de nêçeleri ajiyê girani estê. Nae sera qe heni tarixi khan şiyaene rê luzîmiye çîna. Mavênê 30 serre de çond cau de welati kerdî tês-er u têtîn ra. Bilasevet war u wurtê feqîr - fiqari rîznay, kerdî xıravey. Cao ke bêçîka zulimi pîra nênistî, uca nêmend. Rodonî, televzonî, qezetey inu dest de viy. Ninu sera xeveri kerdî vîla, jê vatena xu propaganda kerde, aqilê hometa jêdiye ki jê vatena xu çarna. Hetu jü de taf u duma', hardo dewrê top u tufangu ver lîr-zêne. Vijdanê zulimi çînê vi. Hêfê xu ere thawaê nîamêne. İsonê i hardu rê dina sojîa sure viye. Zulim ver xo rê raa xelese kerdêne sae. Na halo şîa de raa xelese binê çengê feleki ra vêrdêne ra.

Hardo ke isonu eve itiqatê xu'yo pak tede raa xu ramıta, zulımı uca de eve halê xu'yo sing-şia xu sana çımu ver. İsonê na hardu 72 fermani viyarnay vi ra. Her ferman de keso ke xeleşiyay vi, nenikê xu taêna xori kerdı vi tiro, kok sanay vi hardunê xu, pıra mend vi. Na çağê medeniyeti de eskera vera çımunê hometa dina eve fermano peyên her çi hurendi ra qılayna ve ra. Hekını vêsnay, zıvıngi rıznay, vırêniya uwe zövina hetu ser çarnê. Weşiyê re vizoê ca nêmend. Hêsa i hardu, çi ke esto, kemera huske ra bijê hata domonê soykêk her çi zulımı dest eve tenge can ont. Mosımiye dina ra dariye we, khela peyêne rijiye. Na çağo roşti de Laleş wertê tari de teyna yısız mend. Mılet rau ra telef bi. Zulımı mezal nêda ke dewrışi vırara mou de pil vê. Moy hetê de, domoni hetê de gınay hard ro. Jüyo ke zulım ver rema, dengızu de xenekiya. Dengızu xeylê waxt eve cendegu phêl da. Hetu bin de hometa jêdiye hondo ke tede niada. İson ke nia zulım rê bi saad, xo ve xo xu onceno soğır, isoniye, çağ, huquq u vuriyaisê dina... Verê isoniye çi het ser sono? Medeniyet senêno? Vırên u peyêna soğiri aqılê isoni de nêresena pê.

İyê ke mılê dina tola' kerd, xu dest de rasno pê, inu ser bıkuo, hometa jêdiye rê weşiyê ramıtene biye baro de gıran. Nika endi jü het ra ni, her hetu ra mılet gureto wertê surri. Hetê ra eve hervê eskera, hetê ra eve hervê dızdiya cepe derê. Endi verê hervu ki zovina çarna. Heni dewro xırawın wazenê ke eve na dewro xırawın quli rê omır birnenê ra, omır çinenê we. Her çiyê hometu tola' kerd, nika dore ama omır. Nika wazenê ke omrê quli tola' kerê. Rınd u qolae her waxt têlewe derê, kamciye ke zor kerd, a yena re ser. Heni aseno ke roza ewreyêne xırawiye do ra rındiye ser. Welatiê ke eve diktatoru yenê idare kerdene, i welatu de endi haq u huquq sero qeseykerdene biye hewnê sewe. Heykelê edaletiê ke inu sence da ra dest, nizna, eve destê xu tepia peyser rızna. Hondo ke isonu zumini rê zulım kerd, hondo ke seveta qewete u bara jêdiye hervi veti, hondo ke isoniye neqiy u zulım rê bêveng vınete, o waxt hona isoniye medeniyet ra duriya.

1 Mılk u mas: „mas“ tek başına anlamı olmayan, zenginliği anlatırken değeri yükselten bir ektir.

AX HEVAL Alex ÇELİK

Ax heval

Mı re hurena

Domanena to mende

Zerre dewa mı ra

Fetelîna rêça to,

To dıma

Dewa to kerd bî tal

Kes te nemend bî

Çe şıma amay bî dewa ma

Bî bî meymen

Ma her rojê şıye ne

Çeme goşkarî

To kî made amene

Ma o taw jûmînî nas kerd gonîya ma gîrîye

jûmîn ra

Bîme heval

Zımistan zaf serd bî

Tı amene çe ma

Maya mı guda

None germin vıraştene

Ron toraq kerdene

Werte ma rê ma werdene

To qalê gola keski kerdene

Şıpa day çamurene

Bîye insan onte zerre xo

Tı şımşere zerre day bîya

Ebe aznen şıpa day birnene

Werte kerdene dı lete

Ma qasê to aznen nezanitene

Çımki tı vere ma kewt bî

Awe çemê goşkarî

Zaf sêrdın amene mare

To vatene şıma xo danarı cı

Tı şıya bîya hemgîme koya

Koyî zaf bî şîrın to ra

Gola kes kî ewro

Be to to dıma kevze gureto

Bîya lel

Ax hevale mı

Hurena to ne koya menda

Haştîye nîyame

Gola keski teyna mendi

Tı nena endî

Ez zaf rınd zan

To ra mure hurena to mende

HÊKATA HESKAÊ BISKAY BE ROCÊ REMEZANÎ'A

Celâl TAŞ

Heska be xo aşira Qırğa rawo, Qırğico. Dewa Askisore rawo. Ezbeta Sarğana rawo. Namê piyê xo Biska bi. Namê Heskay nîfise de Hasan nusno. Soyadiyê (Peynamê) xo Sariateş'o. Heska muhitê made belkia en sofero sîftên bi. Zaf mordemo de cesur bi, tenê zaf reqî simitêne, jü ki cığara qî fek ra kê m nêbiyêne. Mîleti cîrê vatêne, 'Heskay mavacê, birayê felekê khali vacê.' Cığara sero cığara fitêne cî, cığara xo qî dewn ra neşiyêne. Hermê xuyo jü tenê berc bi, o hermo bin ki alçağ bi. Jüyê de xami ke o bîdiyêne, hên zanêne ke no mormek qebidaiyo.

Lacê apê ciniya xo, rameti birayê Hemedê Ane (Burhan Doğan), vistewrê Heskay bi. Birayê Hemedi qamyone guret bi, sofer ki Heskawo rameti bi. qamyone marka Dodge ("Doç") biye, pilaka xo ki 08 biye. Bîrawo rameti ki, a muhitê made en raver iyê ke şî bi Alamanya, ina ra jüyê bi. Hal - waxtê xo zaf rind bi. Zaf naskerdoğ bi, zaf zerrevêsaye bi.

Neyse, endi nia hende malumat ra tepia bêri esas hêkate ser...

Ez 1985ine de Alamanya de sitare de biya (ilticaci biya). Lewê lacê xalka xo Hasan Karataşı de inşaat fîrnaşîye de, suka Geislingeni de guriyêne. Rocê mî sê kerd, no Heskawo rameti uca veciya. Mî ke o di, hem ez zaf biya sa, hem ki o bi sa. Ma ke jûmini ra persî - merşî kerdî. Heskay vat:

- "Celâlê m', ez wazena ke sêri xalê to Hesên Xêri ki bivêni, hama to zana ke ez xama, ra u olağa, jûan nêzana. Gurê to ke çîno, xêrê xo mî berce uca çê xalê xo, oncia acêre, bê."

Mî vat:

- "Hesên abê, a senê xebera, to vana?! Hay hay! To ama itha lewê mî, ser u çîmanê mî ser ama! Des u di gurê mî ke bîbê ki, ez oncia to bena."

Mî Heska na araba xo'ro, guret, berd çê xalê xo. (Xalê mî ki bi rameti-rama Haq şêro'ro cî!)

Xalê mî se ke ma dime, zaf bi sa, vera ma ama, quci besnay mara. Şime zere. Bi san, tabi xorê mobet kêym. Heskayê rameti xalê mî Hesên Xêri rê vat:

- "Hesên abê, simarê hêkata de xo be polêsanê tirafiki qeşî keri. To ki zana ke, mî ebe qamyona xu ya(ra) Deste ra (Trk. Geyiksuyu, namê nahiya mawa) kolîyê rampa guretêne, berdêne Erzurum u Erzingan de rotêne. Tabi haliyla zaf polêsa nas kena, zaf polêşî ki mî nas kenê.

Neyse, rocê mî oncia kolîy bar kerdî, şîya Erzurum. Er-

zurum de mî kolîy roti, depo de kerdî thal, peyser gîna raye, êna çê. Ez ke ama nejdiyê Pîrdê Mîti, mî sê kerd ke polêşî hayê arabey hegle kerdê, kontrol kenê. Tabi ez ke rind biya nejdi, polêşî dest sıkîto be mî, ejî k' kota sıra. Hama cığara mî oncia fekê mî dera. Polêso ke dest sıkîto mî, ez iy nas kena, namey ki zana, o ki hem mî nas keno, hem ki namê mî zano. Çîke, ez boyna a raye ro zaf şîya, ama. Neyse, birayê xo rê vacî, sıra amê mî. Polêse jüy mîrê vat:

- "Beyefendi, arabanın ruhsatını, kafa kâğıdını, ehliyetini çıkar."

Cığara oncia fekê mî dera, düyê xo vecino pîrnkanê mîro, çîmanê mîro beno derg, oncino, sono. Mî ke xetî vetî, day cî, o polêso ke dest sıkîto bi mî, birde mîrê vat:

- "Terbiyezilik etme, önce o ağzında ki sigarayı at."

Se kî iy nîa vat, mî hîng vat, gîrmîkê, serê pîrnîke de nê ro, gonî fek u pîrnîka ra rêcê, gîna herd ro. Ez bîrra pîra, mî vat:

- "Hassa, mî senê terbiyesijîne kerdê ke to mîrê nîa vana?!? Sîma mîra ewraqî waştî, mî day sîma. Heqereto sa, to mîrê heqeret kena!"

Da-mawo ezo bêkes, Roca ra ki roca semîye biye. Destê mî kelepçey kerdî, ebe araba'wa ez gureta, berda, esta nezarat. Dumanê Heqî mî nêcêro; nî keşî nas kena, nî ki xebera keşî esta ke ez zere dera. Nezarat de xo-xode gîna xo ro, xora pers kena, vana, ecêba mî nî leyrê kutîki rê, rînd ra be kotî xeberê nêvate. Nî çayê mîro nîa kerd? Hal-buke o mî nas keno, ez kama.

Bi roca disemîye, ez gureta, berda mekeme, veta qarşîyê hakîmî. Hakîmî raverî polêso ke mî da pîro, iy ra pers kerd. Vat:

- "Anlatır mısın, mesele nedir?"

Polêşî vat:

- "Efendim, biz araba evrak kontrolu yapıyorduk. Buna evraklarını çıkar dedim, evraklarını çıkardıktan sonra, var gücüyle suratıma yumruğu indirdi, kan revan içinde yerde kaldım. Ben bundan şikayetçiyim."

Hakîmî mî ra pers kerd:

- "Hasan Sariateş sen ne diyorsun, niye polise vurdun, anlat bakalım?!"

Ez veta ra. Mî vat:

- "Hakim bey, o anlattı, fakat yanlış anlattı, tamamını anlatmadı. Doğru, benden evrakları istedi, ben de verdim. Sonra döndü bana dedi ki, 'ulan, terbiyesizlik etme, o ağzındaki sigarayla da at'. Böyle deyince ben de ona dedim ki, 'Haşim bey, ben sizi tanıyorum, siz de beni

taniyorsunuz. Siz Haşim Bey değil misiniz? Siz de beni tanıyorsunuz ki ben ise Hasan Sariateş'im. Ben size ne terbiyesizlik ettim ki bana terbiyesiz diyorsunuz? Ve aynı şeyi ikinci defa söyleyince zoruma gitti, vurdum.'

Hakimi mirê vat:

- 'Hasan Sariateş, ama senin duruşun düzgün değil, kabadayılar gibi bir omuzun yukarda, bir omuzun da aşağıdadır, duruşun kabadayıları andırıyor, düzgün dur.'

Hakimi ke mirê nia vat, mı vat:

- 'Hakim bey, valla ne yalan söylüyem, ben ne kabadayıyım, ne de mahsus öyle yapmıyorum. Benim fabrika beni öyle çıkarmış, taaa doğuştan beri bir omuzum yüksek, bir omuzum da alçaktır. Şayet siz becerir, beni düzeltirseniz, ben de size teşekkür ederim.'

Mı ke nia vat, hakim tenê vînet, perpeşiya. Rüyê miro sê kerd, rengê xo vuriya. Oncia polêşi ra pers kerd, vat:

- 'Memur bey, Hasan Sariateş'e niye 'terbiyesizlik etme' dedin, ne gibi bir terbiyetsizlik etti?'

Polêşi vat:

- 'Efendim, bu mübarek Ramazan Orucu'nda karşımızda ağzında sigarayla duruyordu. Sigarasını hiç atmayınca, 'terbiyesizlik etme' dedim. Ve bana vurdu.'

Se ke, polêşi nia vat, birde aqıl ama serê mı, mı va, 'haaa dêma ke, ni leyrê kutiki na rû ra mirê nia vato'. Vîzêri ra be hata nika ez xora pers kena, ez ki vana, 'eceba, ni çayê mirê nia vat?' Dêma ke, na rû ra biyo.'

Heskay vat:

- 'Hakimi oncia mîra pers kerd, vat: 'Hasan Sariateş, sen Ramazan Orucu olduğunu billiyor muydun?'

Ez vesta ra, mı vat:

'Valla, sayın hakimim, ne yalan söylüyem, biz Tuncelililer bu Ramazan Efendi'yi Erzincan - Tunceli tarafında sınır olan Mutu köprüsünden, Tunceli - Elazığ tarafından da Pertek Köprüsü'nden bırakmamışız Tunceli'ye girsın, onun içindir ki Ramazan Efendi'yi hiç tanımıyorum. Ne yalan söylüyeyim, ne bileyim ki kimdir!!'

Mı ke nia vat, birde wayis (huyiyais) gına hakimi ro wayisa ra merd. Cêra ya, mirê vat:

- 'Ula oğlum, haydi git, haydi git; sana uğurlar olsun!'

Heya işte, hêkata mı be polêsan'a nia biye. Ez xorê veciya, ama çê. Mı mulxîtê çêyi rê vat, hal u hêkata mı be polêsan'a nia nia biye.'

Heska, birayê Hemedi (Burhan Doğan), xalê mı Xêri, ni hirmına ki biy rameti. Roê hirmine ki wertê gul u nuri de bo.

Ma nika, 'Ramazan Oruci' (Rocê Remezani) uca vîndero, her türli mexluqatê xırabını Dêsim de cîrte kay kenê. Her dûarê ma lercefiyê, derji kotê cı. Sarê ma tayê biyê Muslıman, tayê biyê Khur, biyê Tırk, biyê Ensarci. Sonê camiya namaz kenê. Cemxane biyo ya, camiye ra betero. Pir u taliba raye ca-verda, iqrarê xora cêrê ya. Hele çhepçi daha bêtulayê, i ki cênca benê çar - çur kenê, koke anê. Sa vaci? Made kamılanê ma vatêne; 'Heq oncia xêra xo vaco, Heq bıçarno xêre ser...'

TORNÊ MIRÊ NINNI **Mensûre DOĞAN**

*Tu xêr ama
Qıçkekê mi, tu xêr ama
Ju-khêkê mi
Xêr ama omêdê mi*

*Hona asmê to pinê
Zere de herçi şunê
Ez diiri ra rocû moren
To ke ama zaf sa ben*

*Lorike van;
Hewn ra şêro
Hewnê xo wes bêro
Ez van ke;
Lori lorii loriii!
Çimi gulori loriii
Bızangi dergê'm lorii
Burî qeytanê'm loriii!*

DEKERNAYIS-TEKERLEME: **Mensûre DOĞAN**

*Verek vozda koz ra
Maye qurrena gorre ra
Wayire vana;
Wurcê ra,
wuşira mı biyarê teber ra
Werek quçkerd, pê sabiye*

*Maye qurrena; mee!
Rew biyarê, sitê mı reca!
Herdro şi
Werek est quca,
Maye vake; mee!*

*Fek est çıçkê daye
Doçê xo sana ra
Lit liit liit,
Pizê xo kerd pırr
Binê doçi de vake; vırrr!*

WEŞIYA BİBÊ MEMÎ SER

Gule MAYERA

To ke qaytê resimi kena, sayê ke ju qılatiyo. Ne rüyê xo alacağ beno, ne vılê xo. Teyna çimê xuyê şıayi, puşiya sipiya sere. Zobina tı ne şikina fek-, ne pırnıke, ne ki gepu vênena. Diwaro (dêso) ke mıqerrem bine de niştı ro; a rocê, a deqa tici dopıro, do rüyê Biberê Memişı ki. Puşiya seri ke mebiyêne, kêş nêvatêne ke o Ap Biberı. Biberê Memişı; Xaçêliye ra, Mûşkürêge ra, Rengule ra, Sowuge ra, Ğerbo ra, Malmes ra, Qendo ra, Tilek ra, Derê Areyi ra perskerê. Xo açarnê bover; Sultan Baba ra perskerê, kamo no Bibê Memi. Sımarê hurdi bı hurdi qesebıkero. A puşiya ke sere de, a elega ke pheşti de, yê inu bile sanıka xo esta. Kam mendo ke waxtanê khanu ra qesebıkero; kam esto ke damis do? Kam çı qesekeno bıkerı, peyniye de zerrepakina Biberi, rındiya Biberi manna (manena).

Serê na dina de qulê de Heqi çino ke, zê Biberi kemer kuç de qesebıkero, her kemeri sero kelê xo bıbırno, wayire her jiar u diyari de qesebıkero. Yaban çê Bibi bı, haval bı herd de, kemeri de. Tı, ge sêrkerdene ke Bib hawo gosê xo azno herd, duway keno, cêreno kemeri kuçi vero. Sayê ke yaban de herçi -Bib ke cêra vero- amêne jan, veng vetêne, cuwab dêne cı.

Weşıya Biberi niya biye: Sodır ke tici çê xora veciyêne, Bib verê tica sodiri de nistêne ro, ju cığara fitêne pa, malê xo dima şiyêne. Sande oncia ju sure kemere ser ardêne, duwayê xo kerdêne, siyêne çê.

Rocê Biber kuto raye yaji-yaban de mabênê Hêgayê Teli be kertê Gomê Guli de çewt biyo kelê xo bıreno, tewt dero. Vore hona ca bı ca sıpe kena, newe dariya we. Biber koti ra bızano ke cêncê ke kowu de thalde de sêrê cı kenê. Cênci bado niya qesekerdo:

- Ma xo dardo we, sêrkenim ke juyê Xaçêliye ra herroc bızanê xo dima yeno ita, herd phaç keno, dest kemero ser fetelneno, duway keno. No marê bı derd. Endi san ke biyêne, ma raya ni meriki pitêne. Durvina serkerdene ke rınd nejdı ra bıvênime, hela no kamo, sekeno? Çêf kut ma peroyine, ma va endi xeleşiyayime. Miyanê ma endi nêno herd. No mênık ucade zemu dareno we. Zaf çêf kerdime, zêmi ke amay vira ma.

Biber ke ucara urzeno ra, cênci sonê hurênda ke beli kerde, sêrkenê ke çı bıvênê; teyna kemero, kuço; ne zernê, ne ki sêmo? Sonê lewê Biberi, cıra perskenê:

- Apo tı Heq kena vace, no marê bı derd; o çık bı, to amêne uca de hên çerexiyêne?

Ap Biber vano:

- Bırayê m' uca Jiara mawa, ez qıblê xo fetelin.

Fetelino Biber zê khalikê xo, zê pır u pırbabê xo. Sodır-san çerexinê zê perperikê ke dormê adırı de fetelinê. Kam ke wayirê herd u asmên zerê xode fetelneno, zerarê xo keşı rê nêbeno. Ê Biberi ki zerarê xo kêşı rê çine bı. Qulê heqiyo ke bêkeso, bêwayiro, feqiro, zerarê xo nêbeno.

Biber qıçkekê Memişı yo. 38 de ke Pi; mordemê Rayberê Qopi, hetê Askı ra amo kistene, Biber sewi mendo. Bırawo pil hurênda Pi cêno. Bırawo bı, tersê eskeriye ra mıreno. Maya Biberi Zelxe kılmeka, juya de hurdikêka. Lesa xuya qıçkêkiye ra kam çizano yi waxtu zulmê kami vera rema. Dı domanê xo benê, kuce de. Hetı ju de Biber, hetı bı de Elife. Warê Berdı sero ke vazena, Elife quca maye ra gına waro, gındır bena sona. Vırniya çımanê Zelxe de Elife bena vındı.

Naleti sêro na dina. Çı vıradiya Zelxe tenêna hıra nêbiye ke? Çı kêsê isani çino ke, ju maye dı domanunê xo zulmi ver bıremno, bero raxelesno?

Heya..Oncenê – nêoncenê, feleko bul dest nêonceno çê Bibi ra. Dina çerexina, Biberê Memişı hata na roce yeno. Kot beno bıbo, sekeno bıkerı royê Elifa masuma pake, şıya daye Biberê Memiş sero biye.

Zerrewo pak, rüyo rındek , rowo bêveng zê ju Dewres Biberê Memişı ama, vêrd na dina ra. Jiar u diyarê Dêsimi en zêde yi ra hezkerdbi. Hezkerdene yi ra musaybi.. Namê xuyo resmi Mehmet Karataş bı. Hama na name teyna ju parçê xete sero bı...

HEWNI U HÊNIYÊ DEWI

Cengiz ASLAN

Khalikê mî jû hewnê xo ma rê qeşî kerdî bî...

„Jû gomê ma eşî bî, dewî ra tenê duri bî. A taw nejdîyê disey tenî malê ma eşî bî, şûanê ma Rızık gomi dî, wertê mali ‘axurî’ dî kutênî, ra vestênî ra.“

Rocê mî vat: „Ala rêyê hatê gomi ser sêrî, bêrî“ Şiyo, mî kiberê gomi kerd ya, sêr kerd kî çî bivênî: jû morî kêrang ra xo verdo ra, waxto kî serê xo herd reso.

Mî ica ra jû ‘hu’ girot, ‘Tî mor niyay, mor niyay, ez zonî, to xo kerdî thonê morî, hama, tî mor niyay, so, so!’

Mî hu sana bînî, evero da, o mor oncia kêrang dî bî vindi. Bî a san, mî hewn dî, hewn dî mî rê, ‘Lêla so, hênî ra awkî bia’ vanê. Ez lêla safaq ra vesto ra, mî bîros kerd xo dest, şîyo hênî, verê hênî dî sala dî gîrsî esta. Mî sêr kerd kî kênekê hawa a salî sero ronîştîya, mî rê vat,

“Tî mî nas kenay?” Mî vat,

„Nê“ Vat:

“Namê mî Xeca, ez mîlaketa ithayo, binê na salî (kemerî) kê mîno. Sîro kî to vizêrî gomi dî hu girot xo dest, ez evero do, mî rê vat, ‘So so!’ , ez owo” vat, sır biye. Ez şîyo, mî kelê ma’o dî gîrsî ard, berd a salî sero serî bîrma, kerd qurbanî.“

Nî meselê nanênî zaf qeşî biyêne, aera domanî sano terso ra nêşîyênî hênî.

Rocê sandî ciranê ma ebî domanonê xu’ya amay kê ma ronistenî. Mîletî kî kar o gurê

xo qedîtênî, sano nî waxto dî şîyênî kêonê jûbînî, nîstênî ro, çay sîmitênî, non werdênî, hewnê xo jûbînî rê qeşî kerdênî, çîroki qeşî kerdênî, mobet kerdênî.

Waxtê tepia cirana ma awkî wastî, ma ardî, awkî dê cî. Se kî tasîkî berdî fekê xo, firrê girot, çerê xo kerd thîrs, vat:

„Sîma awka sanî niarda? Na awkî germa.“ Hona kî roc nêşîyo ko ra, ma şîyênî hênî ra awka xu’ya sanî ardênî.

Pilonê ma vati, “Domanî sêrê hênî ra tenê awka serdîmî biarê.“

Ma domano pêrûnî xo ver ra,

“Kam sono, awkî ano, biaro; ma bîkisê, oncia nêsonim. Hênî dî mîlaketi estê, ma tersenim.“ Ma rê vati:

“Nê lawo, ters çîko? Bîsîmlay kerê, sêrê, bêrê.“

Ma çar tenî domano gumgumî giroti, gînaymî raa hênî. Ma vat,

“Bêrê, sırayîn’a bîsîmlay bîkîm kî mîlaketi hatê ma ser mêrê.“ Jüyê ma bîsîmlay kerdênî, hirê gamî tepia jüyê bîni bîsîmlay kerdênî, nîa bîsîmlay bîsîmlay kerdên’a rêştîmî hênî, ma gumgumê xo kerdî pîrrê awkî, oncia bîsîmlay kerdên’a amaymî.

Se kî rêştîmî kê, ma rê,

“Sîma nao jû deqa dî şî, amay; kuyo, caro thaba bî?“ Ma vat,

“Ma bîsîmlay kerd.“

CENET U CENEME

vatoğ : Ap Heseni
Arekare : Türkan ÇELİK

- Ma be xêr di apo.
- Xêr be sılamet.
- Ne bawo! Hela vînde, şona koti?
- ...
- Qusurê mîde niamede apo, lerza mî...
- Çiko ke hande lerze kena. Ne domanê, ne cêyniya!
Kam tora nan u ağıwe vazeno ke şona resnena cî?
- ...
- Bê bê. Bê ita de ronîşe, ez haşarê cî yane ke, tî mîra remena. Xora çimê kami ke gînenî'ra mî, taf raya xo vurneno ra. Lacê 'm, ez kokumanê famkorr niyane. Ma!
- Nê nê apê mîno delal, zobina kar u gurê mî...
- Bê bê. Niade asmên u estari çıqa teynayê. Niade aşme çıqa bêkêsa. Niade, xo bivêne! Niade mî bivêne! Mîra mereme. Hêkata to mî dera! Ez zanane a nîka ke kota zerrê çêyi, zê dewreşu fikîmena fikîmena u fikîmena... Cayê mî kamci hete dero! Tîya ke xo handê rînd zana... Qender be tî, cayê xo persena!
- Heya apo, hêni aseno ke meselê, ya ki hêkatê ama'ra zan. Gereke xo bîdo vatêne. Îlam ke na şan de, na dem de... Hêni niyo? Dê vace...
- Heqo, na mesela xeylê waxto... Key ke to vênên... A niya tax xortêna tora...
- Ap Hesên, tî ke vîrîniya qesanê xode; iyê ke goşdari kenê, inê rînd meerze, meraxiyê nêbêno!
- Hah, hah, haa! Heq bo xora hênîro, to raşt vat. Ma se bîkerî, niya ke mevaci kes goş nêdano... Xora usîl ki niyaro, gereke hêni bîbo. Aşme u astari çıqa bêvengê...
- ...
- Zê to... Asmêno tari çıqa xoriyo, zê to... Ala vace, roc miyan de çand rayê yeno virê isonu ke; 'ma senê mordemi me!' Gereke roce de en şenik dî-rey bêro vatêne; şodîr ke uşt ra, şande ke kot cîle: Ez senê mordemane? Ez senê mordemane? Hama zê olwozê to nê... Çi ke, o be xo, mordemê do zaf rînd bî. Persê di raşt bî, hem ki ebe xo masum bî. Ey vatêne: "... / piyê mî senê mordem biyo, dedê mî senê mordem biyo? Xortêniya xode çîra hêni kerdê? Înê ke se kerdê, qomê ma, qomê ke dormê made biyê, pêrunê zanitêne. Xirabiya ke arde sarê şari, yaxê ma nêverdano. Domanê ma, neslê ma anceno..."
- Apo apo tî kotîra zana ke alvozê mî hêni fikîmêne! Ey kêsi de qesey nêkerdêne ke!
- Ule ke qesey nêkerdêne! Teyna sıpeyê porê diy; her çiyê diy kerdêne eşkera. Raye ra şîyayene de, çerexiyayîna destu, feteliyayîna pawu, çî nêvatêne ke? Sarê xo, çîra hande berz nêkerdêne? Vengê xo çîra qe nêvetêne?
...

- Mî key ke heşna, eke şîyo dewe, pêheşîyo ke çî biyo, çîtu biyo; koto zerrê çêyi, hirê roci nêveciyo teber, roca çarine de koto'ra raye amo... O waxt ra dîma, o lacêk şî juyêdo bin amê...
- Ape 'm, na mesela, ya ki hêkata to hatan peşewe qedina?
- Peyê! Heya lacê m' heya! Tî nêwazena qalê alvozê to... Temam tamam. Qesu kunê qesu ver, coka mîlet mîra remeno! Ha ha ha! Lacê xorê vaci: Na mesela made, ju cênike u çar cûamêrdi estê. Ju piyo, ju laco, ju alvozê laciyo, ju merikê do geribo. A cênike ki hem veyva, hem hermeta, hem waya, hemî ki alvoza...
- Hala hala!
- Ju lacê mordemi bîbo; zê ni lacêki, zê to bîbo. Rîndekiyêni vace, xurtêni vace, mertêni vace, hewliyêni vace, a niya çıqa ke rîndêni esta heqî do ni lacêki... Maye ke şîya heqîya xo, daha êndî piyê xo zaf koto'ra ser. Îlam ke bîzeweciyo. Peşewe-peroc lacêk rê vano: 'Hona ke ez weşune mîradê to bivêni, bado heq canê mî bicêro.' Lacêk şermayîno, piyê xora zaf hes keno. Qemişê piyê xo nêbeno ke çiyê vaco. Çîqa ke pi qalê zeveci keno, o ki hande bêveng vîndeno. Nîa-nîa roci; rocu, aşmî; aşmu, serri; serru ser şonê, axîrî rocê pi veng alvozê lacê xo dano. Vano: 'Şîma teyna alvozê jûbîni niyê, bîrayê jûbîniyê ki. Werdana şîma u şîmitena şîma jûya. Hala vace, lacêkê mî şermayêno, ebe xo nêvano. Qe ju çêneke ra begam niyo. Bîbo ke jüyê esta, tî zana. Mîra vace, ez şêrî lacê xorê biyari. O ke eşqê xora bîmîro, nêşono nêvano. Çîke xuya dey niara. Tî ki zana...'

Olwozê lac ki vano; 'Apo, ez ki nêzan. Mî qe çiyode hênêni alvozê xora nêhêşno.' Pi vano; 'Ekenu, ju vazîfa dan to. Alvozê xo bicê bere. Dêwê be dewe, welat be welat bîfetelne. Kamci cayê de zerriya xo kotê ju azebê, qaytê cî kerd, qaytê çîmanê çêneke kerd u huyiya, hesretiya xo anî, o ebe fekê xo nêvano, tî rînd niade, bê mîrê vace.' Vano: 'Heya, beno.'

Şanda a roci, pi lacê xorê ki vano: 'Şîma tey şêrê, kamci cayê de kamci çêneke ra begam bena, ez şon aye an. Ebe na usulê to nêbeno. Ez ke merdane, tî tık-teyna manena, ez çîm yakerde şonane...'

Lac veng nêkeno, çîke qe ju roce ju qesa piyê xo dîde nêkerda. Rüyê piyê xode nêvîneto. Tekîtê şîyê. Xeyle waxt xeyle diyaru de feteliyê. Rocê ama, peyser amê dewe. Piyê lacêki alvozê lacêki ra perso: 'Hala vace, şîma se kerd?' Alvozê lacêki vano: 'Ma zaf cayê feteliyayime.'

Şimê dewu, Şimê suke... Zaf isonu zafi ki çênekanê aze-bu dimê. Hama qe ju cayê de qaytê -qe- ju çêneke nêkerd. Hama ju cayê de hebê mend bi ke ma biresimê dewe. Mı pers a cı kerd: Qe zerriya tode kêsê çina? Huyiya, huyiya vat: Heya ez torê vaci, şo piyê mirê vace, piyê mı ki bêwaxt şêro xeçiya xo! Mı va, Çı ra hêni vana ke? Ey ki vat: Ma piyê mı her satê nêvano; 'Miradê to bivêni. Ez o waxt şêri heçiya xo...' A na qesanê dey, yaraniye biye - raştiye biye nêzan... Tayê de bin şime, ju hini (hêni) amê raştê ma, xeylê têşan bime. Hini ser de çênekê da rindeke lêyê xo kerdene pırr. Ju hetê de tenciku de qabi bi, siniye serde. Şûtê kerdê pak. Mı vera, vêrd ra şî, çêneke ra ağwe waşte, çêneke ju tase de ağwe dê cı. Ağwa xo şimite, vake; Oxxx, çıqa weşe biye! Zerrabela mı vêşay bi. Ala ju tasa bine dana, torê zemet? Weş u war be, wayê. Na çêneke ra zobina qe ju çêneke de qesey nêkerd, sarê xo berz nêkerd, qaytê rüyê kêsê bini nêkerd...

-Piyê lacêki şa beno. Vano: 'Mı berê a ca. Şimê çê a çêneke bivênime. Eke maye u pi estê, (aye cıra) bîwazime, eke çinê ki seb'keme, bicêrime biyarime.' Alvoz vano; 'Şêri mijdana xo bicêri!' Pi vano; 'Nê! Cayê xode bivinde! Qe ey haşar meke! Eke bızano çiyê veceno, dewe ra şono. Meke...' Piyê lacêki teyna şono. Tarifê çêneke, tarifê dewa ke çêneke cuyiyena... Hirê roci miyan de çêneke wazeno cêno ano. Ebe na usıl dest-payê lacê xo giredano. Lacêk nêşkino çiyê vaco. Da êndi beno razi, rüyê piyê xode nêvîndeno. Xebere ruşnenê nas u dostu, dewicu; Mênîk qurbanu dano sarebımayene, veyvê lacê xuyo. Daa êndi heq çı ke do cı... Qe ju çi de têpiya nêmaneno. Hirê roci werdene u şimitene u şenatiye bena.

-...

- Veyve qedino, zama danê zerre, her kês şono çê xo... Zama şono lewê veyvike. Rüyê çêneke keno ya ke, çı bivêno! Vano; 'Hay wax hay! Piyê mı adirê ma ardo we. Seba miradê xo ki to eşta ni adiri. Koti ra bızano ke mı tora vato "wayê"...'.

Hurdemena pia nişenê ro berbenê... Se bikerê...

- Guneke!

- Heya lacê 'm, waxtê verêni hêni bi. Pilê çêyi, risipê dewe, ma u piyu ke çı waşt, çituri vat, awa!

- Ala vace apo, do dima...

- Heya, lacê xorê vaci, yi hêni vinderê, nafa ki berime na hetê mesela ma...

- Pheeyê, apo apo! Tı hêni kena ke, hatan şodir ma ita kemere sero huşk bime bimanime! Tı ke heq kena, kilmek ra vace bıqedene. Şodir şawax de şon gure...

- Ekeno, hiş be! Qesu m'erze qesanê mı ver. Mı şaş meke! Derg mebo!

- Temam. Da êndi fekê xo ya-nêken. Vace...

- Aaaaa! Heto bin de ju mordemo de bin beno. Handê raya Heqî de biyo ke, ne zewec amo aqilê diy, ne malê milkê dina. Ne xorê ju quncikê çêyi viraşt, ne guçikê ju kari gurêto. Bile vêşaniye têşaniye nêano xo viri, maya xuya feqire ke çı berd...

Şodir şawax de urzeno ra, şono serê cayê numajê xo. Waxtê numaji numaj keno, hatan waxtê numajo bini, xorê Heqê xorê dîa keno... No mordem, çewres serri ebe na usul weşiya xo rameno. Rocê, xo xode vano, daa êndi zaniyanê mı damiş nêbenê, dest u payê mı pıra-pıra decenê, ela ez bımusi ke cayê mı kamci hete dero...

Tabi na mesela waxto verêni de biya. Waxtê pexamberu de... Şono huzurê ju ewliyayi. Yeno zaniyanê xo ser, vîle keno çewt, vano; 'Ya elçiyê Heqî, tora ju mineta mı esta. Ez çewres serriyo ke ju kemere ser de, raya Heqî de ibadetê xo an hurêndi. Mı hande a kemere ser de ibadet kerdo ke, reça çarê mı, reça destanê mı, reça zaniyanê mı kemere de veciye... Daa êndi nêşikinane, heto bin ra ki merax ken ke, eke şiyane heçiya xo, a dina de cayê mı kamci heti dero... Mineta mı tora nawa ke, tı ke şiya huzurê Heq u talay, seba mı persê cı ke: cayê mı ceneto, ya ki cenemewo! O vengê to heşneno, tı ki vengê diy...'.

Ewliya, veng nêkeno.

- ...

- Aaa, hêni vano, cêreno ra şono, anciya a kemere ser de ibadetê xo keno. Tayê waxt vêreno ra, şono. Rocê, elçî ra xebere yena, '...va bêro...'. Mênîk dîyay sero dero, se ke xebere cêno, fırdano. Fırdano şono huzurê bımbarêki. Mımbarek cıra vano; 'Heq u talay ra cuwab ame. Cayê to kamci heti dero, torê ju afsanci vano. Şo yi bivêne, pers a cı ke...'.

A ewliya, cayê arêyi tarîf keno, no mênîk kuno'ra raye... Şono şono şono, çand roc çand peşewe şiy, nêzano. Peyniye de verê çêberê arêyi de vecino. Qayt beno ke afsanci hawo kar u gurê xo dero. Vano; 'Ma bê xêr di.' Afsanci ra veng nêvecino. Hêni pawu ser vîndeno, vîndeno; niadano! Afsanci ju heba genimi ebe bêçika xo anceno dano na het, juya de bine anceno thandano a het. Hala hala no çiko, vano, vîndeno. Vîndeno, daa êndi bêzar beno ke bıçerexiyo şêro; afsanci vano; 'Xêr be silamet.'

Mênîk şaş beno, xo xode vano, ni afsanci de tayê esto. Ya qafike hurêndi de niya, ya khero, ya ki çiyê do bin! Afsanci vano; 'Bê zerre bira. Halê tora hêni aseno ke, tı cayê de dîri ra yena, xeyle-xeylê ki qefeliya. Bê a ni kursi ser de ronîşe, arasiye.'

Mênîk vatena diy ano hurêndi hama lewanê xo lewneno, hama nêtawrono ke çiyê vaco. Afsanci, çûali hard de gaj keno. Tayê ke waxt wereno ra, afsanci yeno, araçê xo ebe peşkire cêno, vano; 'Vêşaniya-têşinaya to ke esta, bê ma şime çê.' Mênîk vano, 'Tı mı nas nêkena, çûti bena çê xo!' Vano; 'Hêni aseno ke xeyle dîri ra ama, xeyle raye pê gureta u verê çêberê arêyê mîde raya to qediya...'.

'Heya, raya mı verê çêberê tode qediya, hama selamê mı zaf herey heşiya pê! Çıra?'

'Nê, mı silamê to taf a dem de heşna, hama bara dê grane vilê mîde biye...'.

'Bara dê grane? Mı vilê tode qe thawa nêdi!'

'Tora ver, çûwali amey demdiyayene, genimê ciranu kotbi têwert. Mı bara dinu...'.

'Hala hala, genimi çûti jûbini ra kena ciya ke! Her go ju

zê jübiniyo...'

'Mordem ke nezdî de qaytê cî kerd, zano. Haşarê cî beno ke, genimê her çûwali zobinao...'

'Haaa! Coka...'

'Çî?'

'Bîrayê mî, hetê Heqî ra ju vazîfa to esto.'

'Hala hala!'

'Heya. Ez hêni mordemê dê ibadetunane ke, mî çewres serre serê ju kemere de numajê xo u dûayê xo ardê be hurêndî. A niya, rêça çarê mî, rêça destanê mî, rêça zaniyanê mî kemere sero veciyay bi... Rocê amê, tayê ki biyane kokim, êndî daa nêşikinane kemere sero... Kilmek ra vacî, elçiyê Heqî ez ruşna ita. Vake; Cayê to ceneto ya cenemewo; afsancî torê vano...'

'Hala hala. Ez kamane ke! Haşa haşa!...'

A afsancî, çêberê arêyi anceno, kunê'ra raye, mênîk vano; 'Tî seba ju lapê genim, des desphonç daqe silamê mî nêgure, hama çêberê arêyi yakerde verda... Afsancî veng nêveceno. Çê xo nezdîyê arêyi de biyo, taf de reştê çêyi.

Mênîko meyman verênde şîyo raya nînge, a ca de awd-estê xo gurêto, numacê xo ardo ra hurêndî, dodîma werdey werdê, çay şîmitê.

Afsancî hermete ra vato; 'No mordem meymanê Heqîo.'

Cênîke cîra vato: 'Ma sekenime? Teyna ju doşegê mawo...'

'Zanane, hala tî cîle rake... Mênîko meyman kuno odîka, niadano ke teyna ju cîle hard de rakerdiya, tayê şaş beno, nêzano ke seb'kero!

Afsencî vano; 'Bê. Bê, ma ita de ronîşime, xorê tayê qesey bîkeme.' Mênîk fek yakerde şono. Doşêgi ser de nişeno ro. Afsencî hêkatê xo u mulxîta xo cîrê qesey keno.

Peyniye de vano;

'... Ma hatan şodîr berbayime, qayt kerdime ke ebe berbayene nêbeno, gereke ju hal çare bivênime. Piyê mî çîyo de nîanen ardo sarê ma ser. Nîka ke ez vacî, to bîruşnime çê piyê to, dayêna çiyê dê xîrabîno. Ma sond da jübîni. A roce ra atan ke merdime wa u bîrayê jübînim. Hama gereke na cawu de mevîndime. Çîke meşte biro sîfte piyê mî, dodîma nas u dostê ma, mara domanu wazenê... Ma şîme cawo de henen ke, kêş ma nas mekero, kêş hêkata ma mezano. Her kêşî ki ma, wa u bîra bîzanê... Amayme hatan na rocu, tî meymanê mawa, cîla ma jukeka. Sîrê ma ki êndî zana, ma hîrêmena piya kunime ra... Mênîko meyman veng nêkeno.

Nî kunê cîle, şonê hewn ra. Nê mê peşewe de destê meymani yeno serê cênîke. Cênîke taf bena haşar, ebe usul destê mênîki xo sera cêna, ebe usul verdana ra. Tayê waxt verêno ra ancîa destê mênîkê meymani yeno cênîke ser, cênîke ancîa ebe usul cêna harmê mordemî kena bota, xo xode vana, hewn dero, beno... Badêna ancîa mênîk dest erzeno cî, cênîke urzena xo ser, afsencî kena haşar, vana nîa-nîa... Mordemo meyman beno'ra sur, şerm ra ara qe de maneno. Afsencî vano; 'Ma mî torê nêvatbî, to hande rocu, hande raye bîlasebeb xo qefelno. Mordem be xo, zano cayê xo kamcî hetî dero...'

- Ma lacê 'm...

- Apo! Weş u war be, to na peşewe ki ez bêhewn vînderna, hama na hêkata to tayê nêheqa!

- Çîra!

- Apê mîno delalî, nîka ke juyo nêzanoğ bîheşno, vano; 'hah iyê ke numac kenê, pêro niyarê, iyê ke numaj nêkenê ki...'

- Nê-nê, lacê mîno delalî, nê! Qe çîyo henen çîno. Her kêş xo rînd naskeno, xo zano, çiyê dê henên niyo, na mesela wa...

- Apo Apo, meke meke, mesela kilmek bena, ê to şanîka şanîke...

- Ha ha ha ha! Heya, haqa to esta...

- Da êndî şêrî, mîsade dana mî, hewn çîmanê mîra... Hah! Hawo Khêk ki ame. Daa endî tî ki şo tayê bîarasiye, apê mî. Çîmê to ki rawu de şonê...

- Şîkîr şîkîr! Şîkîr ke lacê mîno sareweş ki ame.... Têw lo lo!

-....

- Şo şo! Şo lacê mî, şo xorê rakuye. Torê şewa weşe. Marê ki şenatiya newxoşe...

NOĞDA

Vedat ALDEMİR

Noğda keşi nêvecina

Noğda kowu

Noğda dewu

Noğda jiaru

Bekeşiye gureta dormê ma

Vılıçewt

Thung tariya noğda mîleketu

Thulsemê xo perra

Noğda adurî vêrde ra

Herd u asmên kuto tengiye

Kemerê, kuçê yabani

Der u dor; pelgê daru

Noğda mîlçhuku vînd biya

Hêf hêf!

Sano; astarî, - sodiro; tîcî riyyê xo tada

Kes jübîni nas nêkeno

Der u cîranan de kêf u kelabut çîno

Herd qîlaşîyo ro, vêsaniye niştâ serê domanu ra

Waxt tari

Waxt şî

Noğda keşi nêmendî

Varvay şîyî

Tawê na dîna zafo

Nîka sebi.....

Wayîrê dîna kamo?

HÊKATA VİLİKA SERMONIKE (*)

Arêker: Hawar TORNÊCENGI

Vilika sermonike, çiçêgunê kowu ra en rindeka xuya. Vileçewta, sermonika.

Mitolojiyê sarê Dersimi ra gore; na vilike, jû “veyvike” bena. Zewejayê 3 rozu bena. Hona mîrodê xo pê sa-nêbiya.

Usar yeno, çêyi barkenê sonê waru, visturiya xo veyvike cêna xode bena ware.

Çi esto ke; eke şî waru, uza 4-5 asmi manênê, hata ke kowu ra çere qediya u hewa bive serd. Nejdiyê payiji de reyna barkenê yenê dewe. Amnon warey honikê, mal u gay serbest fetelinê. Sodir urzenê ra, xo ve xo sonê ko u gêrisu ra çerenê, sonde yenê dormê waru de kunê meğel. Mal mêmî u mangey hetê cênîyu ra yenê dîtene. Sîti ra do, most u pêndîr vezenê. Yanê, kar u gure deyrâwo. Coka, waru de jêder cênî u domani waxtê xo viyarmenê ra.

Ciamerdi dewu de kar u gurey dimerayê, tidarekê zimustoni vênênê. Welasîl weşîye nîa ramîna.

Racêrime mesela Veyvike:

Veyvike zewejayiya hirê rozu bena. Peyê pêruge ra newe vejîya. Mêrdê xora hona bowa jûmîni nêonta, jû balişna de nêmerediyê ra, gureta arda ware. Asmê – di asmi mavên nêkotê, mêrdê veyvike kuno’ra aye virî, sona nisangê Buyere de xorê dûay kena. Zerre ra vana ke; Ana Buyere ra nêgar biyêne, rowalê mî nîka îta biyêne, wertê na gul u sosnu de ma xorê têvirare kutêne.

Taliyo ya, gegane rînd yeno, xîravîn sono. Mî-neta veyvîka newîye yena hurêndî. Meger ke a roze Rowalê xo hetê koy ra sano cî ke bêro ware. Amo uza veyvîka xo wertê gul u sosnu de diya. Pîloşîyê jûmîni ro, wertê yî vilîku de jûmîni ra has kerdo. Kam çî zono na esq u sawda ra çond satî vêrdê ra. Visturiya xo niado ke veyva xo nêasena, qîsawete ra şîya ero cî feteliya. Xeyle ke cêra, vejîya jû şîye ser, cao berz ra niado. Eke çî bivêno, veyvike hawa wertê gul u sosnu de rut-rupal vîrara jûyî(!) de, fistanê xuyo sur- khêwe u çeqer ki dorme de rafişte biyo. Cênike nêzono ke lazê xuyo, veyvike ra xevêri do, mîlqî kerdo, peyser ama çê.

Veyvike; diyen u qesunê visturiya xora zaf sermayiya. Vîlê xo kerdo çewt, berva. Nêwasto

ke bêro çê visturiya xo. Gola Buyere rê oncia minete kerda, vato; Tora nêgar bo, ez nîa hurêndia xode vilike bi, na dormu de birewîyi.

Wastena xo ama hurêndî. Veyvike uza biya ve “vilika sermînikê”.

Vanê ke; yê vilika sermonike jê a veyvike lesa xo derga. Na vilike rengunê fistanê daye de; sur-khêwe u çeqer rewîna. Vilika de vîlederga. Gîliyê xo des roji de permolînê ro.

Vazê; Haq haskerdoğu jûmîni ra cia mekero!

Arêker: Hawar Tornêcengi

(*) Pajede: Mî ke a serre resmê na vilike musnay piyê xo -pêrar na taw şî heqîya xo. Rama haq pîro bo!- Mî perskerd; hêkata de nianene made esta çîna? Ey vake; hêkata veyvîka newîye esta na çiçêga sermonike sero, warunê made biya, vatêne. Mî qeyd nêkerdvi, Hama xeyle waxto aqîlê mîde biye, ancax vijer nê perey çî ke ame mî virî, dest kerd cî, sîmarê nusnê. Jû varyantê hêkata na Vilike ki sarê Sûryanu de esto, Îsa ke esto’ra çarmîx, Ana Meryeme vîlê xo kerdo çewt berva. (Yî hên inam kenê)

06.12.2020, Erzhausen

SEY MOMID

Hüseyin ÇAĞLAYAN

Sey Momid binê qulikê xode teyna mendbi. Ciniya xo merdbi. Domonê xo hergu zu hetê ra şibi. Tayê Estemol de bi, tayê İzmir de bi, tayê ki Almanyaya de bi. Mirozın bi binê qulikê xode:

- “Dee, duman mı nêcero! Ez teyna binê na quliki de se bikerine?” Honde domonê mı amay dina... hama hergu zu zu-het dero. Faydê keşi keşi rê çino. “Wesbo, herkes xorê!” vake Sey Momidi.

Simtına xoya raki çinebiye ke bısimo, xo teseli kero. Wendisê xo çine bi ke, kıtavu bıwano. Tirkîyê xo çine bi ke, radio qosdo, televizyon qayit kero. Zazaki ki ne radio, ne ki televiyon bi. Domon nêbi ke domonunê dewe de kay kero. Xumare nêzonêne ke, xete kaykero. Teyna binê qulikê xode verê lozına xode geyal kerdêne. Ge domonê xo, ge ciniya xo amêne viri. Herçiqê ke gegane kotêne geyalê xo hetu ser şiyêne zovî ca, oncia ki peyniye de amêne dina huya rasyonale, dina huya raste. Dêrdê dina raste ki jêde gran bi. Dina bibi moderne. Dina moderne de ne laz, ne çêna maw u piyê xo sero vînetêne. Bıriyêne ra şiyêne zovî ca. Cırani jê vîreni cıranê xo pers nêkerdêne. Na dina moderne de dêrdê teynabiyene ki tenêna gran bi. Qe nêamêne ontene. Jêde gran bi zukumatî. Sey Momidê fıqarey binê boni de, verê lozine de teyna niştêne ro, teyna ustêne ra. Dina cırê gırs amêne, xo hurdi diyêne. Bereket ke domonê dewe gegane amêne diyarê Sey Momidi, tey qesey kerdêne. Sey Momidi ki cırê hêkati qesey kerdêne, lawiki vatêne; hêkatê 38i sero qesey kerdêne. Domonu ki eve hewes u interese gosdêne. Sey Momidi 38 de dı bırayê xo, piyê xo, zu ki zu waya xo kerdbi vindi. Kışt bi. Hêkata ine domonu rê qesey kerdêne.

Televunê mektevi ra rozê Sey Momidi rê zu paketa de gırse ard çê.

- “İzmir ra veyva tu na pakete rusna,” vake domonu.

Veyva Sey Momidi ki Tırke biye. Sey Momidi lewê domonu de pakete ra-nêkerde. Domonu se kerd ke, Sey Momidi pakete ra-nêkerde.

Domoni ke şî, Sey Momidi pakete kerde ra, porteqali tede bi. Dı-hire hevi ki muzi tede bi. Sey Momidi porteqale serde kerde ke têde goniya. Şî desinde fek u riyê xo şut. 38 ame çımunê Sey Momidi viri, vake:

- “Axx, Tırke ez kisto! Axx, Tırke mırê zeyir rusno ke, mı bıkıso! Dismeno khano, qe beno dost?”

Vake Sey Momidi. Porteqalê gonini berdi verê çêveri de eşti ver u viradu. Mal u gay guret be porteqalunê goninu ra, eve mirdia xo werdi. Muz ki tede bi. İ ki eve iştâ werdi. Qe

gos Sey Momidi ra nênenê. Hetêra werdêne. Fek u firmê mal u gawu bibi sur u jê goni.

- “Şerê bımrê, hazetê kirê mınno ke, merdê! Ez ki nawu miron. Va wayirê xo bêrê meverdê! Tırke kokê ma ana,” vake Sey Momidi.

Domonê mektevi bi top, mal u gay bota day, porteqalê Sey Momidi kerdî top.

- “Ap Momid, ça na porteqalunê dılalî erzena? Tu ça ma nêday?” vake domonu.

- “Mı werdi, adır nawo verdo lesa mı, ez u miron. Dıay bıkerê ke, sîma nêwerdi!” vake Sey Momidi.

Sey Momid gıra gıra onciya şî çê. Kot binê cîle. Vake:

- “Venga lazê mîdê bêro! Ezo miron. Tırka ciniye ez kisto, qe nê bêro weşıya xo cırê bikerine.”

Lajî xeverê gurete, İzmir ra tektî ame Dersim. Laz na dıfa dest u thol ame. Ne muzi, ne ki porteqali tey ardi. Çıke acele kerd.

- “Bawo, berjine xêr! Çıturiya? Çıkê tu esto?” persa laz.

- “Niade vano; çıkê tu esto? Lazê m’ hona çıkê mı bıbo? Tırka cinya tu mırê zeyir rusna... Senik mendu, ez bımrîne. Mı o zeyir ra senik kerd fekê xo. Hama teşîrê xo zof bi. Nawo adır esto lesa mı, lesa mı vêsana,” vake Sey Momidi.

Laz huyiya.

- “Bawo, nêbo adıro bin berzo lesa tu? O zeyir falan nêbi. Porteqali bi rusnay ciniya mı,” vake laji.

- “Aman cı beno bıbo, adır nawo esto lesa mı, ez nawo vêsan,” vake Sey Momidi.

Laj ve pi ra pia uştî ra şî Xarpêt. Şî doxtori. Doxtori vake:

- “Amca maşallah turp gibisin. Hiçbir şeyin yok.”

- “Ma hiç bir şeyin yox, bu ateşo ke kerdo lesa mı çiko?” vake Sey Momidi.

- “Vallah, onu ben bilmen, Amca. Belki seni yakan başka bir ateş vardır, Amcacığım.”, vake Doxtori ev wayis.

Lajî perê doxdori day cı, eve piyê bi tever amey garajê Xozatî. Uza nonê xo werd, dıma Sey Momidi kilo hewla gurete, amey niştî dolmuşê Mamikiye.

Sey Momid raye ra qariya, herediya lazê xora. Vake:

- “Sîma mıra çı wazenê? Dêrdê sîma çiko? Sîma ciniyê Tırki guretê keyfê xo ramenê, mıra ki vanê mezewjiye. Ez binê yî quliki de teyna se bikerine?”

- “Bawo, endi serrê tu ama hawtay. Ayvo, tu endi kamila! Sar pê ma huyino. Na serru ra têpia tu çika, zewz çiko? Milet marê keno serevde,” vake laji.

- “Kam keno serevde, va serevde kero. Ez binê boni de teyna ro. Yi nê, ez zonenune, ez sene derdunê teynayêni oncon. Teynabiyayene mesala de zora. Îsu beno bom,” vake Sey Momidi.

- “Tu zonena Bawo!” vake laji.

- “Eke ez zonon, o waxt ez zewejin. Ez zewejin, hama qarsê mı mebê!” vake Sey Momidi.

Laji vengê xo nêkerd. Şi çê. Laz dı roji lewê piyê xode vînet, dıma şî İzmir. Kar u gurê xo bi. Nişkiya ke jêde vîndero. Her ca vore biye. Ra u olağî qapa bi. Laz tersa vake, “Nêbo ke herey kune?” Çokawo ke o tenê rew şî.

Adirê Sey Momidi vêrdi ra. Durumê xo rind osêne. Ameyvi ‘ra xo. Qesê doxtori gosu de bi, “hona maşala jê turpiya.” Paketê hewla kerd bi ra, hewla xo werdêne. Çêver cıniya. Sevkan bi. Sevkan ki werezayê xo bi. Waya Sevkan ki dıma kote zere. Waya xo bulki amêne zere. Seqete biye. Serrê xo xeyle berj bi, hama nêzewjiay bi hona. Vore biye. Bibi hite. Bereket ke soba Sey Momidi gıme-gıma xo biye, vêsêne. Verê tania soba de hewla xo werdêne Sey Momidi.

- “Xalo, tı xora porteqalê xo ma nêday, qeqenê tenê hewla made. Tu şiya Xarpêt ama, hewla xora tenê ki made!” vake Dilife.

- “Ere Dilê hewla se kena?” vake Sey Momidi.

- “Tu ke se kena, ez ki hêni kon,” vake Dilife.

Sey Momidi hewla xora tenê dêve Dilife, tenê ki dêve Sevkanî. Sey Momid birde huyiya.

- “Hee, heee, heee!” vake huyiya.

- “Xalo, ça huyiya?” persê Dilife.

Dilife hona newe hewla kerd bi fekê xo, Sey Momid oncia “heee, heee, heeeee!” vake derga-derg huyiya. “Dilif!” vake Sey Momidi xori ra.

- “Cıko, Xalo?” vake Dilife eve meraqi.

- “Dilif hewla wesa?” persa Sey Momid.

- “Ya, Xalo, hewla zof wesa. Maşala hewla tu ki zof wesa. Tu na koti ra gurete?”, persê Dilife.

- “Heee, heee, heee!” vake, huyiya oncia Sey Momid. Sefkan ki huyiya.

- “Ça huyinê?” persê Dilife oncia.

- “Heeee, heeee, heeee! Dilife hona nêzonene çı weso? Hona hewla ra wes çıyo bin esto,” vake Sey Momidi.

- “Qesunê tora bowa ci yena, Xalo,” vake Dilife.

- “Qesunê mıra ça bowa ci yena?” persa Sey Momidu dewam kerd; “Dina çiyê şirini ser saniya pê. Hewla, hemgen, seker, çikolata... şiriniyê malê kutiki... İşte bê yi soytimalu, dina bêthom u bêthuza.”

- “Xalo, tu qafike werda. Aqılê tu endi biyo owe!” vake Dilife, peyê xo çama xalê xo, şıye çê.

Hama Sey Momid sevda xora nêverd. Şi koti, cini perskerdêne. Koti ke ciniya viaye diyêne, perskerdêne. Xıdırî ra ki perskerdêne. Xıdır mordemê Sey Momid bi. O ki Khuresiz bi. Rew-rew şıyêne lewê Xıdırî, pia bira simitêne. Sey

Momidi bira-mira nas nêkerdêne. Dıma musa cı. Xıdırî musa bira. Qalê ciniyu kerdêne, bira ardêne ver, “bısime!” vatêne Xıdırî. Sey Momidi ke simitêne, tenêna biyêne sıst, tenêna ret qesey kerdêne. Cırê wes amêne bira. Jêde musayê bira nêbi, dı susey ke bısimitêne, biyêne sarewes, qesê xo ki ret verdêne ra.

- “Ero Xıdo, ma mordemime. Tı honde ciniyu nas kena, çayê zuye mirê nêvinena?”

- “Apo, tı qe meraq meke, birazayê tu torê filinta henen bivino ke, owe fekê isoni ra çarç bo.”

- “Ero Xıdo, raşti vana?”

- “Ya Apo, ez raşti vanune. Ça thowayê tı kayê mawo? Tu pilê mawa,” vake Xıdırî.

- “Xıdo, yegenim, bısime, çı simena bısime! Çı wena buye! Anasını satıyım, thowayê tey bon a dina. Hata ke wesu; wen, simen, fetelin. Eke zu nazliye ki bivinine, pia sımeme, pia fetelime.”

Xıdır huyiya, vake:

- “Apo xora hondaye ke pia simenê, pia fetelinê...?” Sey Momid binê zimelu ra huyiya, vake:

- “Kutık, tı ki wazena, qesu fekê mıra bicerê.”

- “Nê Apo, tu teyna nêfetelina...” vake Xıdırî.

Sey Momid oncia huyiya, ame ke çıye vazo, Xıdır kot wertê qeşi, vake:

- “Apo thowa lewino?”

Sey Momid hem huyiya, hem ki serm kerd vake:

- “Xıdo, tuh nolot şero qesunê to!”

- “Apo, mı qesa xıravine nêvake. Tu biya adır kota werte. Meste bêro cinike ana çê xo, eke nêlewiyo terknena sona, o waxt qe nêbeno. O waxt wertê sari de beme nışia, Apo. Namê ma esto, ayvo!” vake Xıdırî.

Sey Momidi qılmêna bira xora simite, kefê bira zimelunê xora kerde pak huyiya vake:

- “Nê, Apo qeda, tu qe merak meke! Evel Allah...!”

Zonê Sey Momidi tenê bibi gran. Ey hona ke qesa xo tamam nêkerdbi, Xıdırî kot wertê qesa vake:

- “Evel Allah... Yani evel Allah hona lewino...”

- “Ula Xıdo, tu isoni fina qesu... Tu seytana. Tu seytan ki niya, tu fisa seytaniya,” vake Sey Momidi.

- “Nê Apo, mı hondayê ke vake; lewino, nêlewino,” vake Xıdırî.

- “Ulan oğlım, endi beso, çiko deqa de reyê perskena, “lewino, nêlewino? Lewino işte. Evel Allah jê mini yo, koti sani uza lone keno.”

- “Wuy wuy! Apo o çiko? Kot sanê uza lone kena! A sene quweta to dera?”

Zonê Sey Momidi endi bivi gran, lewê xo zar-zor amêne pêser.

- “Ero Xıdo, kayê xo mîde kay meke! Tu xeyle hermetu nas kena. Eke mordemêni kena, mı zuye de naskerdene de!”

- “Hay hay, Apo” vake Xıdırî.

Endi sewe xeyle avê şî bi. Sey Momid lıngu seru zar-zor

mendêne; sengeliyêne ra. Xıdır tenê kot binê çengu hata cayê tey şî, Sey Momidi vake:

- “Xıdo, mı caverde! Çayê ez kokimo ke tu kota binê çengunê mı?”

- “Hasa Apo, tu hona xorta!”

vake Xıdırî, Sey Momid teyna caverda raya çêyi ser şî.

- “Xıdo, mı mexapne, xevera tu pinune,” vake Sey Momidi.

Jêde waxt werte nêkot, Xıdırî têl kerd destê xo, numura Sey Momidi çarnê. “Thırrr, thırrr, thırrr...,” raa çorine de “Alo,” vake Sey Momidi.

- “Apo Sey Momid, tuya telefon de?” persa Xıdır.

- “Ja, ezo, Apo qeda. O komo telefon de?”

- “Ezo, Apo, ezo. Xıdo.”

- “Xıdo tuya?”

- “Ya, ezo Apo.”

- “Xıdırê mı, wesa rında?”

- “Haq rajî bo! Lewê mino destunê tora. Apo, qesa xo jêde derg nêkon, xevera mîna xêre torê esta. Yımise nawa lewê mı dera, a wazena ke tode qesey kero.”

- “Xevera tuya xêre! Mijdana tu danune tu. Çı wazena danune tu,” vake Sey Momidi.

- “Apo, canê tu wes bo! Oncia rozê pia sımeme.”

- “Canê to wes bo! Pia sımeme, pia weme ki. Torê qatê kincû ki çênune.”

- “Haq rajî bo, Apo! Deqayê vinde, ez veng a Yımise dine,” vake Xıdırî.

Sey Momidi qula xo kerde pak, zimelê xo taday, gosê xo na aviza telefoni ser. Xıdırî ki hetê bin ra çite nebe fekê xo ser, vengê xo kerd bari vake:

- “Ma’ve xerdi. Kamo telefon dero?”

- “Xêr’ve sılamet. Yımisi tuya?” persa Sey Momid eve vengê thikayene.

- “Ya, ezo. Ez serm ken. Nêzon ke savajî?” vake Xıdırî eve vengê Yımise.

- “Çêna api, qe serm meke! zubin ra haskerdene ayv niya; esq ayv niyo, çêf ayv niyo,” vake Sey Momidi.

- “Wuy wuy wuyyyy! Hasa hasa, qalê esq u çêfi meke! Ayvo!” vake Yımise (!).

- “Yımisi, çêna api, ez tora jêde has kenune. Ez torê binê meftun. Haq ayê keno ke, rozê mûrodê ma beno!” vake Sey Momidi.

- “Wuy wuy, ayvo, ayvo qalê henen meke!” vake Xıdırî eve vengê Yımise; vengê xo kerdbi bari.

- “Nê, nê ayv niyo!” vake Sey Momidi.

- “Ez serm ken, ez telefon danu Xıdırî,” vake Yımise (!)

- “Heya, çêna api, cide. Tu ke serm kena, cide. Torê oğır bo! Hata reyna!”

- “Hata reyna. ... Nê, nê, endi xatır’ve to. Xıdırî ez zor kerdo, ez endi reyna telefon ninune,” vake Yımise.

- “Yımis, çêna api, hêni mavaze, tu eve qesunê xo zerê mı daznena. Tu zona ke, ez tora zof has kenu.”

- “Heya, xatır be to!” vake Yımise.

Yımise çita serê fekê xo este, biye Xıdırî... Vengê xo oncia bi jê vireni.

- “Apo, sîma amey hurê?” persa Xıdırî.

- “Ya, ya. Hama tenê lez kena,” vake Sey Momidi.

- “Thowe nêkena, a dîma bena nerm, tenê naz kena,” vake Xıdırî.

- “Apo qeda, reyna key bême têhet?” persa Sey Momid.

Sey Momid ve Xıdırî ra zof defey amey têhet; pia werd, pia simit. Movetê xo ki jêde rınd bi. Xıdırî werte de gegane vengê xo kerdêne bari, Yımise ver qesey kerdêne. Nia na tore ra roji, asmi vêrdi ra, Sey Momid rozê bi nêwes, gîna cîle ro. Hama ey vengê Yımise qe xovira nêkerd. Çimê xo aviza telefon de bi. Hama teqata xo çinebiye ke têlkero. Çê de teyna bi. Eke xeyle bi nêwes, teqetera ke kot, lazê xo Almanya ra ame lewê piyê xo.

- “Ero lazê’m, mîrê ni telefonê Xıdırî rake, bîde mı!”

Lajî numura telefoni carnê, dê be piyê xo Sey Momidi. Xıdırî vejîya telefon. Vengê Sey Momidi endi kok ra birîyay bi. Hondaye ke veng amêne.

- “Xıdırê’m Yımise uza ra?”

Xıdırî tenê mesefê kerde werte, geyal kerd, savajî na api ra? Ap gîra’ nêweso.

- “Nê, apo, tha niya,” vake.

- “So veng a cî de, cîra çiyê vanune,” vake Sey Momidi.

Xıdırî çite onte fekê xo ser, oncia vengê xo kerd bari; bi Yemose.

- “Mave xerdi, lazê Api. Wesa rında?”

Diyağ ame zerê Sey Momidi, çimê xo bereqiyay, vengê xo bi zalal vake:

- “Wuy çêna api, lazê api torê bımîro, torê roviloşîyo, torê qurvan bo, torê bımîro!”

Sey Momidi hona qesa xo nêqedana berva, aviza telefoni ki dest ra gîne ware.

Veng amêne gosunê laji. Veng; vengê cinke nêbi. Veng; vengê Yımise nêbi. Veng; vengê Xıdırî bi. Lajî aviza telefoni gurete xo dest:

- “Ulan namusuz, şerefsız, tu çayê pê na kokimî kay kena? Nu nawo merdene dero, çayê pê lax kena?”

Xıdırî vengê xo nêkerd, telefon qapa kerd.

- “Yımise çayê telefon qapa kerd?”

Persa Sey Momid eve vengê mîlayimî. Hêştîrî çimû ra çarcê cêr biyêne. Laz şî ke paç hit kero biyaro, dev-riyê piyê xo pak kero. Hona ke laji paç hit nêkerdbi, nêardbi, vilê Sey Momidi tadiya kaleke, çimî rakerde mendi. Veng cîra nêvejiyêne. Endi reyna namê “Yımise” ki fek ra nêvejiya. Lajî, eve hurdi destu dest na çimunê piyê xo ser, yi qapa kerdî, fek nave zuvin ra, dîlapê çimû eve paçê hiti kerdî pak, eve xo berva.

- “Feqîro piyo, mîrodê xo nêrest, tey şî. Oğırbo bawo! Hurêndia to cenet bo!” vake laji eve bervis.

Sey Momid binê qulikê xode teyna mendbi. Ciniya xo merdbi. Domonê xo hergu zu hetê ra şibi. Tayê Estemol de bi, tayê İzmir de bi, tayê ki Almanya de bi. Mirozin bi binê qulikê xode:

- “Dee, duman mı nêcero! Ez teyna binê na quliki de se bikerine?” Honde domonê mı amay dina... hama hergu zu zu-het dero. Faydê keşi keşi rê çino. “Wesbo, herkes xorê!” vake Sey Momidi.

Sımıtena xoya raki çinebiye ke bısimo, xo teseli kero. Wendisê xo çine bi ke, kıtavu bıwano. Tirkîyê xo çine bi ke, radio qosdo, televizyon qayit kero. Zazaki ki ne radio, ne ki televiyon bi. Domon nêbi ke domonunê dewe de kay kero. Xumare nêzonêne ke, xete kaykero. Teyna binê qulikê xode verê lozina xode geyal kerdêne. Ge domonê xo, ge ciniya xo amêne viri. Herçîqa ke gegane kotêne geyalê xo hetu ser şiyêne zovi ca, oncia ki peyniye de amêne dina huya rasyonale, dina huya raste. Dêrdê dina raste ki jêde giran bi. Dina bıbi moderne. Dina moderne de ne laz, ne çêna maw u piyê xo sero vînetêne. Bıriyêne ra şiyêne zovi ca. Cırani jê vireni cıranê xo pers nêkerdêne. Na dina moderne de dêrdê teynabi-yene ki tenêna giran bi. Qe nêamêne ontene. Jêde giran bi zukumati. Sey Momidê fıqarey binê boni de, verê lozine de teyna niştêne ro, teyna ustêne ra. Dina cırê gırs amêne, xo hurdi diyêne. Bereket ke domonê dewe gegane amêne diyarê Sey Momidi, tey qesey kerdêne. Sey Momidi ki cırê hêkati qesey kerdêne, lawiki vatêne; hêkatê 38i sero qesey kerdêne. Domonu ki eve hewes u interese gosdêne. Sey Momidi 38 de dı bırayê xo, piyê xo, zu ki zu waya xo kerdbi vindi. Kışt bi. Hêkata ine domonu rê qesey kerdêne.

Televunê mektevi ra rozê Sey Momidi rê zu paketa de gırse ard çê.

- “İzmir ra veyva tu na pakete rusna,” vake domonu. Veyva Sey Momidi ki Tırke biye. Sey Momidi lewê domonu de pakete ra-nêkerde. Domonu se kerd ke, Sey Momidi pakete ra-nêkerde.

Domoni ke şî, Sey Momidi pakete kerde ra, porteqali tede bi. Dı-hire hevi ki muzi tede bi. Sey Momidi porteqale serde kerde ke têde goniya. Şî desinde fek u riyê xo şut. 38 ame çımunê Sey Momidi viri, vake:

- “Axx, Tırke ez kisto! Axx, Tırke mırê zeyir rusno ke, mı bıkıso! Dismeno khano, qe beno dost?”

Vake Sey Momidi. Porteqalê gonini berdi verê çêveri de eşti ver u viradu. Mal u gay guret be porteqalunê goninu ra, eve mirdia xo werdi. Muz ki tede bi. Î ki eve îšta werdi. Qe gos Sey Momidi ra nênenê. Hetêra werdêne. Fek u firmê mal u gawu bibi sur u jê goni.

- “Şêrê bımirê, hazetê kirê mîno ke, merdê! Ez ki nawu miron. Va wayirê xo bêrê meverdê! Tırke kokê ma ana,” vake Sey Momidi.

Domonê mektevi bi top, mal u gay bota day, porteqalê Sey Momidi kerdi top.

- “Ap Momid, ça na porteqalunê dılali erzena? Tu ça

ma nêday?” vake domonu.

- “Mı werdi, adır nawo verdo lesa mı, ezu miron. Dıay bıkerê ke, sîma nêwerdi!” vake Sey Momidi.

Sey Momid gıra gıra onciya şî çê. Kot binê cîle. Vake:

- “Venga lazê midê bêro! Ezo miron. Tırka ciniye ez kisto, qe’nê bêro weşıya xo cırê bikerine.”

Laji xevere gurete, İzmir ra tekit ame Dersim. Laz na dıfa dest u thol ame. Ne muzi, ne ki porteqali tey ardi. Çike acele kerd.

- “Bawo, berjine xêr! Çıturiya? Çikê tu esto?” persa laz.

- “Niade vano; çikê tu esto? Lazê m’ hona çikê mı bibo? Tırka cinya tu mırê zeyir rusna... Senik mendu, ez bımirine. Mı o zeyir ra senik kerd fekê xo. Hama teşirê xo zof bi. Nawo adır esto lesa mı, lesa mı vêsana,” vake Sey Momidi.

Laz huyiya.

- “Bawo, nêbo adiro bin berzo lesa tu? O zeyir falan nêbi. Porteqali bi rusnay ciniya mı,” vake laji.

- “Aman cı beno bibo, adır nawo esto lesa mı, ez nawo vêsan,” vake Sey Momidi.

Laj ve pi ra pia uşti ra şî Xarpêt. Şî doxtori. Doxtori vake:

- “Amca maşallah turp gibisin. Hiçbir şeyin yok.”

- “Ma hiç bir şeyin yox, bu ateşo ke kerdo lesa mı çiko?” vake Sey Momidi.

- “Vallah, onu ben bilmen, Amca. Belki seni yakan başka bir ateş vardır, Amcacığım,” vake Doxtori ev wayis.

Laji perê doxdori day cı, eve piyê bi tever amey garajê Xozati. Uza nonê xo werd, dıma Sey Momidi kilo hewla gurete, amey nişti dolmuşê Mamikiye.

Sey Momid raye ra qariya, herediya lazê xora. Vake:

- “Sîma mıra çî wazenê? Dêrdê sîma çiko? Sîma ciniyê Tırki guretê keyfê xo ramenê, mıra ki vanê mezewjiye. Ez binê yi quliki de teyna se bikerine?”

- “Bawo, endi serrê tu ama hawtay. Ayvo, tu endi kamıla! Sar pê ma huyino. Na serru ra têpia tu çıka, zewz çiko? Milet marê keno serevde,” vake laji.

- “Kam keno serevde, va serevde kero. Ez binê boni de teyna ro. Yi nê, ez zonênune, ez sene derdunê teynayêni oncon. Teynabiayene mesala de zora. İsu beno bom,” vake Sey Momidi.

- “Tu zonena Bawo!” vake laji.

- “Eke ez zonon, o waxt ez zewejin. Ez zewejin, hama qarsê mı mebê!” vake Sey Momidi.

Laji vengê xo nêkerd. Şî çê. Laz dı roji lewê piyê xode vînet, dıma şî İzmir. Kar u gurê xo bi. Nişkiya ke jêde vîndero. Her ca vore biye. Ra u olağî qapa bi. Laz tersa vake, “Nêbo ke herey kune?” Çokawo ke o tenê rew şî.

Adirê Sey Momidi vêrdi ra. Durumê xo rınd osêne. Ameyvi ra xo. Qesê doxtori gosu de bi, “hona maşala jê turpiya.” Paketê hewla kerdbi ra, hewla xo werdêne. Çêver

ciniya. Sevkan bi. Sevkan ki werezayê xo bi. Waya Sevkan ki dîma kote zere. Waya xo bulki amêne zere. Seqete biye. Serrê xo xeyle berj bi, hama nêzewjiay bi hona. Vore biye. Bibi hite. Bereket ke soba Sey Momidi gîme-gîma xo biye, vêsêne. Verê tania soba de hewla xo werdêne Sey Momidi.

- “Xalo, tî xora porteçalê xo ma nêday, qeqenê tenê hewla made. Tu şîya Xarpêt ama, hewla xora tenê ki made!” vake Dilife.

- “Ere Dilê hewla se kena?” vake Sey Momidi.

- “Tu ke se kena, ez ki hênî kon,” vake Dilife.

Sey Momidi hewla xora tenê dêve Dilife, tenê ki dêve Sevkanî. Sey Momid birde huyiya.

- “Hee, heee, heeee!” vake huyiya.

- “Xalo, ça huyiya?” persê Dilife.

Dilife hona newe hewla kerdî fekê xo, Sey Momid oncia “heee, heee, heeee!” vake derga-derg huyiya. “Dilif!” vake Sey Momidi xori ra.

- “Cîko, Xalo?” vake Dilife eve meraqî.

- “Dilif hewla wesa?” persa Sey Momid.

- “Ya, Xalo, hewla zof wesa. Maşala hewla tu ki zof wesa. Tu na koti ra gurete?” persê Dilife.

- “Heee, heee, heeee!” vake, huyiya oncia Sey Momid. Sefkan ki huyiya.

- “Ça huyinê?” persê Dilife oncia.

- “Heeee, heeee, heeee! Dilife hona nêzonene çî weso? Hona hewla ra wes çîyo bin esto,” vake Sey Momidi.

- “Qesunê tora bowa ci yena, Xalo,” vake Dilife.

- “Qesunê mîra ça bowa ci yena?” persa Sey Momid. Du dewam kerd; “Dina çîyê şîrîni ser saniya pê. Hewla, hemgen, seker, çîkolata... şîrîniyê malê kutikî... Îşte bê yî soytmalu, dina bêthom u bêthuza.”

- Xalo, tu qafike werda. Aqlê tu endî biyo owe!”

vake Dilife, peyê xo çarna xalê xo, şîye çê.

Hama Sey Momid sevda xora nêverd. Şî koti, cinî perskerdêne. Koti ke cinîya viaye diyêne, perskerdêne. Xidîrî ra ki perskerdêne. Xidîr mordemê Sey Momid bi. O ki Khuresîz bi. Rew-rew şîyêne lewê Xidîrî, pia bira simîtêne. Sey Momidi bira-mîra nas nêkerdêne. Dîma musa cî. Xidîrî musa bira. Qalê cinîyu kerdêne, bira ardêne ver, “bîsîme!” vatêne Xidîrî. Sey Momidi ke simîtêne, tenêna biyêne sîst, tenêna ret qesey kerdêne. Cîrê wes amêne bira. Jêde musayê bira nêbi, dî susey ke bîsimîtêne, biyêne sarewes, qesê xo ki ret verdêne ra.

- “Ero Xîdo, ma mordemime. Tî honde cinîyu nas kena, çayê zûye mîrê nêvinena?”

- “Apo, tî qe meraq meke, bîrazayê tu torê filinta henen bivîno ke, owe fekê isonî ra çarç bo.”

- “Ero Xîdo, raştî vana?”

- “Ya Apo, ez raştî vanune. Ça thowayê tî kayê mawo? Tu pilê mawa,” vake Xidîrî.

- “Xîdo, yegenim, bîsîme, çî sîmena bîsîme! Çî wena buye! Anasîni satîyîm, thowayê tey bon a dîna. Hata ke wesu; wen, sîmen, fetelin. Eke zu nazîye ki bivînine, pia sîmeme, pia fetelime.”

Xidîr huyiya, vake:

- “Apo xora hondaye ke pia sîmenê, pia fetelinê...?”

Sey Momid binê zimelû ra huyiya, vake:

- “Kutîk, tî ki wazena, qesu fekê mîra bîcerê.”

- “Nê Apo, tu teyna nêfetelîna... “vake Xidîrî.

Sey Momid oncia huyiya, ame ke çîye vazo, Xidîr kot wertê qeşî, vake:

- “Apo thowa lewîno?”

Sey Momid hem huyiya, hem ki serm kerd vake:

- “Xîdo, tuh nolot şero qesunê to!”

- “Apo, mî qesa xîravîne nêvake. Tu biya adîr kota werte. Meste bêro cinîke ana çê xo, eke nêlewîyo terknena sona, o waxt qe nêbeno. O waxt wertê sarî de beme nîşîa, Apo. Namê ma esto, ayvo!” vake Xidîrî.

Sey Momidi qîlmêna bîra xora sîmîte, kefê bîra zimelunê xora kerde pak huyiya vake:

- “Nê, Apo qeda, tu qe merak meke! Evel Allah...!”

Zonê Sey Momidi tenê bibî grîan. Ey hona ke qesa xo tamam nêkerdbî, Xidîrî kot wertê qesa vake:

- “Evel Allah... Yani evel Allah hona lewîno...”

- “Ula Xîdo, tu isonî fîna qesu... Tu seytana. Tu seytan ki nîya, tu fîsa seytanîya,” vake Sey Momidi.

- “Nê Apo, mî hondayê ke vake; lewîno, nêlewîno,” vake Xidîrî.

- “Ulan oğlîm, endî besî, çîko deqa de reyê perskena, “lewîno, nêlewîno? Lewîno îşte. Evel Allah jê mîni yo, koti sanî uza lone keno.”

- “Wuy wuy! Apo o çîko? Kot sanê uza lone keno! A sene quweta to dera?”

Zonê Sey Momidi endî bîvî grîan, lewê xo zar-zor amêne pêser.

- “Ero Xîdo, kayê xo mîde kay meke! Tu xeyle hermetu nas kena. Eke mordemêni kena, mî zûye de naskerdene de!”

- “Hay hay, Apo” vake Xidîrî.

Endî sewe xeyle avê şî bi. Sey Momid lîngu seru zar-zor mendêne; sengelîyêne ra. Xidîr tenê kot binê çengu hata cayê tey şî, Sey Momidi vake:

- “Xîdo, mî caverde! Çayê ez kokîmo ke tu kota binê çengunê mî?”

- “Hasa Apo, tu hona xorta!”

vake Xidîrî, Sey Momid teyna caverda raya çêyî ser şî.

- “Xîdo, mî mexapne, xevera tu pinune,” vake Sey Momidi.

Jêde waxt werte nêkot, Xidîrî têl kerd destê xo, numura Sey Momidi çarnê. “Thîrrr, thîrrr, thîrrr...,” raa çorîne de “Alo,” vake Sey Momidi.

- “Apo Sey Momid, tûya telefon de?” persa Xidîrî.

- “Ja, ezo, Apo qeda. O komo telefon de?”

- “Ezo, Apo, ezo. Xîdo.”

- “Xîdo tûya?”

- “Ya, ezo Apo.”

- “Xidîrê mî, wesa rînda?”

- “Haq raji bo! Lewê mino destunê tora. Apo, qesa xo jêde derg nêkon, xevera min a xêre torê esta. Yımise nawa lewê mı dera, a wazena ke tode qesey kero.”

- “Xevera tuya xêre! Mijdana tu danune tu. Çı wazena danune tu,” vake Sey Momidi.

- “Apo, canê tu wes bo! Oncia rozê pia simeme.”

- “Canê to wes bo! Pia simeme, pia weme ki. Torê qatê kincı ki çênune.”

- “Haq raji bo, Apo! Deqayê vınde, ez veng a Yımise dine,” vake Xıdırı.

Sey Momidi qula xo kerde pak, zimelê xo taday, gosê xo na aviza telefoni ser. Xıdırı ki hetê bin ra çite nebe fekê xo ser, vengê xo kerd bari vake:

- “Ma’ ve xerdi. Kamo telefon dero?”

- “Xêr’ ve sılamet. Yımisi tuya?” persa Sey Momidi eve vengê thikayene.

- “Ya, ezo. Ez serm ken. Nêzon ke savaji?” vake Xıdırı eve vengê Yımise.

- “Çêna api, qe serm meke! zubin ra haskerdene ayv niya; esq ayv niyo, çêf ayv niyo,” vake Sey Momidi.

- “Wuy wuy wuyyyy! Hasa hasa, qalê esq u çêfi meke! Ayvo!” vake Yımise (!).

- “Yımisi, çêna api, ez tora jêde has kenune. Ez torê binê meftun. Haq ayê keno ke, rozê mûrodê ma beno!” vake Sey Momidi.

- “Wuy wuy, ayvo, ayvo qalê henen meke!” vake Xıdırı eve vengê Yımise; vengê xo kerdbi bari.

- “Nê, nê ayv niyo!” vake Sey Momidi.

- “Ez serm ken, ez telefon danu Xıdırı,” vake Yımise (!)

- “Heya, çêna api, cıde. Tu ke serm kena, cıde. Torê oğır bo! Hata reyna!”

- “Hata reyna. ... Nê, nê, endi xatır’ ve to. Xıdırı ez zor kerdo, ez endi reyna telefon ninune,” vake Yımise.

- “Yımisi, çêna api, hêni mavaze, tu eve qesunê xo zerê mı daznena. Tu zona ke, ez tora zof has kenu.”

- “Heya, xatır be to!” vake Yımise.

Yımise çita serê fekê xo este, biye Xıdırı. ... Vengê xo oncia bi jê vireni.

- “Apo, sıma amey hurê?” persa Xıdırı.

- “Ya, ya. Hama tenê lez kena,” vake Sey Momidi.

- “Thowe nêkena, a dıma bena nerm, tenê naz kena,” vake Xıdırı.

- “Apo qeda, reyna key bême têhet?” persa Sey Momidi.

Sey Momidi ve Xıdırı ra zof defey amey têhet; pia werd, pia simit. Movetê xo ki jêde rınd bi. Xıdırı werte de gegane vengê xo kerdêne bari, Yımise ver qesey kerdêne. Nia na tore ra roji, asmi vêrdi ra, Sey Momidi rozê bi nêwes, gına cıle ro. Hama ey vengê Yımise qe xovira nêkerd. Çımê xo aviza telefon de bi. Hama teqata xo çinebiye ke têlkero. Çê de teyna bi. Eke xeyle bi nêwes, teqetera ke kot, lazê xo Almanya ra ame lewê piyê xo.

- “Ero lazê’ m, mırê ni telefonê Xıdırı rake, bıde mı!”

Laji numura telefoni camê, dê be piyê xo Sey Momidi. Xıdırı vejıya telefon. Vengê Sey Momidi endi kok ra birıyay bi. Hondaye ke veng amêne.

- “Xıdırê’ m Yımise uza ra?”

Xıdırı tenê mesefe kerde werte, ğeyal kerd, savaji na api ra? Ap gıra’ nêwes.

- “Nê, apo, tha niya,” vake.

- “So veng a cı de, cıra çiyê vanune,” vake Sey Momidi.

Xıdırı çite onte fekê xo ser, oncia vengê xo kerd bari; bi Yemose.

- “Mave xerdi, lazê Api. Wesa rında?”

Diyağ ame zerê Sey Momidi, çımê xo bereqıyay, vengê xo bi zalal vake:

- “Wuy çêna api, lazê api torê bımiro, torê rovıloşıyo, torê qurvan bo, torê bımiro!”

Sey Momidi hona qesa xo nêqedana berva, aviza telefoni ki dest ra gınê ware.

Veng amêne gosunê laji. Veng; vengê cınke nêbi. Veng; vegê Yımise nêbi. Veng; vengê Xıdırı bi. Laji aviza telefoni gurete xo dest:

- “Ulan namusuz, şerefsız, tu çayê pê na kokımı kay kena? Nu nawo merdene dero, çayê pê lax kena?”

Xıdırı vengê xo nêkerd, telefon qapa kerd.

- “Yımise çayê telefon qapa kerd?”

Persa Sey Momidi eve vengê mılayimi. Hêştiri çımu ra çarcê cêr biyêne. Laz şı ke paç hit kero biyaro, dev-riyê piyê xo pak kero. Hona ke laji paç hit nêkerdbi, nêardbi, vılê Sey Momidi tadiya kaleke, çımi rakerde mendi. Veng cıra nêvejıyêne. Endi reyna namê “Yımise” ki fek ra nêvejıya. Laji, eve hurdi destu dest na çımunê piyê xo ser, yi qapa kerd, fek nave zuvin ra, dılapê çımu eve paçê hiti kerdı pak, eve xo berva.

- “Feqıro piyo, mırodê xo nêrest, tey şı. Oğırbo bawo! Hurêndia to cenet bo!” vake laji eve bervis.

SILO PHIT U ALİYÊ XIDIRÎ

(Hêkata kutikê qereqolê Turismege)

Ali GÜLTEKİN

Dersim de jü dewa de zof rindek u şirine esta ke, cıra Turismege vajina. Na dewe raya tofili sero, fekê Çemê Munziri de, mavenê Pirdê Mazgerdi u Mamekiye dera. Jü dewa de awiya, eve bağ u bostanê ho her waxt khêwiya. Na dewe de jü qereqolê dewleta Tırki esto. Qereqol ki hên zof gırs niyo, qeraro. Jü çawus be çor-phonc cendermu ra nisenê ro tede. Qereqolo de qhano, yi dı- hire qereqolê ke Dersim de sifte amê virastene, yine ra jüyo. Dewe ra hetê Pêrtage ser çor-phoncsey game duri, destê raşti ser ki vişt-hiris game raye ra cor, pul rawo.

Rozê çawus sono, kotira ke ano, jü kutiki tey ano qereqol. Jü kutiko de şia, jê hesê de birri gırs, jê vergê de yavani har. Kutik soder - sonde dormê qereqoli de çhiv dano u vişt u çor sati laweno. Ne verdano ke hewn çimê keşi kuyo, ne ki kês qereqoli ser şero.

Ardena kutiki sera ke dı-hire roji ke vêrdi ra, rozê çawus be cendermu ra verê dêşi de ronışti benê u çimê ho cêr raya tofili sero kuno'ra jü mordemêk u hermete. Niadanê ke, ciamed vero, cinike dimera hayê gıra-gıra sonê Turismege. Ni xafilde kutiki verdêne be ciamed u cinike. Kutik perreno cı, tafta reseno nayinu, kinc-phiştê (phiştikê) hurdemine çêrvır keno, ninu wertê goni u gonaşeri de verdano. Hora, dewe ra ke kêşi ni isoni nêdiyêne, nêrestêne

u fekra nêguretêne; kutiki ni hurdimena uca de hên xenekitêne u werdêne. Çawus be cendermu ra ki cor hem seyrê cı kenê, hem ki huyayis dest qırbenê, horê pê xecelinê. No Çawus u cendermê ho nafa ki kutiki verdanê be jüyê de bini. Naye sero kês nêthoreno ke qereqoli vera bêro - şêro. Sarrê dewe xevere dano be pêro ciran u dewu ke, "kês teyna qêreqoli vera mevêro ra".

Milet çond rey ke kuno be virendiya çawuşı, cıra çıxa rêca u minete kenê ke, kutiki ya giredo ya ki çiyê bikero. Hama qe gos'ro cı nêkeno. Perreno mîleti ra, vano, "Ne istiyorsunuz, sizinde köpekleriniz var, biz size birşey diyor muyuz!"

Kês vengê ho nêvezeno, nêthoreno zof şero'ra ser. Ciamedê dewe resenê pê, qesey kenê, hama thaway sero ninê hurê.

O waxt Silo Phit hona weso u çê ra ki Turismege dero. Silo Phit xevere rusneno be Şiya Gewre de, Aliyê Hıdırî rê. Aliyê Hıdırî ki jü mordemo de çêr u sefkan bi. O ki jê Sılê Phiti cengaberê 38i bi. Hurdimena jümini hora o waxt ra nas kerdêne, olvozo de rınd bi. Aliyê Hıdırî ke xevere cêno, darino we yeno çê Sılê Phiti. Silo Phit nisenoro cırê hal-hêkat jü be jü qesey keno, vano, "Piro, nayinu vijêri ma qırkerdime, ewro ki kutikunê ho verdanê ma, pê hermet u çênkunê ma, pê ma kaykenê." Ni, tenê ke nişti ro qesey kerd, qerarê ho danê, vanê, "Ma gunê kutiki eve çeki bıkişime, ma se kerime zovina?" No Kutik hên jê her kutiki niyo ke, ison biwano'ra ho, şero nejdı. Jü ki çimê qereqoli her waxt serowo, hên bêwayir ki niyo. Hurdimena qerar danê, pilanê ho virazênê, arê hode jü rozê birnenê. Aliyê Xıdırî urzeno ra, sono çê. Hurdimena cengaberê Dersimi, hondê serru dima gunê oncia çek bicêrê ho dest. Oncia serva dewa Mîleti, serva dewa Namuşı qersune bierzê...

Roza ke birna, a roza. Çıtur ke birno hên, Silo Phit be Aliyê Xıdırî ra çekê ho herme derê, rew ra sonê caunê ho cênê. Aliyê Xıdırî cêreniya raye de, hetê çemi ser, wertê birri de cayê ho cêno. Silo Phit ki coreniya raye de, wertê kemeru de cayê ho cêno. Waxt, waxtê verasoniyo. Çawus be cendermu ra şiya dêsê qereqoli de lıngi kerdê'ra derg, niştê ro. Kutik ki lewe de koto ro, pê-pê helkejino, zono ho fek ra verdiyo ro, sanino ra, cıra gileji rışina. Jü hermete dewe ra kuna'ra raye, qereqoli ser sona. Waxto ke resena dustê qereqoli, hata dı- hire gami ke vêrena ra, çimê çawuşı be cendermu ra gineno'ra cı. Pêro

jümini de niadanê, perpeşinê ra. Benê sa ke, cîrê oncia çiyê xeceli vejiyo ke, horê pê bixeceliyê. Çawus çım sıknenê'ra jüyî, o ki kutîki hêsar keno, verdano be hermete. Kutık jê jû fisege xeleşino ra cora. Dı xılı de reseno hermete, waxto ke pey ra bierjiyo cinike, jû dest gırmiye gınena'ro tıfongu. Kutık hewa'ra jê jû çüalê simeri gıneno be hardro, gırr beno sono cêr dere. Cinike qe sarê ho nêçarnena, ho dımera nia-nêdana. Sayê ke thawa nêhesno, thawa nêbiyo. Çawus be cendermu ra thil benê, ho erzenê zere, benê tıfongunê horo, devacêr vozenê. Jü helm de vırendiya cinike cênê, gılê tıfongu çarnenê'ra be cı, vanê, "söyle kimdi onlar?" Cinike destê ho kuna be jüyî ra, thon dana, vana, "Ma ben çı bîlem kimdir, gidin yaqalayın kamo sel!" vêrena'ra, raya hora sona. Cendermey raye sero hên manenê, reyê davacêr reyê ovarde niadanê ke, qe kês nêoseno. Ayê de ters ki kuno be zerre, hervina korr-phosema cêrenê ra, peyser sonê.

Hetê dewe ra vengê sazu beno'ra berz. Domani vozenê ke, xevere biresnê cıran u dewu. Veng danê naver boveri ke, "kutıkê qereqoli ci werdo", endi kês meterso, horê ret-delali bêro - şero.

BIRIYE **İklim YUMLU**

*Biriye ke ramiye vengu bêvêngiya isani ra têra benê.
Waxt cae xo de rêceno ra sono.
Beka ki qum kırıñnaymê demê verênan ra, qatıranê kokumanê sıpiyanna...
Qum rêceno sata xo rê
Vatêye bêtalî be huyaisa kunê temiyanna, dilêci benê lızge,
lızge
Têrsi, xofî geję binê omedu biyînê
Qum rêceno sata xo rê
Xatıratê ke biye lilikha decu, cı ra roy gız biyînê...
Belli niyo, serdo.*

MERSELA ESKERİ **Veraroc KARUL**

Waxtê usari bi, daru vılıki akerde bi, hardi riyê xo xemelnabi. Her ca bıyêbı kewe. Vengê phepugi duri ra amêne, vengda bırayê xo dani. Vatêne:

Mı nêkışt, xıncılê kışt
Mı nêpışt, desmal pışt
Mı nênuşt, homay nuşt
Mı nêşüt, homay şüt

Vengê phepugi birriya. Embazun mara madı tenê şiyêne eşker. Ma pia şiyê. Ma yew ca de eskeriye kerdêne. Eskeriye her çi zorêbı, hama ma ke şewê amêne têhete, fekê ma şiyêne peygoşun. Fecir ra ma varıştêne, ıstıma kerdêne. Embazê mı qomutani ra hes nêkerdêne. Yew rocê qomutani her kesi ra va; "Bize şarkı, söyleyin". Her kesi yew be yew deyira xo vatêne. Dora embazi bi, embazi va: "Qomitan ma ben zazaca söylemek istiyor" Qomutani va: "Söyle hele nedir bu zazaca"

Embazi va:

Şıma çıra biyê hari way lımın
Şıma her ca kerdê tari way lımın

Şıma her cayê ma vêşna way lımın
Teyrê tur kowu ra remna way lımın

Mı marda şıma kış na way lımın
Mı pırbabê şıma qın na way lımın

Mıza qomutani yena, qomutan cayê xora wardeno pay, o waxt embazê zaf terseno zerê zerria xode vano:

"Ero wullay enu qomutan zonê ma zanu, mı kışeno"

Deyıra xo dewam keno:

Tı ronışe mı tora nêva way lımın
Tı biyê roşnayı çımunê ma way lımın
Tı biyê rayberi ma way lımın
Lımın lımın way lımın way lımın.

ISONÊN NÊMIRÊNA

Asmên ERCAN GÜR

Ma, her ju kes, letê de ju soye me. . .

A roza ke ez, roştiya çîmunê xora morîm mendune, a roze ra nat, sera xeyle waxt vêrd ra. Na serrunê peyênu de ki endi na dina tariye, na dina zulamete mirê zof xiravîni nîame. Yawas-yawas mîso na dina tîng u tariye. Zownia çarê xo çîno; raji vi, se benu, raji nêvi se benu. Gerêke ez na dina xora raji vi. Hên nîvo weşiye zerrêweşiye ra nîramina. Hama na dina têlmase de ju çîye rê raji nîvon: Dew-riyê çênunê xo, çî waxto ke nêvinon. Na hal mirê zof çetîni yenu. Nayê ser zof kun xo ver. Çike, endi bejna riye dinu roz ve roz mî vira sona, mîra kuna duri.

Nawa ke mirê zor yena, nawa. Çîmu ra şefîl mendene, roşti ra morîm mendene nîya. Çî hêf ke endi dew u riye dinê nîno mî vir. Huyayiso ke amêne nîstêne lîskunê dinu, mî hên zonêne ke mirê gul u sosîniyê usariyê; verê çîmunê mîde biyê ra. Hama nîka mirê, na rîndekiye jê hewnê sodiri biye vîndî şîye. Na ke yena mî viri, ez hên zonon ke peynîya usarê mî amu; ez zumuston de, zemherîye deru. . .

Na ondêri çîmê mî ke nîa roşti ra morîm memanêne, mî hona çênune xora kîtavu ra sanîk u hêkati wendêne. Uncia ki çîqaş ke nayê ra morîm mendune, tayê sanîk u hêkatê ke aqlê mî derê inu cîrê qeseykon. Hora yî ki endi roz ve roz, serre ve serre her ke şî benê pil. Rozê yena ke endi nîwazenê ke ez cîrê sanîk u hêkatu qeseybîkeri. Benê pil; roze yena xêre ser zewejînê, jê leyrunê mirçîku halênê xora perrenê ra sonê. . .

*

Hîrê çor serru ra avê bi; hermeta mî zu nuweşiye ver amelati biye. Hama çî hêf ke masa amelati de mende, binê kardi ra nîvejiye. A roza şîaye ra nat, mî ve çênunê xo, ma zof bêkeşiye-, zof tengîye onte. A tharve ver, serru ra zerrê mara gonî şîye. Na weşiye de thowa çîmunê ma ver nêosa. Roji, asmi, serri çutîr vêrdi ra, ma nêzona, his nîkerd. Hama uncia ki mî' ve çênunê xo, ma est xover. Ma phoşti dê' ve jumîni, bîme omîdê jumîni, bîme diyağê jumîni. Xora weşiye ki çîya de nîanene viye; kam rê se benu! Eke se benu, uyo ke mirêno, uyo ke sono binê herdi, wela herrê sarê yî isonrê vorêna. Hama çîyê esto ke, wu ra nat qe aql u mezgê mîra nêvejîno. Wu veng u seda daye, a weşiya daye qe gosunê mîra nêsona. A roza şîaye, mîra mînetî xo nîa kerd vi:

- Halê isonî belî nîvenu. Benu ke mirê thowa bîvo, tora ju rica u mînetî mî esta. Tu ke na mînetî mî miyarê hurêndî; na dina heqe de ke nîbo, a dina neqe de, a dina

axrete de hurdi destê mî yaxê tora manenê. Hama tu ke na weşiya mî biyarê hurêndî, tora zof mînetddar manon. Çîmê mî na dina de peyde nêmanenê. Na dina de ke, na weşiye de tode ke hevê xatîrê mî esto, soz bîde mî. Tora zowîna çîye nêwazon. . .

A sate, mî hên zona ke dina rîjiye mî ser, mî ser biye tari. Verê çîmunê mî bi tari. Çîmê ma bi pîrr. Gîrêwo de henen ame nîst binê gula mî ke, hên uza mend. . .

*

Serê na xadîsa ra xeyle serri vêrdi ra. Rozê, roza de rînde-ke viye. Roz vejîyayvi. Bîmbarêk, asmêno hewz u khêwe de berreqîyêne. Gerêke ez ve çênunê xo, ma çê de ara xo bîkerdêne. Çênê mî; Hene ve Fecîra pêskîra hardî fîştvi ra. Dîma arde sero xonça, nê' ve ru. Çîyê werdene ki dunîke de serê sîniye de nayvi ru, pê sîniye o ki ard xonça sero na ru. Ez ki onciyayvi qumê xo; çîmê mî çênunê mî serde vi, gosê mî ki lawîkunê radon serde vi. Mî niada ke çênê mî vêndîa mî danê. Vanê;

- Bawo bê sîfra ser, pia ara xo bîke'me!

Nayê ser, ma pêro-pia sîfra ser ameyme têlewe; ma dest kerd cî, ara xo kerde. Çî ke bi, a roze bi. . .

*

Mî sîmara vake; reyîna vajî: Dew u riye çênunê mî, bejna çênunê mî zof kota'ra mî viri. Çî waxto ke ez roşti ra morîmu. Sera xeyle ki waxt vêrdi ra. Çî hêf ke endi dew u riye çênunê mî, mî vira şîyo, nîno çîmunê mî ver. Aql u zeyn mîra nîmendo. Tî hên zona mezgê mî biyo jê tholîki. Na hal mirê çetîni yenu; zon danu can u royê mî. Roşti ra morîm mendene, çîmu ra şefîl biyene mirê çetîni nîna. Hama hetêra ki zof bon sa ke, mî weşiya muwa çênunê xo arde hurêndî. Na hal mirê bi omîd, bi diyağ. Na sewev ra, ez na weşiye de payra mendune. Nayê vajî ke, hurdimêna çênunê mî wend; jûye awqat vejîye, jûye tortor vejîye.

- Heq u Oli, Xîzîro Sîpela, Duzgîno Surela, şans u tezelê dinu niara têpiya ki bugureno, yîxbalê dinu açîğ vo, rastê isonê ramani bêrê sola!..

*

Ju roza bazara de binê ma, jê rozunê binu pêro-pia ara xo kerde. Dîma ki, ma qewa Tîrku sîmîte. Helvet nîa ke bi, muwa çênunê mî amê ma viri. Çîke ravêr ma pia sîmîtêne. Nae ser çîmê ma bi pîrr, zerrê ma bi teng. Nayê ser, tenê kotîme xo ver, bîme mîrozîni. Dîma, çênunê mî sîfra da arê. Dest kerd kar u suxrê çêyi.

Ez ki xo xode fikriyo. Mı vake; hevê helme, ju game bive-jin tever. Nayê ser çê ra vejûnê tever. Roze, roza bazar viye, zuzaqi werte sukutiye de bi. Tek-tuk mîlet nata bota amêne şiyêne. Tayê jê mî çêra vejîyayvi tever, şiyêne furna noni, somi gurêtêne. Tayê ki şiyêne dukan u marketu oteberi hêrinêne. Ra u olağu ra ki tek tuk vêsayit amêne şiyêne...

Roji, rozê payiz bi. Hawa paka viye. Asmeno hewz u kesik zof rindek-zelal osêne. Roz-tiji ki, bîmbarêke cor, serê sarê isoni de berreqiyêne. Tı hên zonêne ke huyiyêne; sîlamê Heqî rusnene ma isonu, rusnene dar u berri, ruenene turli tēmase heyvan u mewrumati rê...

Werte na rindekiye de, ez ki kotune rayê ser, hetê birri ser game ve game son. Male taliye mîno şia; xevera mî çina ke na roza rindeke, sate dî satu ra dima mî ser bena ting u tariye. Axrê xeyle gamu ra dima, ez restune zerrê birri. Na birr, kinarê sukede vi-bi. Werte birri de ju cayê xecelnayene bi (Tr. de cira “park” vajino). Zaw u zêç, domani eve muwa u piyunê xo, eve khalik u dêkunê xo, eve waunê biraunê xo, amey vi na park, tey kaykêrdêne; xelceliyêne, waxt viamênê ra. Uca, hên tenê egle biyune. Hên nîngu ser, pay ra vînetunê, mî tene waxt, hên helme domani şer kerdî. Heq baxse mua pi keru; zof rîndek vi. Nae ser, domanenî çênunê mî ame mî viri. Nayê ser, mî seweta yi serru kesrête ontê. Hên tenê biyune mîrozîn; hama hetêra ki binê lewu ra huyino. Gunaye; isu ke domanu de nîa da, gerêke mîrozîn mevo, binê lewu ra buhiyo.

Dîma uncia kotune rayê, hetê hîni ser şûne. Raya mî ser ju dara de moze, ju ki lewe de merxa de gîrse biye. Hurdimêna dari zof qolînd, zof derg vi. Hên ke qolînd vi; dormede dî isoni ke vîrara xo ra-kêrdêne, destê isoni niamenê bîrestêne jumîni. Yî gîlê xuyê bîmbarêki ki şîvi rêştvi asmeno khêwe... Qefelûne; binê na daru de hên tenê egle biyo. Dîma mî vîrara xo fişte’ve na daru ra, kelê xo cîra bîma. Zonê dakîla mîra ju dî çekîyê gulvangî fekê mîra vejîay:

- Ya Heq, tu çike benu biçame xêre; ya Xîzîr, tu zaw u zeçê ma bisewekne; ya Duzgî, tu mîrodê keşî çîmunê keşî de meverde!..

Dîma, derga-derg mote lesa na dare biyune, sero ki xo xode nîa fikirînê:

-Na dare çond serri bi ke naca de nîa payra viye? Çî dî, çî nêdî? Kam çî-zoneno, senê serd u puk, senê germ, senê va u pukeleke divi. Sene theyr u thurr ame nîst na lîzgu ra, cîra bolî werdî! Sene ison ame binê de nîst ru, vêrd ra şî! Kamci muwa u piy amey, na lîzgu ra hêlaneke girê dê! Çond domani amey sançolike girê dê; pîra sanîyay ra, hedîriya xo arde! Çond isoni amey, na şîye de pêskîra xo fişte ra, sero nonê xo werdî! Çond isoni amey şîye de oraşîyay ra, binê de koti hewn, hewna şî!..

-Kam çî-zonenu, huyayisê domanu, mobetê isoni, jîvayisê isoni belka zerê na dare de waxt ra ca qureto. Keska zonê xo bîvîyêne; nî nîa pêru marê qesey bîkêrdêne. Ez hên binê na dare de dades dequ nîa kotune geyal. Dîma, mî vîrêrê fişte’ve na dare ra, gosê xo na ser ke, na veng u seda isonê khani bîhesnî. Mî va, belka na dare mîrê hêkata na isoni qeseykena. Hama çî hêf ke gujîya vay ra qeyr, xîşîya pelgu ra qeyr, thowa veng u seda nêamê gosunê mî...

Uca ra tîpiya, reyna hetê hîni ser kotune rayê ke şerî hîni ser, tenê dest u pawunê xo buşî. Se ke tenê hîni ra biyune nejdî, mî niada ke vengê ju hermete ve ju mordîmêki ame gosanê mî; e ke nanê hurê. Mî gamê xo kerdî qîjî, gîlê nîngunê xo ser, yawas payna hardî dan ke, phezna nîngunê mî zof mev-ejiyo. Eve na hal mî xo sana tholdê ju dara merxe. Mî nîa ke kerd, tenêna biyune nejdîyê dinu. Mî niada ke ju mordîmek, davançe dest dero, sano binê gula ju cinike. Hetêra ki boyna, tîser-tîser cîra vano: “Tu kîson, tu kîson...” zownîa thowa nîvano. Hama cinike ki cûanike viye ha. Qe nîtersena, boyna cîra vana:

- Kîsena bîkîse; thowa çîmunê mî verde nêoseno. Tersê mî merdena mîrê nîna; tersê mî, domanê mî bêkes manênê, kunê verê destê mîleti, kunê verê destê ju dêmare...

Cinike boyna nîa vana. Destê mordîmêk de ki jû de davançe esto, eve destê xuyê bin ki porrê cinike pîlosno’ve destê xo. Qe nîverdano ke cinike xo bilewno. Hama cinike uncia ki xo nata bota dana ke, destê mordîmêk ra bîxeleşîyo. Fîqara zare; her ke xo lewnena, dêma koka porî zondana. Nîa ke bî, hêvetu ra hurîndîya xode vîndena... Mordîmêk nafa ke cîra vake:

- U kamo; u kamu tu tey qesey kena? Tu ça eyde qesey kena? Mîra vaze, tu kîson? A feqîrê ki vana:

- Kes nîyo. Lazê xalê mî vi. Tu çîra zobîna keşî ra nîa sîk kena? Cînika feqîre nîa vana hama mordîmek, hal ve hal yînam nîbeno. Cinike niada ke hal çare tey çîno; destê mordîmêk de xo kerd sîst, verda ra. Endî mîlk nîda. Cîra vake:

- “Mî bîkîse; ez na ejat ra ez bîxeleşî! Ver peynîya na ejat çîna. Her roza Heqî halê mî’ve tu nîaro. Endî ez na pusîla tuya qefçîle ra bêzar bûnê. Guvanê tu qe mîrê nîno. Tu xo sas kerdî; aqîl sarê tora şîyo, tu biya xêg. Tu ve Xîzîrî kena, mî bîkîse! Hama nayê buzone ke ez kîstena xover nêkun. Domanê mî kunê verê destunê mîleti, coka kun xover. Nolet şeru tu ke, tu ki isona. Mîrdarî mîrdarî!..

Cinike se ke nîa; -Domanê mî werte de manênê, benê bêkes. Kunê verê destunê mîleti, vake; domanê ke park de kay kenê, yî amey mî viri. Mî xo xode vake, belîyo ke domanê nayînu ki uca de werte domanu de park de kaykenê. Çîtur ke nîa fikîriyo, çênê mî, domanê mî amey mî viri. A, ez u taw hurîndîya xode nîvîmîto. Mî vake, se benu va bîvo. Mî vast ke

domani keşi vilêçewt, bêke memanê. Mı nızona ke, deqe ra dıma, wela herre sarê miro vorêna, pheapug mirê waneno...

A deqa ez hurindiya xora xıl-thil biyune; vostune mı xo kuya mordimêki ra. Mordimek ki sas bi, -ez nia kotra vejüne. Axrê mı ve mordimêk ra, ma yaxê jumini de pêgurê, jumin çarna nata, çarna bota. Dıma çutır ke bi, nınga mı xıst biye, ez gınu hard ro. Reyna mı niada ke mordimek zoniye xo na've şenê mı ser, pê yaxê mı gurê. Dıma lula davançey sanê verê çarê mı, ard werte çımunê mı. Lula davançey binê tiji de, verê çımunê mide berreqiyêne. A, a deqa mı nızona ke se bi. Mız duman vora mı ser. A deqa dina mı ser biye tari. Ravêr lula ra ju adır kile vejıye, çiki perray verê çımunê mıra. Dıma vengê peqiye ame gosunê mı. Gosê mı bi kherr, veng u vaz birriya şı...

Sera çıqaş waxt vêdo ra, ez nızon. Mı çimê xo xestexane de kerdı ra. Kerdı ra hama sımara se vaji; dina mı ser tıng u tariya-zulameta. Ez hên zonon ke sewe letewa-pesewa. Guman nikon ke çimê mı roştı ra morım mendê, çımu ra biyo şefil...

*

Roza ke na xadisa ame mı ser, serra xeyle waxt vêrdı ra. Çı waxto ke ez roştıya bımbarêke ra morımo. Çı waxto ke ez dew u riyê çênunê xora morımo. Çutır ke usar yenu, yazı u yavan de gul u sosını kenê ra, çênê mı ki eke huyiyêne, bejn u liska riyê dinu, jê na gul u sosınunê rıdeku amêne çımunê mı ver. Hama çı hêf ke na rındekiye ra endi morımo-axuzar son.

Nuzon ke nawa ke ama mı ser, na dina neqe de cêza mı viye-çika? Nuzon ke nawa ke ama mı ser, bedelê sabıyayisê domanunê dina vi-çık vi; nuzon çık vi!.. Ma, wu mordimek, wu mordimek nıka se bi? Nıka kotiyo, se kenu? Ecap, wu thowa na mesela ser xu onceno dare! Eke onceno dare, çutır onceno dare; merax kon. Hama nayê vaji ke eke isonu, eke sitê mowa xo lito, mua xo cırê sitê xo kerdo xelal, gerêke zerrê xode xo bionco dare. Wu ke nia xo ve xo, zerre ra xo me-oncu dare, na dina neqe de kamci cêza ey ana raya rınde ser, raya raştıye ser? Kamci cêza, mı resnena roştıya bımbarêke! Kamci cêza dew u riyê çênunê mı osnena mı! Sıma ve Xızır kenê vazê; kamci cêza!..

Tayê ke, hata a roza ke mekemê ma bi, ma pêro-pia şime mekeme. Hata a roze sond u sodır, eve rozu, eve asmu ez nia xo xode boyna fikirıyu vınetu. Mezgê mı retıye zerrê mı nıda. Boyna perşı ser perşı pers kerdêne. Hên ke aql u famê mı sarê mıra şiyêne, zerrê mı taşelê biyêne...

*

Mekeme de muvaşır mara vake:

- Raurze pay; hakima xanım sımara tek ve tek persu pers kena; dıma qerarê mekemey ana'ra zonê xo ser, wane-na!

Wu mordimeku ke na dina de ez roştıya Heqi ra morım verdo, vırende namê dey wanıt. Wu urzna ra pay, ey ra pers kerd:

- Vaze; tu ça şiya cêniya xo ser, cırê nia xısm kerd; sevevê xo çık vi? Sera ki ça na mordimek kerd dırvetın, çımu ra kerd kor, kerd şefil? Tu thowa phosamana? Mordimêk na persu ser nia qeseykerd:

- Hakime xanım! Qe pers mekerê, ez phosemanu ke çutır phosemanu. Hasa tora, hasa na cematı ra ez hên phosemanu ke, fekê mı nia şiyorê ci. Jê kutiki phosamanu. Nıka zonon ke mı cahilina de pile kerda; -hasa sıma ra- isu ke her nıvo, qe nia keno. Hata ke hasa heri ra; her ça nia bıkeru. Mı ciniya xora sık kerd; mı ciniya xora pexiliye kerde.

A xadisa ra nat, sew u letu ra, rozu ra, asmu ra hevê hewn çımunê mı nikot. Weşıya mı biye ceneme şıye. Nayê ra, çı waxto ke ez van, mekeme ma bıvo, ez bêri ra riyê sıma. Na mordimek wes u war bo; Heq domanunê dey baxsê dey keru! Na mordimek mirê yilgiya de henêne kerde ke, na yilgiye muwa u piyê isoni ison rê nıkenê. Nu ke nıviyêne, nıka cêniya mı şivi binê hardi, ez ki mepuste poyêne. Domanê mı ki bêkes mendvi, kotvi verê destunê sarri. Sıma ke mısada danê mı, ez son destunê na mordimêk phaç kon, nan çarê xora.

Hevê mend ke ez, eve destê xora amayisê domanunê xo birjini. Hama na mordimêki, na xıraviye ra ez çarno ra. Heq cıra qat ve qat rajıvo; reyna qusırê mide nia medo. Keska nia nıviyêne; keska hurindia deyde ez çımu ra bıviyêne. Keska lılıkê çımunê mı deverdİYêne. Çı ke suz, suzê mı bi; mı heq kerd. A nıka ki ma amey me naca, na mekeme de vejıyayme huzurê sıma. Sıma ke mısada danê mı, ez wazon ke hurdimê-na lılıkunê çımunê xo na mordimêk dine. Hurindia dey de ez roştı ra morım bımani. Çıke suzê guna dey çına; suzê guna domanunê dey çına. Eke qewul keno, şime tortori emelat bime. Lılıkunê hurdi çımunê mı mıra bıjerê deyı dê..."

Nia ke vake, dıma zerrê xo ont we, berva. Tenê bēvengıye ra dıma, mı hesna ke hakime xanım nafa ki mıra vana:

- Ravêr nayê vaji; wes u war be. Tu ju na mordimêk rê ni, ju domaunê dey rê ni, isonen rê ki yilgiya de, rındiya de pile kerda. Dêma na dina de hona isonêni nımerda. Tu na rındekiye mısna ma; nayê vaji. Hama gerêke na mekeme ki bıvo. Gerêke na mekeme ra qerarê heqe bıvejiyo.

Pekala, tu se vana; niade na mordimek zof biyo phoseman. Vano, 'Eke qewul keno, ez hurdi lılıkunê çımunê xo dan dey. Heya, xora ma cêza dey oncia dame ci. Nia ret ma dest ra nıx-eleşino; hama unciya ki seweta tu ve seweta domanunê dey na mesela ke nia hal vo, tenêna rınd beno. Domanê dey ki estê, yi ki gımaye. İsu ke bi phoseman, ma ke yınam kerd, belka cırê tenê senik ceza bırmeme. Sıma ki rınd zonenê ke cêzawa ke ma naca sımara bırmeme, na cêza cêza haqe niya. Cêza haqa ke vanê, a cêzawa ke isu vejıdanê xode xorê bırmeno, a cêzawa. Mesela ke nia hal vo-bo, herkeşi rê ki, isonêni rê ki

rindo, mexpulo. Nika tu marê vaze; tu se vana?

- Hakima xanim, wakılam! Taliyê mîno şia; ezo feqır, se vaji. Halê ma nawo wertede ru. Na mordimêk a roza şia ye ra nat, ez roştia Heqî ra morım verdo. Ju roştia Heqî ra morım bîmanêne, na hal mîrê çetın niamêne. Çiyo ke mîrê zor, çiyo ke mîrê çetın yenu; çî waxto ke ez, dew u riyê domanunê xo nîvinon. Roz ve roz bejna dina rindeke mı vira sona, nina verê çîmunê mı. Wu huyayisê riyê dinu, na dina de diyağê zerrê mı vî. Ez se vaji; keska nia nîvîyêne...

Hama endi biyo şîyo; çî ison dest ra yeno ke. A nika ki ma ameyme naca de vejîyayme riyê jumini. Herkes derdê zerrê xo kenu têra; zerrê xora ke çî vîyarneno ra, ey ano'ra zonê xo ser. Wulle nayê vaji ke, ez vatena na mordimêk ser zof biyune sa. Rind ke eve xo, cêza nianêne rewra zerrê xode nia xorê bîrma. Sîma ki zonenê; çîke cêza vîjdanê isoni ra pil zownia cêza de pile çîna. Rind ke gîno puro, xîravîyena xo ser, amo'ra xo. Amo raya raştîye, raya rîndîye ser.

A nika ki vano, 'eke qewul kenu, ez lîlikunê hurdi çîmunê xo dan tu.' Duman mı mecêro! Na sate ra têpiya ez lîlikunê çîmunê dey bîjeri se benu, mejeri se benu! Endi biyo şîyo; xora mı hata nika honde derd u kederê xo onto. Ez ke nika qewul bîkeri, nafa ki wu çîmu ra şefîl maneno. Nafa ki wo dew u riyê domanunê xora, bejna domanunê xora morım maneno. Domanê dey ki seweta piyê xo kunê xover. Domanê dey ki hurêndia domanunê mı derê. Ez nîwazon ke yî ki seweta piyê xo xover kuyê, mîrozın bê-vîlêçewt bîmane. Çîke domanê ma, na dina de lîlîka çîmunê mayê. Seweta na domanunê sarê zerdu, mı na isonêni kerde...

Ez vazon ke na dina de ju doman muwa piyê xora morım memano, sey memano. Ju tek doman xo ver mekuyo, mîrozın mevo. Na mekeme ra têpiya, na sate ra têpiya, ez na halê xora rajîyu. Zerrê kami de ke rîndîye esta, Heq inu ra rajî ki vo! Na mekeme ra têpiya, na qesu ra têpiya roştia henêne amê kote zerrê mı ke, na mîrê besa; roştia çîmu mîrê lozim niya. Her kes ra Heq rajî bo, Xîzîro Khal tey olvoz bo, Duzgî mîrodê keşî çîmunê keşî de meverdo, biyaro hurêndi! Vatena mîna peyêne ki nawa: Mekeme ke, îlam ke na mordimek rê cêza bîrmeno, ez van; meserafê mektevê ju dî domanunê feqîru bîjeru xo ser. Cêza xo nia bîonco. Uncia ki sîma zonenê.

Na qesunê mı dîma, hakime xanîme nafa ki domanunê mîra ki pers kerd. Cîra vake:

- Na mordimek nia vano, piyê sîma ki nia vano. Sîma se vanê, fikrê sîma çîko? Ez nayê bîzoni ke qerarê xo hên dan." Domanunê mı vake:

- "Piyê ma ke çî vano rast vano, rînd vano. Ma na qesu ser se vajime ke. Pêru domani muwa u piyê xora has kenê. Ma piyê xora rajîme. Piye ma ravêr ki, nika ki her

tım lewê ma dero; marê phoştî vecino. Çîmê xo bîvinê ki - mevinê ki qe xo nîvurna; jê vîreniyo. Ma pêru-pîa phoşt dame jumini ke weşiya ma rînd bo, ret bo. Piyê ma nîwas-to ke na domani ki sey bîmanê. Piyê ma rînd ke na domani seveknê. Ma gerêke na rîndîye ser keme, pil keme, avê berime. İsu ke zerre ra wast, rînd fikîriya; her çî rînd benu. U waxt dina herkes rê tenêna bena rete, bena qolaye. Weşiye eve rîndîye, eve haştîye ser ramina. Hên nîbîyêne ma hata na roze nia niamêne. Ma ki haqa xode herkes ra rajîme. Naca de, nu mekeme de eve çîmunê xora ma na isonêni diye. Ma fam kerd ke, peyniya xîravînêni çîna; isonêni isoni pay ra pêcêna, isonêni nêmrêna...

*

A roze mekeme ma nia bî. Mekeme ke qedîya, mı've domanunê xo, ma pê destê jumini gureti vejîyayme tever. Verê bîna adliya de hona ke vêsayit nîniştîme çê nîşîme, mı hesna ke ju hermete eve dî domanu ra ama lewê ma. Amê, ravêr çîmunê çênunê mîra phaç kerd, cîrê tayê dûyê-muêy kerdî. Dîma amê destunê mı; hama mı destê xo desinde peyser onti, cî nîday. Mı vake:

- Wakîla'm, tu ve Xîzîri kena destê mîra kelê xo me-bîrne. Nîa meke, gunawo. Zerrê u qelvê tode ki Heq esto, yê mîde ki Heq esto; têdust dero. Tu ke nika destê mı phaç kerê, ez ki gerêke destê tu phaç bîkeri. Guman kon ke, tu serru ra mîra qîza, ma têdust de nîme, hên nîbeno. Vaze, se vana xorê vaze? Mîra vake:

- Na dî domanê mı lewê xo tu dest rawo; hurmeta xo torê esta. Ma, hata nika waxt-mezal nêdî bîrime lewê tu. Heq tora rajî bo. Tu marê yîlgiya henêne kerde ke. Tu nîverda, nî domanê mı sey bîmanê. A nika ki tora van: Heq tora rajî vo; dest u payê tu, aqıl u mezgê tu derd u keder mevîno sola. Heq na domanunê tu ki baxsê tu kero. Rastê isonê ramani bîrê, taliyê yîxbalê xo açîğ vo! Na qesunê wesu ser, ez ki cêru'ra cî, mı ki cîra vake:

- Wayam, wakılam; Heq tora ki rajî bo. Nayê bîzone ke, na dina de sewe ke hermeta, roze ki mordimeka; roze ke hermeta, sewe mordimeka. Qe ferqê cîamerdu, cîniyu jûmîni ra çîno. Ma her ju kes, letê de ju soye me. Ma pêru têdust derime. Serd-germ, roz-roştî, tari-muğurbe ke nîvo, weşiye nîbena, nîramina. Cêni ve cîamerdi ke nîbê, pîrênê isoni, az-uzê isoni nîramino. Weşiya isoni nayê sera bena berz. Domanê sîma ki baxsê sîma be; ez ki canweşiya dine, rîndîya dine wazon. Hên ke nîvîyêne, mı a roze nia nîkerdêne. Domanê ma pêru juyê; ju tek jumini ra berz, jumini ra cêr, jûmîni ra qîmetın niyo. Pêru-pîa rînd bê, weşiye de bîmanê. Ez rajîyo, Heq rajî vo! Wertê made mobetê de nîanen vêrd ra. Dîma ma jûmîni ra xatîrê xo vast, cêrabîme; her ju gînayme ra u olağa xo.

*

A roze sonde ki mı've çênunê xora, ma şîme sinema; ju film şêr kerd. Nika sîma vanê ke; -Nê lawo Heq ra bîterse; tu çîmu ra şefîla; tu çîtur sona sinema, film şêr kena? Hêya; haqa sîma

esta; hama hên niyo. Ez ve domanunê xo, ma na weşiye de phoşti dame jumini. Ma ke çî geyal keme, jûmini ra vame. Xora sinema de veng yenu gosanê mî. Yî ki mirê vanê. Namê ney ra vane, “qalkerdiso pêserde/Tirki de vanê, “betimleyici anlatım.” Kam se kenu, kotiyoy, çî oseno, çîtur oseno... Eve haletê gosedarî ra mîra vanê.

Çî ke ma, wertagê geyalunê jumini me...

Eskişahar; asma Gabanê 25'inê, serrê 2020'inê.

ZÊ TÊLA CEWÎ U PEJEKA USARÎ **Cihan Ali DEDE**

*Porrê to gej
Bejna to bariya u tenik qedîfe ra
Çimê to zê hemgênê meşe
Ez sepkerî
Eşqê to girano, vilê mî serde
Ez biyo zê tela cewî
Nişkino, teqete nîmenda ke defê serê xo berzkêr
Vacir Heqî ra;
Rüyê tora dot dina mirê tariya
Wa miradê ma bikero
Zê têla cewî u pejeka usarî

Dûrî mevînde to Heq kena
Virana bipeşe vîlemîno hesir ra
Zere u can ra
Zê pejaqa usarî, pîra-pîra
Çîmanê xo yake, mî serde
Waxto ke pîroşîna hebe gulo sosîna
Roştîya na dina ra
Axuzar meverde çîmanê mî tek u teyna
Wertê na rîndekiya usarî de
Jû ez mendo bextesiya.*

*Wa emrê ma, emrê de kîlm bo
Destê rençbero de cendeqê ma jû bo
Wa barê ma, barê de giran bo
Destê berivano de şûtena ma jû bo
Na muradê ma; marê bese bo.
Dina ke çerexîna, seveta eşqî ra
Îsono ke amo na dina
Gereke seveta eşqî bîmîro jû teyna*

*Mevînde rawurze,
Virane bipeşe vîle mîra
Zere u can ra
Zê pejeka usarî u têla cewî.*

ZERÊ TO ŞÎA BO **Cihan Ali DEDE**

*Zerê to şa bo
Weşo şîyo zerê mî
Seba zerya to*

*Çênê porr siya
Buri qelem u
Bejna bariya
Leşa sîpiya m'*

*Çimê to roşt bo
Zerya to haşt bo
Weşo şîyo zerê mî
Seba eşqê to*

*Çênê derd u gem
Berze wa şero
No lacek nawo
Torê mûreno.*

ÇEXPÊRIYE DE DEMÊ KHANI DE

NIA KERDENÊ MA

Murat UÇUR

Serran ra, serra hazar u newsey u neway u dide (1992) biye. Serra mîna dewe ra weyciyayena. Waxtê payîzê do varîsîn bi. Qafa mî de jû dêkbazeyne esta. Wazon ke jû seytenêni bikeri. Hên borzal kerdên na, çê ra veyciyu. Dewici kara xode biy. Amu ke rêştu verê henîyê dewe, çî kerdên mî ki amê qafa mî. Kutne thonê ciniya ded Xosi. Çiyê do zor bi, hama deyê kerdî bi qafa xo, kerdêne. ‘Be lerziya şiyu çê Naza ma (Nazlı Önal). Postalû, salvaru, jû palto, jû ki qazaxa khane cîra waşte. Nînganê xora laştikê xo veti, salvaranê xora cîte salvari, jû qazaxa khane, jû ki paltoyê xo vet da mî. Ninay aca de gurêti pîra, jû ki wuşîre gurête destê xo, embazana piya gînayme raa çamurîne ro, şime dewe. Thonê ciniya Ded Xosi Sulte de çeyan ra feteliyayme. Xorê, zurê da xo ki di bi. Zura ma, kelecê ma mando, kûto werte malê Çexperiye amo na het...Şime çê ma. Piyê mî (Ali Bîraê Xidîrî) hêrsîn asene. Hama ez ke diyu, be rihuyayîsa vat:

- “Qeda torê me’ro, ni haliya ça na sewe kota raye, ama hita!”

Wuş ra kurşiyê xo da mî. Hama ma nêniştîme ro. Çê ma ra weyciyayîme, têpiya kutîme rae. Dawarê kami ke esto yî çeyan ro fetelinîme. Şime çê Usênê Eynê (Hüseyin Varlı). Kewra Pelguzare ki aca de biye. Najniya ma Sultane ki zê piyê mî vat:

- “Wuiyy! Qeda torê me’ro, ni haliya ça na sewe riyê kelecî ra kota raye, ama hita!”

Ma aca de tayê ke mobet kerd, mî riyê xo kerd ya. Se ke ded Ciniya Xosi Sulte nêbiyaeyna mî biye eskera, pêro sas biy, mendi. Rametî Pelguzare huyaysana waxt mendi bi ke xora sero...Axerî ke aca ra teknîtî şime çê Ezizî. Se ke ez kutu zerre çêyî herkeş wuş ra cad kerd ke ca mî derê. Xeyle sîlxet bi çê. Rametî Ezîz maqatî sero ronîştaye bi, tutîn sîmîtêne. Oncia a xebere weyciye fêçê herkeşî ra:

- “Qeda torê mero, ni haliya ça na sewe kota raye, ama hita!”

Taê hên pawun findetu ez. Zerrê çêy de uskîtiye biye pede. Dîma rametî Ezîz maqatî seru xo kerd raşt. Menê xu decnêne, a ri ra gîran-gîran lewa, se ke bi pawun:

- “Mî de çikê çikê tu kerdêne”

Vaten na hatê mî ser ama. Mî ki zana ke, kamiya mî Ezîz rê eskerawa. O na dêkbazêyîna mîn na qan nêbiyo. (Mî) Leçega xo serê xora ante, riyê xo kerd ya. Herkes bi sas u kas. Tayê huyiyêne, tayenanê xo vatêne:

- “Wuiyy lanet be sero to Mîro!”

Rametî Ezîz ki vat:

- “Ero Mîro tu finde, ez donu toro, cîgara çîna?”

Hên zerrê çêy bi şên. Huyayîsî, kîfîrî kutî tîmîyan na (ra).

Ma çê Ezîz ra weyciyayîme. Roc hêndî şîbî ko’ro, tariyê sanê payîzî her ca gureti bi binê perranê xo. Lîpîgîya, varîs varenî. Sonîme çê Devrim Yûreki. Axêrî ke rêştîme çê, çêber ra kutîme zerre, Fecîra (Torna Toşî) sîfre sero biye, xorê samîya xo kerdêne hazîr. Ağce (Ağca Usênî) ki verê soba de ronîştaye

biye. Embazê ke leyê mî derê vati:

- “Kelecê çê Xosi kuto wertê malê Çexperiye amo hita.”

Fecîra hurendiya xora wuşte ra, vat:

- “Ne wuş wuş wuş, ne qeda torê me’ro. Tu ça na sewe kuta raye ama hita. Na thing u tariye sewe de a hentê raye çiton amay tu?!”

Fecîra ard kurşiyê xo da mî, verê soba de ez don ronîştayene. Embazê mî ki dormê soba de niştî ro. Serê soba de demlige giriyyine, kelê eşt bi awke, bîlqa bîlqa demlige biye. Fecîra ki onciya dest kerd kara xo. Ma ki waşt ke urcîme ra. Hama, çiko ke Fecîra mî nêverdena ra. Vana:

- “Tu qedayê xu wazena na söwa tariye de. Ma söwe hita de rakuye lêl la urcena ra sona.”

Hên be vaciyayîsî a, ‘be guneçiya xo mirê arden na, sîfre kerd hazîr. Patêşî poti bi. Goşt eştî bi ver. Çimê mî ki perrêne ni werdi ra. Se ke mirê vat:

- “Beêsîfrey ser.”

Hesen (Hasan Yumuk, lacê Memed Aliyê Şıxçı) kut zere. Vat:

- “Ma kelecê tu howo diyu, kelecê tu kuto wertê malê ma, amo axura ma, bê şime çê ma kelecê xu bicê bere.”

Fecîra wuşte ra, çîla qajî nê pîra, kutê bajiyê mî, ma gînayme ‘ro raye. Gamanê xu hên gîran-gîran ercon. Gamanê Sulta sonîme. Çike Sulte menê ra kude biye, hên gîran şiyêne ke, kesa bila dayêna herbi biye aye ra. Ez ki diye diye findon, xo rînd non pîra ke, dekbazeyna ma eskera mebo. Ez ke findetêne, Fecîra vatêne:

- “Wuş, wuş, wuş...”

Hên wuş-wuşanê Fecîra wa ma rêştîme çê Memed Aliyê Şıxçı. Se ke çimê mulxîta Memed Aliyê Şıxçı Male gînay maro, huyiye. Fecîra hên vengê do mabênê hers be guneçiya xo arden na vat:

- “Hela defê nayero sêr ke, qeda cîrê amaye, na söwe riyê kelecî ra kota raye ama hita.”

Veyve Male ki gos nana qesa Fecîra, hende qeşa huyîna. Peyniye de damîş nêda, nowa ke ma be Fecîra wa kenîme. Huyayîsê xo bîma, vat:

- “Qeda torê me’ro, domani tu xapnenê xegê!”

Fecîra na vatene dîmera tenê dudîl mande. Dîmera vat:

- “Ne heq çê tu se mekero, domani ça mî bîxapnerê?”

Male ancîya huyiye, vatena xo deyna vate:

- “Heq bo ke domani tu xapnenê.”

Ez hêndî damîş nêdon. Kudiyna xo viyame ra, xo kerd raşt, çitike serê xora ante. Fecîra sas biye mende, destê xo na fekê xora, vat:

- “Phepo, phepo, phepo! Wuiş, wuiş wuiş ero seytan seytan, na koyte ra amê tu viri, tu nêverda ke ma xorê samîya xu borîme...”

Ma a ca ra ağme bîme. Herkes şî çeyanê xo. Dî-hîrê rocu ra têpiya ki, ez dewe ra weyciyu...

DESTANÊ KERVELAY

Cihan SÖYLEMEZ

Ax de vaji, ax de vaji
Îmam Uşenê Kervelay sero vaji
Hewrê şîay biyê top, tiji dariya we
Hên teyna, hên têsan, hên vêsan
Dorme de, leşkerê Yejidi guretê mekan
Zalimo, zalimo, zalimo
Letê uwe nêdanê ewladê resulê
Huyinê, huyinê, zalimi huyinê
Dergusi berwenê, domoni jivenê
Wertê laşerê têsan u vêsani de
Celal Avvas, Îmam Uşeni ra vano;
Bira cigêra mı damis nêbena
Gunê şêrunê fekê Fırat
Lete uwe, dergus u domunu ra biyarunê,
Celal Avvas qesa ho ke kerde temame
têdima beno aspar sono
Vireniya ho leşkerê Yejidi cêno
Torve ki uwe zerê derê, wazênê ke cıra bijerê
Zalimu, şimşer u mızrağu u tiru sanênê cı
Destunê Celal Avvas cıra kenê
Uza de hên têsan, birayê ho Îmam Uşeni ra dūr, kisenê
Îmam Uşen seke dūr ra vinêno ke
Birayê ho Avvas wertê gon-laşeri de ramedino
Desinde beno aspar sono lewê dey
Heştirê Îmam Uşen, lewê Celal Avvasi ra rezeno
Celal Avvas o waxt yeno ho ser, vano;
Bira heştirê to têsaniyê mı bîra
De xatır ve to, ez son lewê pi u khalikunê ho.

Îmam Uşen berweni vano; Haqo, Haqo!
Nu sene zalimeno, zalimeno
Dinê khalikê mı Mustafa, ewro itade rijiyê
Raya piyê mı Oli de, kes marê dest nêerzeno
Gonia made zalim, hên şen u şen awe horê keno
Ciamerdêni tede çinê,
nêvanê dergus u domoni gunêkê, masumê
Ana Şerivan bervana, bervana vana; ax ve miro vo!
Domonê mı têsaniyê ra mirenê, ax ve miro vo!
Vana; çê piyê mı rijiyê, nafa ki çê mı rijino
Ciamerdunê Pehlevi duryê, xevera yinu ke bibiyêne
Amêne restêne Kervela, ma xelesnêne
Îmam Zeynel, adiri ver cile dero nêwesoy
Niadano ke mowa ho bervana, jivena
Îmam Zeynel vano; Dakıla'm cigêra ho çip ke,
Zırh u şimşerê mı biyarê
Ez ki şeri, leşkerê Yejidi de ceng kerî.

Îta de, cile de ez teyna sekeri, raverde ez ki şeri
Ez ki lazê tuya, mı ki jê çêr u sefkanê Pehlevi say ke
Raverde şerine, sefkanê Pehlevi ala sekenê.

Îmam Uşen ki heşino pê, lazê ho cile ra urzeno ra
Zırh u şimşerê hora xemelino ke bivejiyo meyda
Sono verê dey, vano cırê;
Cigêra mı, Zeynelê mı, xatirê mı sanê
Xatirê Raya Oli u Mihemedi sanê
Mevejiyê cila hora, tı nêwesa, adiri ver araq dana
Na nêweşiye belka Haq ra xêra
Ma ke mireme, peyde zalim belka yeno'ra iman
Qarisê to nêbeno, peyde, tı ki marê az manêna
Tı ke az manêna, roze ki mezal kuno to dest
Hefê ma ni zalimu ra cêna
Nika gos'ro mine, so, oncia cila hode ramediyê.
Îmam Uşeni ke seke hên vano,
Îmam Zeynel sono destê piyê ve maya ho
Adiri ver oncia sono kuno cile
Îmam Uşen ve Ana Şerivan hurdemêna berwenê
Vanê;
Gunê peyde mara az bîmano
Azê Naci u Naciye dewam kero
Çıla Pehlevi u Khureşî
Çıla Sasani u Haşimi we meşero
Îmam Uşen, destê Ana Şerivan cêno
Ana Şerivan ra vano;
Îqrarê mı, na sewe dızdiyê ra tı so, tı so, tı so
Yi zalim ke meste ma kisenê, zonêna ke tı Pehleviza
Tora ejîyê kenê, xatirê Haq sanê, esmo dızdiyê ra so duri.

Sonde beno Îmam Uşen, vengê mordemunê ho dano
Vano;
Birayê mı, meste ma kume ceng, some reseme Haqiya ho
Esmo ting u tariyo, kam ke wazêno dızdiyê ra şero
Ez haqa ho helal ken, kam wazêno şero, canê ho bixelesno
Îmam Uşen niadano ke kes nêsono, herkes qesê ho keno
ju, vanê;
Hurênda ma hurênda tuya
Gonya ma gonya torê
Canê ma canê torê
Sarê ma raya sarê torê
Merdene, fermanê Haqi ya
Marê ki nia Haqi ra nasiva
Ma iqrar da torê, Ya Îmam Uşen!

Îqrarê ma khano hata “Khal u Belî” ra yeno
Îta de Kervela de nêqedino hata ve peyê zeman dewam
keno

Îqrar ke darino we, Hard u Asmen rijino
Ma çitur dina ho, seveta verê tersê canê horê bivurnime
Merdene, na raye de marê şan u şerefo, vanê
Hata ve fer-fecir qal kenê, jumin ra helaliğa ho wazênê.

Meste bena, meste bena
Tiji hên sermayena, asmen de berz bena
Îmam Uşen ve howtay u di cengaver vejine meyda
Howt hazar leşkerê Yejidi ra kunê qewğa
Her ju hên şêro, hên çêro ke dismenê Haqî tersenê, ramenê
Duri ra duri asmen ra hazaru tiru erzenê, inu ra
Peyde cini jivenê, domoni bervenê mineta Haq kenê
Pehlivanê Kervela ju ve ju kuno ve ceng,
Dirvetin benê, gînenê hard ro
Îmam Uşen vano; belka tede senik isoneni esta, belka der-
gusu rê mezal danê
Lazê ho Eli Esker cêno vîrara ho vano
Qewğa sima, dawa sima mı dera, na masumu ra sima çi
wazênê?

Nuyo ke sima kenê, zulm u cinayeto, namêrdiyo
Sima çira Haq ra qe nêtersenê, çira xatirê pêyxamverê ho
qe nêzonênê?

Leşkerê Yejidi gos pa nêkunê,
Juyo zalimo, namê ho xîravino Zil-Cevşeno o bin Hermelo
Tiru u kardû erzenê, vîrara Îmam Uşeni de dergusê Îmam
Uşeni kisenê
Pêro piya, pêro piya leşkerê Yejidi huyinê huyinê, ax senê
zalimu huyinê

Îmam Uşen seke gonya Eli Esker vinêno
Haqî rê veng dano vano; Haqo hêfê ma kam cêno?
Hêfê ma kam cêno?
Îmam Uşen, lazê ho Eli Esker merednêno ra hard
Heştirê ho lewe Eli Eskeri pîr keno, meyitê dey ciniyê rê
teslim keno

Xatirê ho wazêno, vano; ez son endi ninu, haqunê ho helal
kerê mirê

Wakîla ho Ana Zeyneve vejina vana; bîrayê mı haqa ma
helal vo torê

Çimê to peyde memano, ma ho kiseme oncia sarê to çewt
nêkême

Îmam Uşen ve Ana Zeyneve uza de jumini de kelê ho
bîmênê

Îmam Uşen şimşerê khalikunê ho, zirhê piyê ho, mızrağê
bîrawunê ho tey cêno

Beno aspar, serde kincê ho sipe, ju destê hode alemo de sur,
Ostorê ho rameno sono leşkerê Yezidi ser

Kafiro, zalimo serverê leşkerê yejido, namê ho Omero,
Omer bin Saado

Niadano ke, Îmam Uşen dîr ra jê bulisk vîşino -yeno ho ser,
Terseno, sono peye leşkeri,

Emir dano vano; tiru berzê, mızrağu berzê, kêmeru berzê,

Adir berzê Îmam Uşen bîkîsê, sarê dey mirê biyarê.

Îmam Uşen kuno çimê qewğa, dano zalimu ra imanê hora
Zalim terseno tek u tek nêvejino meyda
Tiru erzenê, mızrağu erzenê Îmam Uşen, kenê dirvetin dîri
ra

Ostorê Îmam Uşen dirvetin beno, sono gînenê hard, hirreno
Îmam Uşen be-ostor kuno oncia çimê qewğa mezal nêdano
zalimu ra

Peyde juyê kafir, cor ra tir erzeno, mızrağê sanano cî mi-
yanê ra,

Îmam Uşen bêteqet manêno, lesa hora gon jê laşer sono
rezeno hard

Juyo kafir yeno şenê Îmam Uşenê ra hançerê ho sanêno
O bin yeno peyde şimşerê hora, sarê Îmam Uşen cîra keno
O bin yeno biçika Îmam Uşen cîra keno, niştanê Îmam
Uşen cêno

Sarunê şehidunê Kerbela pêro cîra kenê
Leşkerê yejidi jumini de jê top kaykenê, dime ra oncenê
mızrağu ser

Zalimu kunê çadîrê Îmam Uşeni

Ciniy jivenê, bervenê, çikenê

Domonu ve dergusu bervenê

Zeynev Ana ho erzena ver, vana;

Sima senê mîletê

Sima senê mordemê

Ma çê pêyxamveru sîmara, nime?

Sima hem nimey kenê, vanê; ya Mihemmed

Hem ki yenê ita de marê ejîyê kenê

Qe nîno sima viri, namê Mihemmed. . .

Juyo zalimi vejino vano;

Ma zern mern butu guretime

Hermetu ve domunu ra qarîs nêbeme

Hukmê yinu, Omer bin Saad bîdero

Juyo zalimi o bin, vinêno ke juyo sefkan cîle dero

Juyê vano, nu kamo pîrodime bîkişime

O bin vano, nêweso marê zarerê ho çino

Raverdime şero, ma honde zulim kerd

Raverdime azê Mihemmed ra juyê bîmano

Hukmê dey ki Yejid bîdero

Lanêto şero cî, Omar bin Saad ferman dano

Vano; kamê ke ma kiştê

Sarê inu, serê mızrağu ke

Hermetu u domon ke pey ke

Dest u pay yinu girê de

Davulu ke en verde şero, bîcîno

Vazo ke; Muzaffer Omar yeno.

Ax savaji savaji savaji

Sarê Kufê rê savaji

Sodîr vanê; ra u iman

Sonde her çı beno; toj u duman
 İqrarê horê ceray
 iqrar nika viran
 İqrar nika siso duman
 Sifte İmam Uşen ra silayiye kerde
 Dime ra silayiya hora
 İqrarunê hora, ceray ra
 Kervela de İmam Uşen caverday
 Hên teyna hên têsan hên vêsan
 Nafa ke sarê Kufe biyê top
 Verê çêverê suke Kufe de
 Gunawunê horê niadenê
 Cerayisê horê niadenê
 Tayenê vanê; ma bime gunêkar
 Tovbe ya İmam Uşen vanê
 Sarê hore, şenê horê danê pıro
 Roye İmam Uşenê ra şefaata wazênê
 Kincê şıawu kenê pay, şıaye gırê danê
 Kerdena horê bervenê, Haq ra ef wazênê.

Sıro ke qafilê yêşiru
 Kunê zerrê suke Kufe
 Tayenê Kufiz berbenê tayenê ki huyinê
 İyê ke huyinê
 Kêmerê erzenê yêşiru hermet u domon ra
 Zeynev Ana o waxt, vengê ho kena berz vana;
 Berze berze kêmerê ho senik meke, berze ey zalım !
 Kêmera sımara ma nêterseme, sondê (sozê) sımara terseme
 Sıma marê mektuvi rusnay, vake; berê Kufe, çê ma
 Ju nê, di nê, hazaru mektuvi sıma, marê rusna
 Hem vake, berê ita ma sımara iqrar dame, qımet dame
 Hem ke sonde horê cêray, cigêrunê Mistefa kıştê, ma
 kerdime yêşir horê
 Rozê yena Haq onceno dare, kam zulumkar u gunakaru
 mara
 Sarê bırayê mı, İmam Uşen nawo verde, mızrağu ser sono,
 ax leminê
 Canê İmam Uşen nê, gonya İmam Uşen kewte suke sımara
 Lanêto Haq sıma sero kêm mebo, sıma senê mıleti rayê?
 Sıma raya Oliyê Mihemmed caverday, şı kewt peyê zalımê
 Muaviye
 Vılê made zıncıla dest u paye made zıncıla
 Varvay kume suke sıma, sımade qe raye mınnete çına
 Çhekê sıma jederê, hama çhekê Haqiyê ki jederê
 Kemerunê sımara nêterseme, qesunê- sonde sımara
 terseme.
 Mevazê, mevazê, mevazê ke
 Çê İmam Uşen rijıya ewro rijıya
 Ma azê Nacıyême, jıl dame oncia
 berz beme hewrê şıayi sere
 Bizonê horê.

Qafıle ama rest konağê hukmati Kufe

Vezirê Yejid, vejıyo verê çêverê konağı
 Lanêto şero cı, namê ho Uveydullah bin Ziyado
 Mervan ra bırawo, cısno de xırawino cısnê Ebu Süfıano
 Taxtê ho anê, nanê ro, nısenê ro sero huyinê
 Omar bin Saad sono cırê selam dano
 Hurdemêna hem zalımı hem xayını
 Bin Ziyad vano;
 Ey Sarê Kufe niadê! Bitersê mara!
 Kam ke verva hukmatê Yejid yeno
 Peyniya ho jê Uşenê Oliyoy
 Uşen verva ma ama, marê bıat nêkerd
 Kam ke Yejid ra bıat nêkeno
 Peyniya ho niara
 İmam Zeynel Vano;
 Ey cısnê Mervan cısnê Süfıan!
 Ma ke bıkısê, tersê ma çino merdene ra
 Eke sıma ewro ma nêkist,
 Rozê ki Haq marê diyağ dano
 Çık beme, niseme zulmê hukmatê sımara
 Rızname taxt u tacê azê Süfıan
 Eve namê Oliyê Mihemmedı ra
 İmam Zeynel ke hên vano, lazê Ziyad qarino
 Vano;
 Tı kama ke, mıde hên qesey kena?
 Eke merdene ra zof haskena, wastene to ame hurênd nıka.
 İmam Zeynel vano;
 Ezo ezo, ez azê Nacıye,-
 Tomê Mihemmed Mustafayı
 Tomê Murtezayê Oliyoy
 Lazê İmam Uşeniyoy
 Cısnê made çino jê sıma
 Xayınên u xırawınên
 Sıma serva tac u taxtê ho raya Haqı rızne
 Kerde raye menfaati
 Ne dınê sıma, ne ke hukmati sıma
 Dın u hukmate têdustiye ve adalet nêyo
 Rew u herey rijinê ni sarayê sıma, qafıka sıma ser,
 Hên vajine sımara.
 Bin Ziyad ho çamano, Omar rê niadano, vano;
 Konağê to bırıjiyo ey Omar!
 To, çınayrê ni nêkıştê, ardê ita
 Suka Kufe nıka jê uwa germıke gırına
 Eke ney bıkışime, sarê Kufe
 Verva hukmati yenê, yisyan kenê
 Hukmê ni, ez nêdan, yinu rusnên suke Şamı.
 Yejid ho' ve ho hukmê bıdero

Zeynev Ana vana;
 Çık paniso dewrê sıma bıvêso!
 Vengê zern u Şamı
 Rengê zern u Şamı
 Boya zern u Şamı
 Gureta hurênda iqrarê khani
 Dewr bıyo dewrê nêheqiye

Roze yena hukmê qanunê heqîye
 Gonya Masum u Paki
 Vîlê simade zîncîla Haqî
 Dinê sîma Kurânê verê mîzrağî
 Nîmeyê sîma çoku ser amayîsê verê zalîmî
 Sîmarê memano na kerdena xîravîni
 Raya Oliyê Mihemmedi dariya we
 Nîştô ro hukmatî nêheqîye
 Hard jûa bi, nîka hito
 Hard jûa bi, nîka hito
 Gonya masumu ra Kervela de hard bi mîrd
 Nî çîmunê zalîmu mîrd nêbi
 Nafa ki wazênê Zeynelê mî kîştene dê.
 Zeynelê mî çhero sefkano
 Hem gonya Naci teya, hem gonya Pehlevî teya
 Eke sîma qarîsê ey benê, ey zalîm
 Bulîskê Rustem nisenero qafîka sîma
 Tac u taxtê sîma rîzneno.

Lazê Zîyad ferman dano, vano;
 Hukmê kîştene Zeynel ez nêdan
 Butu eve zîncele kervan ra
 Rusnen suke Şamî, saraya Yejîdî
 Kîştene Zeynel destê deyra bîbo
 Seke leşkerê Yejîd hên vano,
 Ana Zeynev vana;
 Ax leminê ax ve mîro bo!
 Ejîyêti nî Sufyanî nêqedînê
 Ma fiştîme ra, raye deşt-i Şamî
 Vîlê made, dest u pawunê made zîncîlê şîayî
 Çarê ma sîpeyo, jê ostorê Xîzîrî
 Şenê made dîrvete xançarê xayîni
 Rîjîya raya Oliyê Mihemmedi
 Dewr dewrê namêrdî
 Bê comerdiye ya Haq!
 Bîqedîyo dewrê nêhaq!

Kervan kuno ra raye, sono suka Şamî
 Sarê Îmam Uşenî zerê kupê surî derê
 Hermetu ve domonu têsan u nêçarî
 Çond rojî, çond hefte ra dîma resenê saraya Şamî
 Sarê Şamî beno top, sonê camîyê Sûfyani
 Yejîd taxtê ho de nisener o, huyîno vano;
 Biyarê Sarê Oliyê Uşenê Îmamî
 Uşîra hora dano qafîka Îmam Uşenî ro
 Vano; hêfê ho guretene hêfê de Sufyanî
 Seke, Yejîd hên keno u vano;
 Çêna Îmam Uşên, Sekîna damîs nêbena
 Roye ho dana, sona resena raya şehîdî Kervela
 Ana Zeyneve bervana vana;
 Çîk panîso saraye Sufyanî
 Vengê zem u Şamî
 Rengê zem u Şamî

Bowa zem u Şamî
 Gurete binê bandîrê ho, royê sefilî
 Gurete binê bandîrê ho, ra u îmanî
 Ax de vajî vajî
 Derdunê Kervalay vajî
 Kîlsey kerdê camî, namê hora Emevî vatî
 Sarê Îmam Uşên benê, uza de kenê bîne hardî
 Îmam Zeynel u Ana Zeyneve erzenê zîndanê Şamî

Îmam Zeynel zîndan ra vano;
 Bêro bêro dewrê Haqîye bero
 Destur dan cî dewrê Muhtar Segafî bêro
 Sefkanê çêrunê Pehlevî bero
 Tac u Taxtê, Zulmê Aravû bîrîzno
 Tac u Taxtê Sufyan u Merwanî bîrîzno
 Gonya masum u pakî pers kero
 Gonya masum u pakî pers kero!

Ca'an vano;
 Çhekunê mî bervay, jîvay seveta Îmam Uşenî
 Serva Masum u Pakê Kervela
 Sewdayê Îmam Uşên mîrê diyağ da,
 Zerrê ra nûst sanîka Masumê Kervela
 Zerrê made hata ve pey, ca gureta
 Cîgêrparê Ana Fatîma ve Aliyêl Murteza
 Ma bîme meşê hemgêni,
 Gureto ma baxçeyê xanedanê
 Des u Dî Îmamû ra.

BARÊ MA WEŞIYA MAWA

Naciye POLAT

Ez şifaxane de gurin. Karê mî zaf çetino, hama isono ra has kon. Çimke itiqatê made her çi ison serewo. Piyê ma, ma hên musnayme. Îson zaf qiyetino. Îson gero ke zerrê xo pak pêjero. Îson rê xızmete; Haq rê xızmeta. Mî zanêne ke mîletê ma çiyê gelet nêkeno. Haqa mîletê mara ez qe gelet nêfikiriyine. Îson kamci itiqat ra beno bîbo, eke raya raştiye ra nêveciya, pêro isoni juyê. Zonê xo, itiqatê xo, eslê xo çî beno bîbo, ferq nêkeno. Ma qe ison xor nêdi. Hama sari ma zaf xor dime.

Surewo ke ez guriyu, zaf çi vêrd ra sarê mira. Tayê cêni amêne, qe tırki nêzanêne. Tayê, sermayinê ke zonê ma qesey kerê. Tayê, lete tırki, lete zonê ma qesey kerdêne. Ma senik-senik jubin fam kerdêne. Hama ju apo kokim bi, mî o qe xovira nêkerd. Key ke yeno mî viri, jê a roze verê cî kun. Zerrê her ison de, rındiye be xıravine ra têlewe de vîndenê. To kamcine weyi kena, a royê tode bena mîqerrem.

Roza juyê, şifaxane de guriyêne. Çêver cınıya, ju apo kokim kut zere. Sılam da, sapqa xo sarê xora vete, goceganê caketê xo eşti cî, vîlê xo kerd çewt vake:

- Dişkim ağıyor.

Leyê mîde toxtor be ju nêwese ra bi. Mî qayt kerd, tırki nêzaneno. Zonê mara vat ke:

- Apo to xêr ama, dîdanê to dezeno?

Api çimi kerdî tari, vîlê xo tada, pers kerd:

- Naca şimdi dişki toxtoru yoğ mi?

Mî va:

- Çino.

Ap qaytê mî kerd, qaytê toxtori kerd; mîrê vake:

- Sen kim? Ben tanıyıyor seni, ben kırmançı bilmiyor.

Ez ravê sas biyo, badêna aqıl ama sarê mî, cıra pers kerd:

- Apo dîdanê to dezeno? İta toxtorê dîdani çino, eke zobi toxtor wazena, torê yardım bikeri.

Ap onca mira hêrs bi, “Qotiko şiaa!” va bi tever. Ezik api dîmera vejîyu çêver. Cêriya ra mira:

- Nerê çênêk, to xêga. Boma budelawa. To çayê mîde kırmançki qesey kena. Ez tode tırki qesey kon, to cêrena mîde kırmancki qesey kena. To çayê mî kena rejil? (hetê ra ki zonê mira lax keno) Nerê tode aqıl çino, ya ki aqılê to tenê kêmiyo, mîleketa pesewe! Gijikê to oncon, to con bînê linga xode pelexnon. Haq kena mira dîri so!

Mîrê xeyle heqeret kerd, çogana xo sanê ra, vêrd ra şî. Ez, hem tersu, hemik’ sas biyu. Çokê mî şikiyay. Mî thowa fam nêkerd. Ney çitur va, ni qesey çitur fekê xora veciyay. No ça honde qariya?

Orte ra nêem sate vêrd ra - nêverde ra, başhekim vengî mî da, ez şiyu lewe. Mira va ke:

- Ewro ju kokim amo, tora toxtor pers kerd, to vajiya pede cıra vato: “To çayê nêsona toxtorê kırmancki, yena toxtorê tırki pers kena. İta toxtor-moxtor çino. Tî so toxtorê kırmancki. İta nêweşiya to wes nêkenê. To ke xora haskena reyna meyê ita.

Ap şiyu ez gerre kerdu. Ez sas biyu mendu. Halbu ke mî xo-xode va; guneka, destebra mira ke çî yeno, cîrê yardım keri. Raye bumusni. Hama ni api çayê ez gerre kerdu. Hemik’ çiyu ke mî nêvato, çiyu ke nêbiyo, zaf qesey nê pıra vato. Ez verê api de biyu xeg. Mî reyna ap qe nêdi. Nêzon ke çayê mîrê hên kerd. Çayê qesey soynay mî, na roze ama hona ki fam nêkon. Halbu ke ez qemisê cî nêbiyu, ap mî nas nêkeno, ez api nas nêkon.

Xızır tezelo qusur sarê isoni ra dîri bero. Geleta mî ke esta, eyrê yardım kerdena. Gegane dusmus bon, çaye? Hama fam nêkon. Zerrê mîrê biyo derd. Ap mîrê çayê hên kerd. Ju ison çayê qese soyneno isoni? Qelwê eyra çî vêrd ra, zaf merax kon. Çayê xo inkar kerd? Çayê mira honde hers bi? Çayê qesey soynay mî? Ap tırki nêzaneno ça teyna rusno, kesê xo esto - çino? Aqılê mî de zaf çi esto, ez fam nêkon. Ez qe na mesele an xoviri, tükê mî benê thik. Hên zonon canê mîrê têli sono pede. Zaf çetino ju sîmarê qeşi soynayene.

Pîlê ma ke eslê xo inkar kenê, eslê xora sermayinê no hal nêno ontene, ison veracı kuno. Ma hona tersê ravêri xo sera nêeşto. O waxt serbestiye çinebiya, mîletê ma tersu ra; itiqatê xo, zonê xo, dîzdênî-dîzdênî ardo pêser, ağme kerd. Çike, na rayera mîletê ma zaf zulm diyo. Derdê her keşi jübini ra gıran biyê. Serbestiye çine biya. Mîletê ma, ne zonê xo gesey kerd, ne ki itiqatê xo kerd eskera. Pîlê ma, khalê ma ortê honde zulmî de zonê ma, itiqatê ma qesey kerd, marê musno. Hama nîka hên niyo. Serbestiye esta. Ma onca ne zonê xorê, ne ki itiqatê xorê wayir nêvecinime. Zonê ma tenge dero. Zonê xo na tenge ra pêro-piya bigurime, bîxelesnime. Çimke zonê ison rowo, zon ke nêbi ison lete maneno. Marê

ke se bikerê, ma halê xora sukır kenime. Qe gerre nêkenime. İyê ke serê made se vanê, ma hên kenime. Ju mesele amê mı viri:

Waxte virên de ju Pasa biyo. O ke se vazo, se bikero mîleti qe gerre nêkerdo. Pasa qayt keno, keşi ra veng nêvejino, hêrs beno, vano;

- Ju bekçi verê pirdê suke de vîndero, kam ke pird ra vêrd ra, cıra ju akçe pere bicêro.

Mîlet yeno, sono peru dano, hama keş gerre nêkeno. Pasa onca hêrs beno, vano:

- Nafa suke ra kam veciya, eyra dı akçe peru bijerê.

Bekçi kam ke suke ra vejino, eyra dı akçe peru cêno. Onca vengê keşi nêvejino. Pasa vano:

- Ortê pirdi de ju vîndero, kam ke ama şi, ine bikuyo.

Ju bekçi ortê pirdi de vîndeno, iyê ke pird ra vêrdi ra, ine kuno. Onca keşi ra veng nevejino. Pasa nafa zaf hêrs beno, vano:

- No senê mîleto, ez cîrê se kon, venge nine nêvejino. Suke de kam esto, çino pêroyine meydan de top kerê!

Mîlet yeno pêser, pasa yeno. Pasa vano ke:

- Ez sîmarê se kon, çı zulm kon, sîma thowayrê vengê xo nêvezenê, gerre nêkenê. Ez sarê sîma pêroyine birnon.

Onca keşi ra veng nêvecino. Hama ortê gomi ra ju destê xo darenî we, pasa xo-xode sa beno, vano; nafa hawo ju gerre keno. Mormek ra vano:

- Hele vaze!

Mormek vano:

- Pasayê m', ortê suka made ju pird esto...

Pasa vano:

- Heya, serê pirdi ra ke kam vêrd ra, dey ra peru cênu. To eyi gerre kena?

Mormek vano:

- Hasa, gerre nêkon.

Pasa vano:

- Mı fam kerd. Ortê pirdi de uyo ke sîma kuno, eyi gerre kena?

Mormek vano:

- Hasa pasayê m', gerre nêkon. Uyo ke ma kuno, ju mordemo. Ma zaf sıra bekle kenime.

Ma jê na mîletê sukeyime. Kam marê se keno bikero, se vano vazero, vengê xo nevezeme. Zonê xo, kulturê xo, itîqatê xo ma xovira kerdo. Zonê ma, itîqatê ma çelê zimîstani dero, verasono. Waxto ke tariyo, jê yi waxtiyo. Zonê xo, itîqatê xo na tariye ra bixeleşnime, vejîyo roza tîji.

DEST-PAYÊ MA GIREDAYÎ **Fintoş Filiz DÎKME**

Çêver ma ser ju ve ju ca diya

Biko no sene waxto bêbexto!

Çêwu ra

Merdene fetelneno..

Gino gîlê zonê maro,

her roz qal u qiro,

Royê marê giran amê,

Na sewdawa ke vejîna turo.

Ameyme suka sarri

Dormê ma be pîrrê qomê xamî

Der u cîran çîno,

Bîra bîray nêsono.

Kamî ra vajî derdê dina

Zerrê mara nevejîya,

Zone ma,

Fekê made jîve-jîva.

Hewr biyo pîrr,

fetelîno asmen ra

Bê, piya bîberbîme,

Zerrê mî amî'ra

Qese pere nêkeno,

zerrê mîno budela.

Bê, torê zerrîya xo rakerî

Bivêne axê mî,

Vîlîka verê çê ma.

Sewlê asme gîlê kowu ra vejîya

Kamî zerrê mî sıkna,

Teliyê kengerî,

no ters to murê rusna?

UŞEN U HALİMA

Sinan TAZE

Welatê jukek de ju dewa tırko biya. Verê dewe ra çemê ağwe vêreno ra. Doverê ağwe de ju dewa kırımco biya. Tırko kırımco ra qe haz nêkerdenê, kırımco ki tırko ra qe haz nêkerdenê. Hin ki jubin ra nefret kerdênê. Domon ki jubin de kay nêkerdenê. Kırımco ra ju lazek biyo. Namê xu Uşên bi. Azeb bi nu Uşên. Zerre xu pako delal bi. Cengawer bi. Tırko ra ju çênêkê biye. Çêna ağayê Tırkona. Namê xu Halime biye. Zaf rındêke biye na çênêke. Dewe de çika cenci est bi, pêro na çênêke dime ra voştênê. Tersonê ağay ra keşî çênêke rê zerya xo nêkerde ra. Ağa zaf zalımkar biyo.

Rozê çênêke şiya leyê ağwe. Doverê ağwe de ju cênc biyo, çênêke nu cênc ke diyo uza de zerya xu kuta ni cênci. Nu cênc Uşêno. Cênc leyê ağwe de nişti bi ro klame vatêne. Sarê xu dard we ke doverê ağwe de ju çênêke ey de sêr kena. Uşêni xu xo de vato, “ya xızır na meleka, çika?” Zerriya Uşên ki kuta na çênêke. Uşên vato;

- Tu raştaya ki geyela çênêki

Gepe Halime biye sur. Sermayena. Qe tua nêvato. Rema şiya çê. Uşêni ke şiyê çê hata sodur hewna nêşiyê. Riyê Halime verê çimo ra qe nêşiyê. Sodur ra rew uştê ra şiyê leyê chemi. Niştê ro xu xo de qesey kerdo. Wazeno ke a çênêke onca bivenêro.

Halime ki hata soduri qe hewna nêşiya. Riyê Uşêni verê çimo ra, vengê Uşêni goso ra nêsono. Sodur kare çêyi diyo qedeno. Uştê ra şiya leyê chemê ağwe.

Kuta pê qamiso dizdeniye ra Uşêni de sêr kerdo. Tae ke menita (menda) pê qamisu ra veciya. Uşêni se ke çênêke vênita uştê ra vato;

- Vaze çênêk vaze tu raştaya ki geyela, namê tu çiko.

Halime

-Namê mı Halimewa, tu çika ke raştaya ez ki hên raştê. Namê tu çiko, vato Halime

Qalve Uşêni senik mandero ke hurêndiye ra veciyero.

-Namê mı Uşêno. Ez na dewerao.

Halime vato

-Ez ki na deverao Uşên.

A roze di hirê saeti qesey kerdo. Peydona Halime vato

-Uşên ez şêrin. Maa mı nika merax kena mı.

Uşêni vato.

-Meşte onca bê. Tu ita de pino. Mı zerya xo verda tu. Bêtu nêbeno endi.

Halime vato

-Yeno Uşên, endi ez ki bêtu nêvındon.

Uşên be Halime sonê çê. A roze ra tepiya her roze yenê dormê chemi. Di hirê saeti qesey kenê. Hama ê ki zone ke peyniya ino çina. Piyê çênêke eke xu biçiso çêna xo Uşên nêdano.

Xeylê waxt nia sono. Amnoni qedino, payij yeno, payij qedino, zimiston yeno. Halime be Uşên ra ni zaman de sonê jubin vinenê, jubin de qesey kenê. Gegane jubin nêreşti benê mırızın. Hal demê xo beno koti. Gege jubin rê çiyonê rındeko vanê. Qalve jubin kenê wes. Rozê ino nia vêrdenê ra şiyene. Çiko ke, her çi nia nêmendene.

Ju ağa dewa de bine de biyo. Mabenê ey be mabenê piyê Halime zaf rınd biyo. Ne ağay hurdêmena ki zulumkar biyê. Yê ni ağay ki lazê dê xuyo azeb biyo. Ni ağa pers deve ra be jubin. Domononê xo jubin de zeweznenê.

Endi usar amo. Wore vileşiya ro, vaso teze rewıyo, çiçe-gi veciyê bine hardi ra. Ni roze de piyê Halime vengê Halima do, vato; “bê taê qesey kimê.” Halima ameya leyê piyê xo. Pi vato çêna mı tu biya pile, waxte zeweciyayışê tu amo endi. Di hirê roj ra tepiya yenê tu wazenê. Xebera tu bibo, vilê mı çewt meke. Êye ke to wazenê zaf mikaremê, zê mı ağay piyê lazeki, herdê xo, mal u milkê xu zafê. Ağay vato de vato, hama gosê Halima biyê kher. Bıroso ra ağwa germe verda ra Halima ser. Uşên amo ra verê çimonê Halima.

A roze leyê chemi nêşiya. Uşên amo ve leyê chemi hata sond vıneto, Halima nıama. Zerre Uşêni biyo şa. Sebi ça nêameye na çênêke. Hirê roj Halima neşiyê lewê chemi. Uşên ame şı, ame şı kes nıamene. Roza çarına de Halima ameye leyê chemi ke Uşên koka dare niştê ro. Se ke Halima diye uştê ra hetê chemi ser voştê. Vato, “tu rında, sebi? Hirê rojyo tu kotiya? Ez ita de merdo, qısaweta henenê kuta zerrê mı ke, ez ita hin kuto binê mezele vecıyo.” Çımê Halime ra iştiri rişine. Halime vat, “Ez endi nêno. Piyê mı mı zeweznenê. Tu su mı xu vir ra ke.” Mezgê Uşên biyo lete. Tı vana koy rijiyê bine kou de mendo.

A roze Halima Uşên ra ke qesey kerdo, mordemonê ağayî ê diyê. Woştê şiyê ağay rê vato. Halima ke şiya çê, ağa vajıyo Halima de. Vato, “Na ra tepiya çê ra tever mevecıye. Defena sona leyê chemê ağwe yeno ê lazek çısone, dewa ey wesneno. Halima nêvarda endi şêro teber. Uşên sodur şiyene leyê chemê ağwe pesove cêrene ra ameyne çê. Di hefte na şı leyê chemê ağwe ame çê. Roca juye Halima xebere rusnaye ju alvoza ho de. Uşên bêro mı bıremno. Alvoza Halima ameye leyê chemê ağwe. Dover de ju lazek bi. Xu xo de geyal kerdne. Alvoza Halima veng da, cı rê vake;

-Tu Uşêna

Uşên va ke

-Heya Uşêno ez. Tu kama

Alvoza Halima va;

-Ez alvoza Halımao. Halima ez rusno. Va ke meşte yenê mı benê. Uşên pesove bêro mı bıremno.

Uşên voşt şı çê qırmê tufang gurê çê ra veciya şı. Hata pe-

sowe leyê chemê ağwe de xu dard we. Key ke bi tari kut zerrê ağwe şî doverê ağwe. Giro giro dîzdane şî leyê bonê Halima. Alvoza Halima cî rê vat bi bonê çê ağay bonê do girso. Ne dewe de jê bonê dey kes de çîno. Sarrê çê ağay pêro şîbi hewna. Kutiki lawenê, Halima dîzdane şîye verê çêberi. Uşên verê baxçê çêberê ağay de bi. Halima ameye pa vocda hetê chemi, ağwe ser şî. Chemê ağwe ra veray ra şî dewa Uşên. Uza ra vozda şî suke. Suke de nişt ro arebe şî estamol.

Ağa sodur uşt ra ke Halima çîna. Mordemê xo day arê şî dewa Uşênî. Hama dewe de Uşên be Halime ra çînê bi. Tae zulûm kerd, ma u piyê Uşênî ra. Peyniy de cêra ra şî suke gerre kerd. Esker amê piyê Uşên berd qarakol de zebena, da puro va ke piyê Uşên ra qe tua nêgurê. Peyniy de verda ra şî.

MERTALÎ

Arêker: Usxan CEMAL

1. *Birayê de mi esto, hata bêçîke qine de mekuyê nêsono -- Meqes*
2. *Birayê de mi esto, kaleke ra mij keno -- Meqes*
3. *Birayê de mi esto, soder-sonde berbeno -- Hêni*
4. *Bonê de mi esto, jû ustîna verde -- Sungo Khuvanik*
5. *Dara mîna qole, bin de kerda hole hole -- Pêtaga Mêsu*
6. *Dêka de mi esta, herg roze ho polkena -- Soj*
7. *Dêka de mi esta, loqlunê ho ho dûma kaskena -- Derjeni*
8. *Dêka de mi esta, mezela ho ve ho kîna -- Dîlapa*
9. *Dina ra fetelina yena, hondê perike ca cêna -- Bastune / Uşîre*
10. *Ez ke şîne; a kî sona, ez ke vîndune; a kî vîndena -- Şîye*
11. *Ga qora, dim perra! - Tîfong*
12. *Gayê de mi esto; sarabînen, sero berben -- Piyaz*
13. *Hera de mi esta, eve bar sona zere -- Koçîke*
14. *Îp îp sandîq çîp -- Tawute*
15. *Khalîkê mîno dere de, çapê koreko vêre de -- Arêye*
16. *Kêlê mîno kemer de, xîromê mînzoro vêre de -- Herdise*
17. *Koy sera asena, jê asm o roze vêsena -- Tîj*
18. *Manga de mi esta, awe simena, guk kî zerede piya simeno -- Lamba qajî*
19. *Merde-merde fek akerde -- Meske*
20. *Mereka de mi esta, pîrê sîmerîya, adîr ken ver sîmer vêsena, mereke nêvêsena - Qîlawun.*
21. *Phonc wayî, pêro zumîn rê hewayî -- Tîrê puçî virastene*
22. *Qat qat mîşte, binê ondolî de ronîste -- Non*
23. *Qayîsê mîno qerbeleko, binê hard de feleko -- Morr*
24. *Qutîya mîna tholîke, dîna tede kerda tholîke -- Radon*
25. *Suro suro çeqero, usar ke ame regeno -- Bulîsk*
26. *Torê lerzena, wele erzena -- Pîrozîne*
27. *Wayê mînê sîpeyî, dî qorr de ronîşteyî -- Dîdani*
28. *Wayê de mi estê, her roz gîncîkê zumîni kaskene/oncenê - Şêpi*

KERGE

Xal ÇELKER

Kerge

Ma çî di, çî nêdi! Derd u khulê na dina para ma kewti. Heqê çêvêşayi çî ke ma dest de esto ma dest ra guret, da be xayin u kedweri dest.

Hêya, weşiya ina na çekuye de wedardae biye. Ê ne dewletiyê henêni bi, ne ki motacê mixeneti bi. Kar u gurê xode, ebe emegê çarê xo nona xo vetêne. Hêni halê xode weşiya xo ramtêne, cıra tham ki guretêne.

Serra 1938ine de se ke tifaqê bêro çêverê isani kuyo, hêni gına bi re zor u zaptê eskerê dewlete dest. Kınce gewra der u cirana ra pia ê da bi arê, kerd bi rae, ruşnay bi şerb. New serra ra tepia efe ke veciya bi, cêra bi ra ama bi welatê xo. Hama bese nêkerd bi şêrê dewa xo. Dewa ina ki kerd bi menmu mintıqa, dewe şiyene cîrê kerd bi tomete. Coka suke de marabatine kerdêne.

Waxtê ra tepia raa Almanya bibi ra, domananê ina Kem u Baqi ki waşt bi şêrê Almanya. Paizo pêên bi, verê çêveri de ronişte bi, çay şimîtêne. Baqi çim şıkıt re Kemi, va:

- Daê, bao! Vanê, Almanya isana wesênena, bena gurênena. Ez be Kemi ra ki wazenime şime Almanya.

Xane zaf kewte xo ver, va:

- Ero êndi kuli piaê xo pariyê nono. Heqî ke cî kerd nesib ma, bare kenime, pia wenime. Şonê dugelanê şeriba de se kenê? Merdene esta, mendene esta!

Domani çıxa ke cêray maa xo ver ki, ae gamê pêyser nêêste. Piê domana xêlê waxt bêveng mend. Ê ki nêwaştêne domani ina ca verdê şorê. Hama ebe xo rind zanîtêne ke, ebe kar u gurê herm u doşa, ebe marabatine çimê domana daim çiyê de maneno. Rêy rüyê cênîya xode nia da, se ke vera cêro hêni têt qayt bi, va:

- Xanê! Kemere bice sênê xo serne, hama kemere meerze verê lınga domana. Vinde kamciye ke xêra Heq ae cîrê nesib kero. Ma can u roê xora itarime, weşiya itay ra ki tham cênime. Guda non u toraqi ma çim de bena hemgên. Hama domani naera dot weşiyê wazenê. Nêwazenê taylimê guda non u toraqi kerê. Bê qarşê cî mebe, şonê wa xorê şorê.

- Çêvêşae tî çî wazena! Domana kena tever ke, loqmê zêde gula tora şoro!

Qeri nêwaşt ke Xane de hurê no. Çarna re leqî, ebe huyayiş va:

- Erê êno to viri? İqrari ama bi mêtmaniye. Ma cîrê jü kerge pot bi. Domana tikê goştî sero da bi pero. Ma para xo da bi domana, hêni kerd bi sukut.

Na vatene sero Xane qariye, va:

- Tüya na kerge! Kamaxe qe to vira nêşona. İlam ke kerge, ilam ke kerge!

Dıma beçika xo kerde derg, des metroy bover ra çiyê mus-na Qeri, cıra persê?

- Na çika?

- Çık çiko?

- A çika?

- Ma a şiya re pelga dare, pelga huşke.

- Nê a pelge niya. A kundıra. Herêy gına bi pıro, nêrêşt bi. Mı ki cıra nêkerde, hên oca hurindi de ca verdê. Dıma poiye. Ağwa xo harde şiyê, tiji şana cî hêni biye huşk. Waxtê ra tepia vay ke sana cî, şiliye ke sero varê bena hurdi, bena wele, bena vindi. İsan ki nia ro. Eke merd, dard we kerd mezele, ağwa canî şona ağwe ser, goşt şono wele ser, aste şono kemerî ser. Lesa mordemi ki hêni bena vindi şona.

- Ma tî nêvana mara çî maneno?

- A jü roo, meke o ki şa bımano. Domana ke ma ca verdayme şî, ne rüyê ma huno, ne ki roê ma beno şa.

Axiri domana vatena xo kerde, ma u piê xora xatır waşt, şî Almanya. Kar guret, guriyay. Çênêy di, têt zeveciyay. Domanê xo bi. Hal u waxtê xo bi rind. Rocê Baqi Kemi ra va:

- Dae u baoy kewtê mı viri. Xêlê serriyo ma jümini nêdiyo.

- Şona izne?

- Nê.

- Ma se kena?

- Wazen ina biyari ardene.

- Şikinê bêrê?

- Ma jü ano Anqara, nano tiyare ra. Ma ki ita şonime meydanê tiyari ra cênime, anime.

Hurdim bıraa fikrê xo kerd jü. Ma u piê xorê silaiye ruşnê welat, day ardene. Hêştê çê Baqi de, hêştê çê Kemi de mendi. Jü şan ra Baqi zav u zêçê xo guret şî çê Kemi. Kêf u halê jümini ke persay xanîma Baqi mêrdê xo, vıstewrê xo Kem be vêyva xora pia gureti berdi dunike, cıra va:

- Hondê emegê ma u piê şıma şıma de esto. Haê êndi biyê kokımı. Bêrê şıma ki cîrê xızmetê de hewle bıkerê.

Kemi va:

- Hêya ma hao cîrê xızmete kenime!

- Nîa nê, ez qalê çiyê de bini ken.

- Ma çike aqlê tode esto vace mara.

- Ma cîrê jüye bıvinime, lêwê inade bımano, cîrê xızmete bıkerö. Qe ke nê ni serranê xuyê pêêna wertê rehetiye de raviyarnê.

Kem taê xoxode fikirîya, va:

- Eke hêniyo ma daê u baoy rê Antalya de, lêwê werezaanê made jû yazlîg bicêrime, jûye ki cirê bîvinime oca pia weşîya xo bîramê.

Bîra u veyva kerd tê sare, qerar guret ke Xane u Qerî ra pers kerê, hela ê se vanê. Pia şî oda, veyva qîce va:

- Daê, bao şîma sebeta domananê xo zaf derd u çîle onto. Emegê şîma inade zafo. Ewro ki şîkîr hal u waxtê ma hurdim çêa ki rîndo. Nîka ki ma wazenime şîmarê xîzmete bîkerime. Hela vacê şîmarê çî bicêrime, se bîkerime? Canê şîma çî wazeno?

Xane bê veng mende, Qerî huya va:

Xane çî wazena ez nêzan. Hama ez jû kerga tame wazen.

TAYÊ QESÊ PÎLUNÊ MA

Fama Rosin ZULAL

1. *Azê terneni de yena de!*
2. *Bîrayê werdi her waxt heredano!*
3. *Bîze ke bîza, meğêlê xo kînena tede mêle bena!*
4. *Çê bavay, des u dî çêway!*
5. *Çê veyvuku, doyê karîku, adîrê çêrîku!*
6. *Dîrî ra vengê dawulu yîson rê wes yeno!*
7. *Ewlad qavîko, torn dendîko!*
8. *Gugo ke wertê pemi de şî, owo!*
9. *Kam ke wazeno koraniye; boro thoraniye!*
10. *Kelpîç şîyo derdê kemere rê bervo!*
11. *Kerge ke kerga, nikliye dana uwe ro; sarê xo fîna hawa, xo sero Haqî ro niadana!*
12. *Lazo hewl, lîgunê xo ser vîndeno; lazo xîravî her çî çarç-çhurç keno!*
13. *Ma dîto selîke; esto delîke!*
14. *Na cênîke osu cîna, paxîr purkena!*
15. *Na çîmê to kami veto? Vake; xo-ve-xoy veto! -Cokaro honde xori veto!*
16. *Nê lazê hewlî re ciande; nê lazê xîravî rê ciande!*
17. *Nu jê morrê binê sîmlewo!*
18. *Pîsînge ra vato; cîyê to dermano; wele kerde ra ser!*
19. *Qese; qese keno ra!*
20. *Sarê mîno balişna sero; gosê mîno dîna sero!*
21. *Serre tat, serre pasna, ha-ha ke resna!*
22. *Sey şîyê dîzdenî, asme cîrê vêjîya!*
23. *Tayê qesey estê, melemê khul u dîrvetunê, tayê kî jê qersunê!*
24. *Tîra xo, eve xoy luka!*
25. *Tò jê kemera bîne goliya, uwe to sero zalala!*
26. *Vîzîka cî sona nîsena cî ra!*
27. *Vîzîke thawa nîya, zerê yîsonî cîra kuno hurê!*
28. *Wayîrê manga şîyo wayîrê Here ra sît wasto!*
29. *Yîsu ke nêçar mend, bîrakê muwa xora vano; bawo!*
30. *Yîson ra bîvo har; morê yîsonî vo!*
31. *Yîsonê pexilî ra çîyê xeleşîno, yîsonê vêregîrîşî ra thawa nêxeleşîno!*
32. *Zono nerm morî lone ra vezeno!*

WAXTÎ DIMA

Tayfun İKAN

Tırki ra çarnayisê Zonê Ma Kırmancki: Asmên Ercan Gür

Melih, binê ju dare de tek teyna ronistae vi. Xo xode fikiri-yenê. Rihuyayis vi hama tene temase vi. Gınay ve ju rae, rae ra siyenê; hama çêra ki zof duri nikot vi. Beli bi ke, mezgê xo de ju perşi ser fikiriyenê, dusmıs biyenê.

Endi paynayvi 13 serru; bivi xort. Coka mua xo, hona ke roze rınd tari nıviya, zerrê xo hetê lazê xora ret vi. X ora ewru mektev ki tetil vi. Melih, nıvast vi ke je vıreni ewru şeru lêwe olvozune xo, inu de kay bıkeru, hederiya xo biyaru. Ewru ey vast vi ke xo be xo, tek teyna waxt bivêrno ra. Sodr ke uşt vi ra, perso ke aney vi gınay vi aql; vastene ke cave na perşi bivino, biyaru aqlê xo. Coka nia helme çê ra vejıyay bi tever.

Wu pers nu vi; “Waxt çiko, çı niyo?”

Melih, nia na halde vi; binê ju dare de “waxti” ser sarê xo deznênê. “Waxt çiko, çutır terif benu? Yi isone ke çeküye ‘waxti’ cenê fekê xo, ya ki ane aql u mezgê xo, yi çutır, sene fikirinê? ‘Vijer, ewru, meste’ yenu sene mane? Tı hên zonene ke onder je domanênia “Buda” fikirino. Melih, kotvi dıma persê na waxti dıma...

Melih, hona cenc u burc vi; aql u mezgê xo teze vi, jil vi. Heya, na mesela ser, tae çı nuşıye, hama gorê serrune dey hetê izan ra giraniye. Nainu ke buwendenê, zonene ke cıre cetın, cıre giran yenê, rınd fam nıkerdenê. Pılünê xora ke pers bıkerdenê, guman kerdene ke, inu ki cıra vatenê, “Tu hona qıza, aql u famê tu nısonu na meselunê giranu ser...”

Hama firreçet çıye ame aql. Xo xode vake, “Ecap, ez şiktın na waxti pê dest, pê bıjeri!” Nia ke fikiriya, hurindia xora ust ra pay. Dorme xode nata bota nia da, çiçeğunê lazek u çêneku de nia da, bua na çiçeğu onte zerre xo. Vake, “Vınderê, ez peyniye de na waxti vinon, pê con.” Sata ke bojiye xode ra, tey nia da. Xo xo de uncia fikiriya, “Ya, waxt nawo, nau destê mıde ru, pê con...”

Hete ra ki zerrê xora nia fikiriya, “Hama na sate plastıg ra virajıya. Çıyo ke zerre de ru, ma re waxt osnena. Hama eve xo waxt niya!”

Dıma, fekê xode mılmlına; na fam ser, heqe dave xo. “Ez nêşkün waxti, pê deste xo pêbıjeri. Pekala ez şikün ey eve çı-mune xo bıvini? Nu çıyo ke zerrê na sate de yenu sonu, telo de derg, telo de kılmo. Na amori ki waxt name kenê, ane ra zon. Hama yi ki eve xo waxt niye ke!”

Pekala, na waxt kotiyo? U taw tene dorme xo de nia da; kes werte de nıosenê. Eke milet dormede bibiyenê, cıra vatenê, “Guneke; nu lazek xêgu”. Xora ni pilê ma, pêroinê ra “bom u xêg” vanê. Hên tene na bomina xo ser ki huya. Uncia kot dıma waxti. Peyniye de qerarê xo da; vake, “Ez na waxti naca de nışkün bıvini. Rındıye awa ke ez raurji şeri çê xo.”

Axrê şı rest çê xo. Mua xo cıra, “Mı non kerdo hazır, bi sıfra ser, nonê xo buye!” vake. Hama Meelih, oarli nêvi, gos mua xo ser nına, gos pa nıkuya, nıhesna. Revêr şı oda xo. Defterê

xo kerdı ra, tey çıye sae kerd. “Ecap mektev de serê na melela de se vajıyo, se nıvajıyo; ala ree tey nia di...” vake, xo xode. Çı hêf ke na defteru de ki mesela na waxti ser, raste thoway nia me. Her çı beli vi; çıye çıye çıye...

Ust ra şı salon. Sata ke dês te dardekerdiya ae de nia da. Nia da, dıma zerrê xo ra nia vıyama ra; “Na ki çıya!”

Se kerd, rêça waxti ser thwae çê de nêdi. Koti de ke nia da, ju waxti ra qeyir çıye bi. Zownia thowa çinê bi. Heya; waxt zonene, fam kerdênê, amenê aql; hama çı hêf ke werte de çinê vi, nıosenê. Niamenê çımu ver, pê dest pê nêcriyenê...

Endi roze bıvi sond, amene ke tari vo. Her ke biyenê tari, sewla astaru asmên de hedi hedi beli biyenê, ginenê çımunê isoni ver.

“Waxt, waxt, waxt...” na çekü aql u mezg ra qe nıveji-yenê...

“Ecap waxto ke vanê, ni astarêye? Hama tiji! Tiji nainu ra jede bereqına! Nivo ke waxt, na hurdemêna ve? Nê; nainu vineme, nainu zoneme. Ma, inu ra “waxt” nıvame ke!

“Heq kenê mıra vaze; nu waxt kotiyo? Kam deru, kam pê cenu?...”

Nia perşi persu ser amenê aql. Hên ke aql u mezg sare ra gurê vi berd vi.

Mua xo reyna vendia cı da: “Ero, bê lazem bê. Tu nıka bıya vêsan. Bê none xo buye. Dıma se kena uncia bıke!” vake.

Melih, uncia gos mua xora nıkuya, uncia nıhesna.

Pêzoy vake, “Ecap mua xora pers keri benu!” Dıma texeli-ya. Vınet; çıyo ke dorme de çım verda na çı:

“Na masa qıze, texte ra virajıya. Nia de; nae vinon, nae şikin pê con. Nu çıye bin ki vinon, ninu ki şikün pê con. Nae kerdênê rê zobina qerê lozim niyo. Hama ez waxti ça nışkin cae bıvini, nışkin pê bıjeri?...” Uncia ame na persu ser. Perşi perşi perşi; heve aqlı ke esto, na persu wu ki sare ra guret berd.

Waxte, çıme xo kerdı qapa, qoltuğ sero nist ru... Uncia xo xode fikiriya: “Waxto; ala mıra vaze! Nıka ez tu nıvinon. Yane, nıka tu nia bıya, tu çına?” Perse de nıanen xo xode, zerre ra ard zonê xo ser... Sera tene kilmek waxt vêrd ra; binê qapağunê çımu de, wu tari de, serê lılkude roştiye hurdi, roştiye çeçer bereqayı...

“Ya, tu je roştiya!” vake. Hên eselet hurindia xode zırça nia vake. Çı ke mue na qırıyise dey nıhesna... “Heya, temamo. Mı, tu nafa doz kerda, tu fam kerda, tu diya. Tu je roştiya, şıyarê roşti” vake. “Belka nışkün tu pê destê xo, pê bıjeri. Hama tu vinon, tu his kon. Tu wa u bıraê roştiya. Waxt roştiya, roşti ki waxto...”

Melih, axrê, çımê xo kerdı ra. “Roşti ve waxt...” Nia fekê xo de mılmlına, hete sıfra noni ser bı rast şı.

PIR VE GAYÊ BORİ RA *

Munzur GÜVEN KILIÇ

Rozê Erzingen de Pir yeno çê Tolivunê xo. Çê ve çê Tolivunê xora fetelino.

Gulvangu dano Tolivunê xo. Hama kemaşıya de na Piri biya. Tolivu nêzono ke sebikerê.

Pir pê çiralîgê xo qayil nêbiyo, eke şiyoyê çê Tolivu, çimê vêsanên kerda.

En peyê coy, şiyoyê çê ju Tolivê xo. Gulvang dove Tolivê xo.

Dorê çiralîgê ke amo, Tolivi çiyê pereyê cêvê xora vetê ke Piri do.

Pir vato:

- “Toliv, ez çiralîgê xo gayê Bori wazon.”

Tolivi ke na qesa Piri hesna, sas biyo mendo. Vato, mı belkia gelet hesna.

Vato:

- “Piro to sava?”

Pir vato:

- “Toliv, ez gayê Bori tora çiralîgê wazon.”

Tolivi vato:

- “Piro, mı xatirê Haqi sane, xora dı gayê minê. Ez ke gayê Bori to dine, ma ez sebikeri, çutır cite bıramine? Qusır de niamede, ez gayê Bori nêdan to.”

Piri, na qesa Tolivê xo ser, herediyo şiyoyê çiralîgê Tolivê xo nêgureto. Pir, a sewe dewe de mendo.

Tolivi hên quma keno ke; Pir sodır vano; Tolivê mı gunekaro, phosema beno oncia yeno çê mı, mıra xatirê xo wazeno hên sono. Çike, Pir ke heredan şero, rınd nêbeno, xıravo.

Beno sodır, çimê Tolivi çêverê ciranê xode maneno, vano ala Pir key beno tever.

Toliv niadano ke, Pir çê cirani ra bi tever, hawo terkneno sono.

Toliv kuno’ra Piri dime, vano:

- “Piro, mı xatirê Haqi sane, meherediye! Ez ke gayê Bori to dine, domonê mı geste mirenê”

Pir vano:

- “Nê, to ke gaye Bori mı nêdana, ez tora raji nêben”

Toliv, gıneno verê lıngunê Piri ro, vano:

- “Piro, mı xatirê Haqi sane, ez sebikeri, domonê mı geste mirenê, ez çituri gaye Bori to dine..!”

Eke sekeno, Piri raye nêano. Teseliya Tolivi kuna. Vano:

- “Piro, to ke çiralîgê mı nêcena, mıra heredan sona,

nara dime ez sonu camiye.”

Pir, qe gos pa nêkuno, terkneno sono.

Toliv o hêrs ra, roza bine sono camiye. A roze ra dime itiqatê xo vurneno. Nika, o ju bıray ra biyê deva-devê hiris çêyi. Bırayê yi mordemi Aleviyê, yê butu ki ju dewe de manenê, letê ju suni, letê ju ki Aleviyê.

Serva Pirê çimevêsani, yi mordemi eve hêrs itiqatê xo vurno.

İtiqatê ma, riye Pirunê çimevêsanu ra zof zerar diyo. Hama serva ni hirê-çor mordemunê çimevêsanu, isu gunê pêroyine de qusur nêvino.

Xovira mekerime ke; raya ma de zof Pirê qedırgırani ki estê. Eve ara qê çare yinu, eve emegê yinu na raye hata ve na roze ama.

Pirê ma Dewa Pile ra Bava Khali bi. Zof mordemo de semt bi. Ju ke çiralîgê dêne ve cı, coru tey nia-nêdene.

Guretêne estêne cêvê çêketê xo. Berdêne o çiralîgê çêwunê neçaru de barekerdêne.

Eke xatirê xo wastêne u dewa mara şiyêne; raye ra hirê rey, xo çarnêne, fôtera xo guretêne nêne’ro qelvê xo ser. Hên kerdêne ke raya hireyine de ke xatirê xo mara wast; endi hona şiyêne doymê puli, hata ke çımunê ma vera biyêne vindi.

Pirê ma hata ve serra howtay u phoncine amêne dewa ma.

Rama Haqi şero’ro cı!

(*) Na mesale rasta, mordemo ke na mesela mırê qe-seykerde, namê dey ve namê dewa ra nênusnen.

MESLAY ME'HMUD QERTALİ U DIZDON

Zend PİGAR

Meh'mud Qertal, bacari Xarpyeti, qezay Depi, dowê Sarcon rawo. Şiwoneya verin amnon hirê aşmî bi. Yow merdım pê hirê aşmî şiwonêya zımiston zexirê (1) xu guretên u alyefi pesi (mal) zi kinger, kurkuer (2), vaş kerdên dı. Zımiston zi gewen (3) ardên, kerdên wırdı. Pê pesê xu kerdên weye. Rısqi (4) kiya'yo bin zi turaq, pendır, run, tumast (5) u luer (lor) pê pueston, hizalon (6) u arvyencon'a dênı arye.

Me'hmud towri çehar - ponc dowıconı xu kueni pye, şeni Erzum şiwoneyê kavıron (7). Cuaver feqirê bi. Pê şiwonê u gawonê her kesi idarê xu kerdên. Sarconıcı howl heqi pes çerenayışi ra amênı. Tucari verini kueyon Dyesımı'a meğel bi. Meğel (8) ca go pes tê nimrucc diyeno bare (9) u tê meğel beno. Yowna me'hıay meğeli zi ca go tu vera peron hirê aşm pesi xu tê çıma cayo beyon kerdewo. Heqi meğeli ra vatên 'kuede'. Tucaron vareyo neri êmênı u Çarek'a (10) amnon çerenênı u kerdênı xurt u berdên, ruetênı.

Qertal, numê yı Mehmud bı u leqebê yı Qertal bi. Qertal, towri embazoni xu doni ra, şeni Erzum u ija perseni, weyeri kavıri ri şiwone lazım niyo nye? Qertal u embazi Qertali şeni hirê birrı kavır dı. Yow birr (11) kavır 300-400 heywona. Her birr dı şiwonon ra dı merdım şeni tê u hirê birr keni şeş merdım u sobna birrı zi şiwonê hetı d' bi. Kuey Erzumi amnonı zi serdını. Yow şow çehar -ponc merdımı yeni cay yına u Tırki tıra (cı ra) voni:

- "Bize birkaç tokluk ayırın ve verin!"

Qertal vono:

- "Biz çobanız, toqluq bizim değıl."

Dızdi voni:

- "Yarın gelip alcaz."

Tı nivoni ê merdımı cuaver zi amey u ey zerron'a şiwonê tersımay u tıra kavıri gureti. Hetonê waxt na hedisa cuaver çow şiwone dızdon ver dest nıkerd xu (12).

Qertal, embazoni xu ono pyeser u tıra vono:

- "Mı va se, u mı se kerd, şıma mın'a tye gêreni!"

Kuen rueca bin, ben şow. Dızdi yeni cay yına. Qertal u embazi xu hê yow perr dê tyever vındertê u dızdi hê verbi tyever vındertê. Dızdon ra yow tene vono:

- "Bize tokluk ayırdınız mı?"

Qertal vono:

- "Ben ruşwet vermem."

Dızd vono:

- "Öyle mi! Ateş serbest."

Waxto g' dızdi pê dabonçon'a noni şiwonon'a, şiwonê pize kueni 'erd ra. Oniyêni g' dabonçe taptapıkê (13). Qertal embazoni xu ra vono:

- "Ero! Dı cı qeldên!"

Şiwonê, dızdon erzeni kerron (kemera) u çeyon (14) ver.

Dızdi ta niani bıremi. Yow şırpi - nali niyena rue, dızdi ters u lerz'a soli yın zi, yın pay ra kueni u lingwarway (15) xu nişne-ni deron - derxuelon u şeni.

Tı nivoni, mı dızdi cuaver zi amê, mı kueyona pê gefon cı dayış'a sobna şiwonon ra kavıri gureti, berdi. İni dızdi talebê bi u wendên, pê dızdê'ya kejujwerê' (16) kerdên. İna hewadis'a pey, ağay şiwonon yeni u dest doni paştê şiwonon xurı u voni:

- "Şımarı 'helal bo, şıma malê ma nıda dızdon!"

Xeber bena vela, vonê:

- "Lya, ni şiwonê çi? Çı kesê? Çı rayı? İniyon dest kerd xu u dızdi kıştı kuey fetelnay, pes cı nıda."

Mehmud Qertal u embazi yı qey rısqi qıconı xu semedi keda helal xu eş taluke u yow nıme kerd. Mehmud Qertali 'emri xu viyama ra u dunyay xu bedılın. Humay rehme xu pê bıkıro.

1) zexire: zahire

2) kurkuer: kunkor; çakşır otu

3) Gewen: gone; geven dikenı

4) Rısq: rızık

5) Tumast: peynir, yoğurt, kaymak, çökelik karışık birbirine katılarak toplanan yiyecek.

6) Hizal: traş edilmiş ve ağaç kabuğu suyu (gındar) ile dezenfekte edilmiş hem yağ tulumu hem de yayık için kullanılan hayvan postunun genel adı

7) kavır: tokluk, 2 yaşındaki koyun

8) meğel: koyunları öğlen dinlendirme yeri. Diğer anlamı da kiralanan otlak yerinin genel sınırları

9) bare: bere; sağım

10) Çarek: Çarek ismi Dersim'deki Çarekan aşiretinin ismi, ama biz Erzurum, Mameki (Tunceli) ve Erzincan yaylalarına taktığımız genel isim. O yaylaların her birinin kendi ismi de var tabii ki.

11) Birr: bël; çok şeyde geçer ama burdaki anlamı, bir katar koyun

12) dest xu kerdış: karşı koymak, direnmek, karşı duruş; davranmak

13) taptapık: kuru sıkı tabanca

14) çue: sopa

15) lingwarway: yalınayak

16) kejujwer: rantçı, gayri meşru işlerde yolunu bulan.

SANIKA THÜYE I

Vatoğê: Najni Heyderize
Arêker: Hawar TORNÊCENGI

Vatene ra gore, Thüye; Veyvika de zaf rindeke biya. Usar, waxtê Waru şiyene biyo. Warey gilê kowunê berzu ra, zaf ki duri biyê. Raya waru cêr wertê birru ra, dere u derxulu ra, cor wertê kemer u kuçu ra, turr u gavanu ra vênênara, sona. O waxt dêştîyûnê waru 4-5 sati piya (eve lingu) şiyêne waru.

Rozê oncia cênîyê dewe sodir fejr ra ustê ra, mal u mulê xo veto tever ke berê ware. Visturiya veyvike, veyvike sonde temey kerda, vato; “Tî ki rew rawurze niaz poze, veyvikunê dewe de bê ware.”

Veyvike sodir hewnde menda. Veyvikê dewe biyê top, amê verê çêveri, venga cî do. Veyvike vato; “Destê mî nîka mir dero, vînderê piya some!” Veyviku vato; “Ma some hêni sero to pime” Kutê ra raye, şiyê. Şiyê hêni sero egle nêbiyê.

Veyvike karê xo qedeno, niazê xo gureto vejîya tever. Vato; “Yî nîka na dot hêni de mî sero vînetê, ez hervina dîma kuyî, şêri cî rêşî.” Teyna kuna ra cênîyu dîma, sona. Xeylê ke sona, Hêni sero kêşî nêvênena. Raya waru ki nêzonena. Beno tari, xof gineno pîro, xof ra firra çhokunê xo şîkina.

Xo-xode vana; “Qusîr qusîr, ala tezel u taliyê mîde niade,

ezo cîra vîşîyu! Va mîrê şîa biyêne, ez mekuyêne raye...”

Veyvike zaf tersena, niazê xo uza nana ro, cêrena ve Heqî vero, vana; “Heqo, dilegê mî ke tora esto, ez theyr bi, daru beri ra nişî, na kowu ra xorê sondane bîwani!”

Hetê Heqî ra dilegê xo qewul beno. Awa-nawa eke bi sonde nisena gilê daru ra, wanena:

- “Thuu thuu!
- Biyo tari su!
- Cêni şî waru!
- Ez cîra vîşu!”

Vatoğê: Najni Heyderize
Arêker: Hawar Tornêcengi

(1) Thüye: Îshak kuşu: Namê xuyo Latinki “Otus scops” o, Faski “Şebavâz” o (Şeb: sewe, vâz: vate: yeno manê “vengê sewe”).

Derheqa Thüye (Îshak kuşu) de çond çekuyî:

Thüye, tari u zîlamote de; nejdîyê bonu de, wertê birri de, gilê daru ra caunê berzu ra wanena. Cao ke destê her keşî nêreseno cî, uzawu ra veng dana.

Thüye zarance ra tenêna gîrsa, teyna pesewe wanena. Familya Puyê Korri rawa. Sarê xo gîrso, vîlê xo her hetî ser; hata pey u veri şîkina biçarno. Serê gosû de muyê dergî estê. Riyê xo phon u çimê xo zerdê. Rengê xo gewr u rengê qewa u hata sur vurino. Perrê xo çînikin u phalanganê, hetê cêri çîzîgînê. Fonetikê vengê xo jê “thüü-thüü” vejîno u 2-3 saniye arê ra dekerino. 3-6 Haku kena. Hakunê xo qurnîkê daru de punîk vîrazena hên nana ro. Thüye tari de werd kena sayê, jêder lulîkunê pesewe wena. Vatene ra gore: A hem mînete kena, hem ki veng dana.

PÎR SEY NESÎMÎ Û TALIBÊ XUYA

Qesikerdoğ: Hesên GÜVEN (QOÇERO).

Arekerdax: Wisiv PÎRBAB

Biko kamilanê ma vatenê loqmê mawo ki yêno çêber heq xulxe ma teng nêkero. Nuğda ma cinîvîyarno, onca bêro Rami mau azê ma rastê RAMANÎYO kêro. Hometa xorê bêro Ram û comerdîyê. Çêberê xafila girani cadero. Lacem na Dîna sebeta xatirê EWLÎYAWU, SERVERO, RAMANÎYO, MASUMANÊ PAKO Û SERBA FEQIR Û FÎQARU CÊRENA.

Mara corr hawt qatê asmenî û mara cêrr hawt qatê hardê dewrêşî estê. Waîr û çêwayê her qatî esto û baxsewu. Têdinedi hetê jude ROŞT hetê bînde ZULEMATÎYÊ esta. Uyo ki fêl û emelê xo pak û zêlalo Roştî dimera uyoki fêl û emelê xo xirabin û murdarîya zulematîyê dimera sonu. RAWA MA RAÎRA RASTÎ, HAŞTÎ Û ROŞTÎYA. ÊLEVÎNE RAWA HAQYA RAÎRA XIZÎRÊ KHAL YA. HEQ NÊ HARDDÊRO NÊKÎ ASMENDERO. HEQ ZERYA TU Û VÎZDANÊ TODERO. Rîyê Xozayîyêde waîr û çêwayê hemu çi esto arubalra ma çimde hawtayê di qom û (mîlto) nê mî tedi ju nezerdiro. Na semedra HEC û MÊRABÊ MA CUMLÊ Bîyayêna (varlîgiya) Vinde torê mesela PÎR NÊSÎMÎ Û TALIB RA QESEYKÊRÎ.

Roconra rocê ju talibê Pîr sey Nêsimî kunora raê sona çê pîrê xo sey Nêsimî teberra verê simiga pîrê xode êno çokan ser khellê xo sêmiga çêber ro birne-no dest sano çêber bismilahî ya waîr vano gama xo

semige serde danora sono zerri hiuzbarê pîrê xo pîr sey Nêsimî.

“Mabi xerdî pîrem!” vano. Sona khellê xo destê pîrê xoro birnêno, payra daredi vindeno...

Pîr vano: “Xêrbe sêlamet xêyr ama biko ewladem. Îsala xêra çaê ama? Derdê to çigo biko?”

“Pîrem to pîrê pîrana raştî û roştîyêrê çîrana raa heqîyê mawa salixdana, xeylê omir mira şîyo Beno ki xeta û khêmîya mi bîya ezu amoni huzbaro pîrê xo Dergahê tode rocê omrê mineki mendê na ocağêrê xulamkarîne (xîzmetkarîne) bikerî. Eki axureta/axreta mi xêyr bêroo.

Pîr şey Nêsimî vano: “Biko xêr ama heq xîzmet û mineta to qebul kêro hêçi nêsero... La feqet şartê mi esto eki ana hurînd to qebul ken, eki nîyana hurînd to surgin ken.

Talib vano: “Hay hay pîrem şartê to serew çîmanê mi ser.”

Pîr sey Nêsimî vano: “Biko çi kar û gurê mi kena bike hama pezn/phêzn ci mekuyo. Seki pêznîkî cikuyo qayê to surgin ken.

“Serew çîmanê minser bo pîrem.” vano û dest pêke-no karê ocağa pîrê xo.

Hêndî zêdî, senik çîqa roc û serrî çîqa vênêra ayê heq zano. Roca juyê talib (nami hona amê vîra mi Êlî danoğ) tekino sono birra ebi postîya kolîyo bîyara. Kolîu dano arê, waxtokê derci kêro qaîtkenoki hebin çêdî xovîrra kerdo. Êlî danoğ fikîrîno acero sêro pîr Nêsimî vînenê, mesêro nafakî resen çîno kolîyo pê çînay derci kêro bero? Nîsenoro xorê berbeno. Nayêdi serkeno pêznîkî ama xo çarneno nîyadanoki morode sîya serê xo dardwê, Êlî danoğ de nîya dano. Bine gula xo jê vore sipîyo, jobîna siya wo jê zernî bereqîno.

Mor vano; “Çîko çaê berbena?”

Êlî danog vano; “Hâl û mêcalê mi nîya, nîya mi hebin çêdî xovîra kerdo, ezo bêkes nika sebikêrî.

Mor vano; “Ez lîfonê xo fînra, to kolîyo mirone serê mi bîya binê lîfê miraki hermê xuyê raştî verraki bice ma şîme. Makî şîme verê çêberê pîr sey Nêsimî to destê xuyê raştî pêxapa vilê mide pêbice va kolî biri-jîyê hard, to nêbo nibo mi henbi kolîyanra herdoderê kolî canê mi deznenê yakî pelexine to bena qetil û gu-nakar.

Êlî danog vano; “Ma caro henî beno. Hem kolî canê to decnenê hemkî pêznîkî kono kolîyo pîr sey Nêsimî mirê savano? Mi surgin keno.

Mor vano: “Ma xorê êndî to zana, ez torê bîyayêne van.”

Talib tenê fikirîno, bê çare vatena morî keno. Kolîyu nano morîro cêno qotmis beno. Yêno verê çêberê pîr sey Nêsimî. Jê vatêna morî pêxapa vilê morî cênopê kolî gurr benê herd, vengê gurrayise kolîyan zerride sono gosanê pîr sey Nêsimî.

Vano; "Lalawu biko ala qaîtkêre o çi vengbî teberra ama?"

Xulamkarê bîn vanê; "Pîrem talibe to êlî danoğ o kolî ardê."

Vano; "Venga cidêre bêro zerri."

Veng danê êlî danoği sono zerri huzbarê pîrê xo.

Pîr sey Nêsimî vano; "Biko mi torê nêvat pêzn kara mi mekuyo? so mi to surgin kerda.

Êlî danoğ pîrê xo pîr sey Nêsimî rê nêvano hâl û hêkatê mi nîyabî, berbeno vano; "Pîrem ez kata şêrî sebikêrî?"

Pîr Nêsimî vano; "Biko to surgina. Nafakî so çê rayberê xo. Di hîrê serrî kî eyrê xulamkarîne bike ala o torê savano.

Êlî danoğ ebi berbîsa berbeno, çê pîrê xo Nêsimî ra beno teber xo bi çê Rayberê xo cêno. Sona khellê xo simiga Rayberê xoro birneno, çêber keno ra sona zerri salam dano rayberê xo, lew nano destê rayberra. Darê ra vindeno hâl û hêkatê xu serira çikê vêrdora Rayberê xorê hurdirabe pus qesey keno.

Rayber vano; "Ma tu xêyr ama biko. Xizmeta to qebulê Rêbilîl alemî bo... Hêçî nêsero."

Êlî danoğ hîre serrî çê Rayberê xode xulamkarîne keno.

Rocê vecîno huzbarê Rayberê xo vano; "Rayberem xizmeta mi êndî qedîyê. Mi hewn dîyo ez miren, to ebi xo destîya meyite mi bişuyê GORN KEFENKî mi beri wedari. Roca hîreyîne bê dîyarê mezela mi gos sernî, xora mike vengda mi mezelira vecî, eki veng çînosaxêr û hêsanê mi bide heqa xu mina halalke."

Rayber vano; "Hay hay biko."

Roca hîreyîne TALIB Êlî danoğ mireno... Rayber ano cendeg xo deşîya şuno, duwazgo wanêno, gorn û kefen keno, meyit darenê wê êno çê xo.

Roca hîreyîne sono dîyarê mezeli gosnana ser, talib hau/ hawu veng dano... Mezeli danora talibî cira veceno, perskeno vano; "Biko êlîyê mi sebî to çi dî?"

Vano; "Rayberem (HUKIR NUKIR AMA PER-SKERD) mike cite kerdi, mi da gayro cira milqî/kufîr kerdî heqa xo mi sero menda ezo şêrî gayra helalîya xo biwajîl...

"Ma to zana biko."

Êlî danoğ êno çê gayî beno henî/êni/îne gay awe dano, linganê gay şuno khellê xo nano linganê gayra helalîya xo wazeno gayî xora keno razî. Anca sono huzbarê Rayberê xo vano; "Rayber ez mestê sodir miren onca to hemuya mi xo deşîya bike, toki ez Gorn kefen kerdo nalciğedi dime kilmekî destê mike mi henî wedari. Onca roca hîreyîne bê dîyarê mezela mi gos sernî, xora mike vengda mi mezelira vecî eki veng çînosaxêr û hêsanê mi bide. Heqa xo mina helal-

ke mira razî bi."

"Nêma biko nalciğ sekena?" vano Rayber.

Talib vano; "HUKIR NUKIR KE AMA PERSONO BIKÊRO 'DANPURO.'"

Rayber jê vatena talibî ano duwazgo wanêno, gorn û kefen keno meyit darenê wê, êno çê xo.

Rayber Roca hîreyîne sono dîyarê mezeli gosnana ser talib vengdano. Mezeli kineno keno a, talibî cira veceno ki her hetê êlî danoği gonîde sur keno.

Rayber vano; "Nê biko no çiko çi halo to wertê gon û gilasingede menda?"

Talib vano; "Rayberem HUKIR NUKIR AMA mi da puro gonya êya pişqîya mi ra."

Rayber vano; "Êlîyem ewladem nê, nê xêletîya to esta to nalciğ do bazîyê xora... HUKIR NUKIR O FÊL Ê EMELÊ TUYO." Rayber ano bajîyê talib pîse-no vano; "Acêre so çê pîrê xo sey Nêsimî. Xizmeta to ita çê mi de qedîyê."

Êlî danoğ kunora raê sono sêro çê pîrê xo. Raêra kuno herey. Lêl kono reseno verê çêberê pîr sey Nêsimî... Çêberrodero pêzn kuno pîr Nêsimî ser xorê serê xo îmê/ hêtê teberîra nano sêmiga çêberê pîr Nêsimî ser hewna sono.

De devê sodirî pîr sey Nêsimî urcenora ki sêro teber sêmiga çêberîde payneno çîyê peyser cêrenara zerrê çêyî. Veng dano xulamkaran, "Nê biko biko ala serkerê o çigbî mi paynaci?"

Xulamkarî sandu çîla vesnene, sone serkenê vanê, "Pîrem talibê to Êlî danoği, to payno seri serê xo şîkîyo."

Pîr vano; "Gonya xo êna zerri yakî sona teber?"

"Pîrem gonya xo têdî ama zerê çêyî."

Pîr Nêsimî; "Raurcê /raveznê bêro huzbarê mi," vano.

Talibî uznenêra benê huzbarê pîr sey Nêsimî.

"Vace biko."

"Pîrem şey Nêsimî xizmeta min û surginya mi tamama. Rayberê mi vat 'acere so çê pîrê xo.' Ezo onca amo xizmeta mina ke khemî menda tamam kêrî."

Pîr sey Nêsimî cêbe xora citê gosaronê zernino veceno verê talib de nanora vano; "Cira perske to taliba yanjî qaliba? Êy talibê yakî qalibê?"

Êlî danoğ gosarora pers keno vano; "Eyyy gosaronê sima talib yê yakî qalibê? Ez talibo yanjî qalibo?"

Gosarey vanê; "Tu çaê talib bê, to qaliba, ma talibîm. Ti ya vaceki çinayra sima talib yê? Ma meden bîyem herdra vetim, nêzan çend hazar germîyêde vîleşîyayemro medenra cêra bîme kerdim qalib, qalib ra vecîyayim çakute dulgerî/ostay gina ma vesaymi pêsaymi amaymi gosanê cuwanikora darde bîme. Arîra ma talibîm to hona qaliba."

Pîr sey Nêsimî vano; "Biko to baxu hesna acêro so."

"Ma pîrem şey Nêsimî narê serî lewê kamî?"

"So lewê qesab comerdî. Tenê xizmeta xokî ucade bîvîne... Ey gosarokî xode bice oğîrê to akerdî bo."

Talib gosaronê xo cêno kunora raîrê. Yêno beno ne-

jdîyê suke beno san muxirbe. Sono verê ju banî/bonî çêber cineno yew fiqarê çêber keno ya.

Êlî vano; “Mabi xerdî fiqarem meymanê heqi qeubul kena? Ez amoki serî lewê qesab comerdî. Tarîyo sewê kewti mi ser, mi ewru xorê meymanki.”

Fiqari vano; “Uyoki to meymana bê zerri serê û çimanê ma sero cayê to esto.”

Zêdi senik samya xo wenê. Mmulxita fiqarey ana cila êlî danoğî finara, hewna sonê. Talib hewnê xode hewn vînêno mordemê sipêla cirê vano; ‘gereko to seribi-birîyê.’ Sodir urcenêra arayîya xo kenê. Waxtoki teber biro talib Êlî danoğ cêbê salvaranê xora gosaro vecno dano fiqarey. Meyman henî beno, nêbeno axire juvîn xeylê fetelnenê fiqari gosaro qeubul keno. Êlî danoğ tekino sono lewê comerdî selam dano ci...

“Xer bê sêlamet ti xêyr ama. Ti kama çika derdê to çibawo?”

Êlî danoğ vano; “Bê to wad bide mi. Mike tora savat tu bîya hurînd ez torê kamîya xo vacîrî.

Comerd wad keno.

Talib vano; “Bira ti birayê mina axreti, hâl û hêkatê mi nîya ro. Cuya xo vîçera be pus qesab comerdî rê qesey keno; “Wastena mi awaki; mireki thaba beno mi seribibirne, lesami darefîye mi xağke bide sêro.”

“Bira caro na bîyayêna heqya o çigo? Îyê ke Feke tora vecînê gose to hesnenê ti savana mira çi wazêna?”

Talib vano; “Bira pîr sey Nêsimî ez rusno lewê to.. to kî wad da mi. Ma êndî to zana.”

Mabenra xeylê waxt ki vereno ra. Rocê beno haylemi û hurgit. Comerd bi, di hîretenonra danê pêro. Veremîneke juvîn talib kono mabenê qewğa. Comerd kardîya destê xo rasanayinedi kardî gîna vilê Êlî danoğî çipkena bena. Comerd ax keno tuxx keno firqan keno destra thaba nêno. Bê çari ano dest û payunê talib cira birneno ra lesi beno erceno çengel darde keno. Cêreno heqî vero vano; ‘na çi xafila to mina kerdî no çiko?’

Kamki êno goşt wazeno demise A lesi nêbeno gostê mal û mêsinra dano ci....

Rocê pîr şey Nêsimî yeno çewoki talib Êlî danoğ têt bîyo meyman A çêde vêzeno/ beno meyman. Pîr sey Nêsimî pîrê fiqarîyokî...

Mulxita fiqarêy vana; “Mêrik pîrê ma amo nî gosariyeki ey meymanî dayma bice so lewê qesab comerdî nî gosaro verra malê bice bê ma qurbana pîrê xo sey Nêsimî kerîm.”

Mêrik jê vatena mulxuta xo gosaro cêno sono lewê comerdî:

“Bira mabe xerdî.”

“Xerbi sêlamet, xeyr ama, buyer wastena to çiga vacî?”

“Comerdêma bira nî gosaro bice mirê ju lesadi rinde xağke hurdi, hurdi hurdîke ez bêrî çê pîrê ma seyNêsimî amo qurbani pocerîm sonde qomoki êno lewê pîr Nêsimî cira vilakerîm.”

Qesab comerd ano A lesa talibî keno xağî keno hurdi dano fiqarey vano; “Gosaronê xokî bice so heq loqmê

to qeubul kêro va tenekî xeyrê mi têt bibo.”

Fiqari yêno çê goştî dano mulxita xo. Ana şuna kena zerrê ley, locinêde adir kena wê, leyê qurbani nana serki bigirîyo...

Çîrane fiqarey ênê lewê pîr sey Nêsimî. Pîr tedînêra delalî û helalîyê cêno... Cem girêdano. Dest pêkeno ci temmurê xuyo dêso vano. Milet urcenora sama ki sonê locinêra sedê yêna vano;

“Huuuuî, huuuî cem û sêma simarê!!!”

Îyê kî ronîştayîyê xo çarnenê ra qaît kenê thaba kes cayêde nêaseno... O hâl nîya di, hîre rêy berdevam keno... Sêma ke qedîna, pîr sey Nêsimî temmurê xo lewê xode nano ro anca locinera veng êno vano;

“Huuuuî huuuuî cem û demê simarê...”

Pîr şey Nêsimî veng dano; “Raurce bê, ravezi bê...”

Zerrê leydi mordemê vêzenora pay, paun vîndeno...

Sey Nêsimî vano; “Vêcî bê huzbarê cemî.”

Êlî danoğ êno huzbarê pîrê xu û cemîde darê ra vîndeno. Qomo ke cemdero hekmete kona têdine ser, pêro pîya alîq û maliqe talibî benê...

Pîr sey Nesimî vano; “Î gosaro bîyarê verdi ronê. Va cira perskêro...”

Gosaro anê verê linganê talib de nanêro...

Êlî danoğ vano; “Ey gosaronê! Sima taliba yanî qaliba? Ez talibo yakî qalibo?”

Gosarey vanê; “Hasa, hasa to Taliba ma Qalibîm... To emeg da, sebir kerd, merda, seribirîya, çengelanro darde bîya, vêsa, pêsa û ro guret ama huzbarê pîrê xo seyNêsimî ...To endî Taliba...”

Biko lawem, oğul... Raa ma RAÎRA Haştî , Raştî û Roştîya. Gereko mordem xo rind bizano xo rind naskêro...

XÎZÎR çu (güç) dano mordemî merhamet kî têt bidêro.

varlîgiyê dano kî ebi ma û azê mawa werdanêned-iro...

layê manika sarî mebirê!

zon û raa xorê waîr vecîrê...

Phezn: Beli belirsiz ses

Vêzeno: Konuk oluyor.

Hukir nukir: Öldükten sonra mezarda sorgu yapan melek.

Vîçera be pus: Olup biteni

Çewa: Bekçi

Xulx: İrade

Gorn: Defin işlemleri

Mulxit/Mulxite: Eş

Mor/Mar: Yılan

Lîfe morî/marî: Yılanın kıvrımları

ŞANIKA SALHÊ U KEJE

Çime : Gulsîma (maya mi)

Arekerdax : Pinar ÖZGÜL

Beno nêbeno. Jü mêrik u cênîya xo benê...

Domanê xo nêbenê, lê hurdmîna kî zaf wazenê wayîrê domana bê..

Waxt êno şono, derbaz beno, xeyle serrî vênênê ra, rojê cênike xo de vejena ke ebe domana nêweşa (diganiya), tabi nêbîran (viyari) kena, herroj çîyê werdene de bîn êno çîmanê cênike ver.

Cênike rojê şodir şavaq ra urzena ra, pençerê ra qaytê teverî kena. Çimê xo ginenê bağ u baxçê cîrana xo, zaf hurdî hurdî têt qayt kena, qayt kena ke; çî qayt kero baxçê de, wertê gulo sosina de marol vînenê. U endî se beno nêzano, ayêra têtîya canê cênike her roj marol wazeno, kena nêkena ke marol verê çîmanê cênike ra nêsono. Xo xode vana ez ya ê marolî ana wena, ya kî bêmamol mirena..!

Cênike hewnê şewa nêkuna ra, tawo ke kuna ra; marol kuno hewnanê cênike, cênike werden u şimitene ra birîna u bena zê astik u postiki, roj be roj helîna.

Baxçe cîranano ke cênike qaytê ci kena, o baxçe kî kes ne thawreno cikuyo, ne kî lewê baxçî ra derbaz bo, vanê raya hat u nafî ya..!

Ti nêvana wayîra baxçî Pîra cazûya..! Pîra cazûyê kî çî biwazo îllam ke waştene xo ana ca. Mêrde cênike qayt keno ke çî qayt kero; cênike çîna, roj be roj verba çîmanê êy helîna, cîrê her çî ano. Vano; bure! Keno - nêkeno ke cênike nêwena, têt çarê nêvînenê.

Mêrik nêzano wayîra baxçî Pîra cazûya, rojê baxçê ra peyîno, vindeno şande roj ke şono pê koy ra, hewa ke beno muğurbe, mêrik şono kuno baxçê a cîrane, sebetê cênika xo di-hîrê marola tireno ano çê, qet kes nevînenê. Mêrikî u cênîya xo a şewe hênî rindek pîya derbaz kenê, cênike mirdîya xo marolanê xo wena.

Roja bîne reyna canê cênike marol wazeno, cênike bê marol bena xêg, di-hîrê pel marol cênike ra vano çî....

Herçî marolo ke mêrik şono dano arê ano, cênike îna wertê di deqî de wena qedênena.

Mêrik se bike ro. Feqîrê mi qayt keno cênike nêbena mird, roja bîne oncîya beno şan, mêrik reyna şono kuno baxçê cîrane ke marol bitiro bîyaro, lê na dolime Pîra cazûye mêrikî rê dafike nana ro u xo şanena pê çêverî. Mêrik se êno kuno baxçê, Pîrê xaftla pê çêverî ra vejîna qîrena mêrikî ser, vana: “

- Ti ebe senê curefî kuna baxçê mi, marolanê mi tirena?”

Pîrê vana;

- “No nîya nêbeno, eke ti herroj marolê mi bitirê, o taw ti gerêke heqa marolanê mi bidê mi!

Tabi mêrik venge pîre ra erzîno we, zaf kî terseno, çixa terseno honde kî tedê dejenê, ano Pîra cazûye rê derde xo qesê keno, vano:

- “Hal u heketê min u marolanê to nîya, cênika mi ebe domana nêweşa, nêbîran kena coka ez kewto baxçê to, mi marolê to tirtî. Cênika mi ke marol mewêro mirena. Mi efke, ez xorê şorî çê xo.”

Pîra cazûye vengê xo kena kêmî giran verê goşe mêrik de vana; de bere, de bere, eke henîyo tayna zaf bere. Lê cênika to ke ebe domana kewte ra, cîrê doman bî, o taw domanê xo çî beno bibo, ê mino, gerêke ti ê domanî bidê mi!

Pîra cazûye se vajo mêrik tersa ra vano; heya u virana xo keno pîrê marola cêno şono çê.

Tabi cênike marola mirdîya xo wena, wertê ra çend aşm u heftî derbaz benê, roja cênike êna u cênike kuna tenga domana ver. Kuna ra, cîrê çenekê de henî rindeka bedewe bena kee, rindekîya çeneke qet kesî sera nêbena, çeneke zê aşm u roj şewlê dana.

Rojê, Pîra cazûye heşnena ke cênike kewta ra cîrê jü çeneke de rindeke bîya, hama rew aynî roj u aynî deqa de êna derguşa cênike cêna u şona.

Cênike kena - nêkena ke pê Pîra Cazûye nêşikîna. O marolo ke baxçê Pîra cazûye de vejîyo, cênike werdo namê ê marolî ki Kejo.

A derheq de Pîrê name marolî ana nana be derguşe ra, vana; nayêra têtîya namê to Keja!

Pîra cazûye hênî rind qaytê Keje kena ke, serê hardî de Keje her çîra şevkenena. Zê roştîya çîmanê xo rind qaytê Keje kena. Xêyle waxt sera derbaz beno tabi Keje bena pîl, bena des u di serrî. Keje henêna ke, rindekîya Keje zê aşm u tîji şewle dana.

Rojê Pîra cazûye Keje bena jü birro îsîz, uja cîrê jü qu-liko zaf derg u berz vîrazena. Ne zerê dê, ne kî tever ra nêrdûwana kena ci!

Pîra cazûye henî kena ke, wa tersanê ayêra tewr kes nêro lewê Keje nêşoro, jü qulê heqî cayê Keje nêzano! Teyna serê qulike ra, tewr cora jü qula zaf qîşkeke kena ci ke, eke a be xo amê, wa a qule ra bêro lewê Keje, şoro.

Waxto ke Pîra cazûye êna çê Keje, cêr vindena vengê Keje dana, vana:

- “Keje Keje mirê porrê xuyê zernênê dergî raverde cêr, ez pê bêrî cor!”

Keje porrê xuyê dergê munutîyê zernênî corde dergê cêrî kena, Pîra cazûye porrê Keje ra azînare we, pê şona cor.

Rojê, Keje endî bêzar bena xo xode lorînenê, lê venge

Keje zê vêngê qaz-u qulingawo, zerya mordemî helêneno. A rojê kî lajê Paşayî; Salhê astorê xora beno aspar şono wertê birrî ke xorê bicêro, tayê sebrê xo ya bo. Qayt keno ke sawtê de henî weş wertê birrî de êno ke, her ca de veng dano (yankî). Vêngê Keje durî ra şono goşê Salhê, Salhê beno aşiq u maşuqê ne vengî u na sewda. Xo xode vano; se beno bibo ez gerê ke wayîrê ne vengî u na sewda rindeke doz kerî.

Salhê, xo ebe sawtê Keje cêno, ca'be ca ê vengî ra cêreno, şono raştê jû qulike beno. Na het, a het ser qayt keno, tawa çêver u nêrdîwana doz nêkeno. Qayt keno ke çi qayt kero, jû cênike êna verê çêverî, cêr vindena u veng dana, vana:

- "Kejê, Kejê mirê porrê xuyê zernênî dergê cêrî ke, ez pê bêrî cor."

Keje porrê xuye dergê nazikê rindekî dergê cêrî kena, cênike porr ra azîzare we, pê şona cor.

Waxto ke cênike corde êna war, şona çê xo. Nafa Salhê xo keno dilqê cênike, vengê xo keno zê vengê cênike, dizdenîya vengê Keje dano, vano:

- "Kejê Kejê ê porrê xuyê dergê zernênî berze cêr, ez pê bêrî cor!"

Tabi Keje nêzana ke Salhê lajê paşayo, porrê xuyê dergê zernênî verdana'ra cêr, Salhê pira azîzare we, pê şono cor. Keje Salhê se vîna xof cêna, zaf tersena, vana:

- "Ti kama, çika?"

Salhê dest keno ci, cirê hal-heketê xo qesê keno, vano:

- "Ez aşiqê a sewda to u vengê to bîyo!"

Tabi Keje ke tayê goş nana Salhê ser, hebê qudum êno zanîyanê Keje, qînat kuno zerê, ebe Salhê inam bena.

Salhê vano:

- "Ez wazen tode bizewejî, bê helalîya mi be!"

Eke henî vano; gulê Keje benê ya, Keje vatêna Salhê kena. Hama jû çîyê/engel esto ke Keje nêşikîna kamaxe qulik ra corde bêro cêr.

Keje zaf rindeka, çixa rindeka hondayê kî baqîla/serwaxta, Salhê ra vana:

- "Tu nayêra têpîya çixa ke ama îta, mirê îpeg ra jû çarşefe xode bîya, roja ke ez tode remane, a rojê ez çarşefo pêrûne/ kulîna jübîni ra girêdan, qulê ra dergê cêrî ken, pê xo corde verdan ra, ên cêr.

Salhê ebe a qeyde xeylê waxt êno lewê Keje şono, qet rojê Pîra cazûye şik nêbena ci u nêzana, hetanî ke rojê Pîra cazûye êna çê Keje, Keje fekê xora remnena vana:

- "Dayê waxto ke Salhê êno cor zaf rew êno, ti çira/ qey hondayê herê êna?"

O taw Pîra cazûye ca de pê hêsîna ke, Salhê sebetanê Keje ra êno u şono!

Pîra cazûye bena xêg, hêrs bena, vana:

- "Ez tora hondayê hesken, sebetê to her çî ken, hela qaytê to u no kayo ke ti ebe serê mi kay kenaa..!"

Hêrs bena, qarîna, qara ra bena meqes ra, gilanga porrê Keje koke ra cira kena, vengê peyayanê xo dana, Keje cêna tik u teyna taqawuzê (sürgün) jû çolê îsîzî kena, a be xo kî

çê Keje de raya Salhê sera vindena.

Beno şan, Salhê bêxeber êno verê qulikî, vano belka Keje çê dera, dizdenîya vengê Keje dano, vano:

- "Kejê Kejê porrê xuyê dergê zernênî raverde cêr, ez pê bêrî cor!"

Pîra cazûye heşnena, gilanga porre Keje, awa ke bima verdana ra cêr, Salhê cira azîzare we, pê êno cor. Se êno cor, Pîra cazûye vîna zaf terseno. Tersa ra xo reyna corde erzeno cêr, waxto ke xo erzeno cêr, nê mireno. lewê têtüyê verê çêverê çê Keje şonê hurdmîna çimanê Salhê ra, Salhê ca de beno korr. Salhê urzeno ra ebe ê çimanê korra ca be ca, çol be çol, ebe serran u aşma Keje ra cêreno, beno aşiq u maşuq.

Çol de maneno, vaşo yavan weno pê vindeno, endî nêzan çend serrî u çend aşmî sera derbaz benê, Salhê şono çol ra Keje ra cêreno, ebe vengo berz veng dano, vano; Kejêê! Kejêêê!

Keje reyê vengê Salhê heşnena, xaftûla a kî qîrena, zaf kêf kena, berbena. Remena (vozena) Salhê ser şona, êy vîna cêna vîra xo. Tabî waxto ke cêna vîra xo, berbena di (2) dilopê hês(t)îrê Keje corde ênê war, ginenê çimanê Salhê ra. Çimê Salhê benê ya, Salhê dînya tarîye ra xelesîno ra, kuno dînya heqîye.

Salhê u Keje destê jübîni pêcêne u şonê welatê xo, pîya dewran ramenê, Xiziro khall mirade îna keno, ê ma u şima kî jû koşek de bikero.

"DARDE Kerdî Mendî Bî, Pınar ÖZGÜL

*Pınar , ti fecîr de dîyare Girê Surî de
Surra serdine şanî bî porê tiye kejkî
Têl u biskê to dêmîyay bî lîskane to ser
Xeyalê to , gilê Koy ra darde kerdî mendî bî...*

*Rengê Asmêne kewî daybî re çimane to
Xaşxaşîka kerd bî lewanê to de
Gorgeçînî şermezar bibî rindekîya to ra
Bêkesîya to, gilê koyra darde kerdî mendî bî...*

*Fîstanê to, surê darî ra guret bî rengê xo
Bağ u baxça vilik kerd bî ya şalvarane to de
Eşq u sewda rêcene pancikane to ra
Lorika to , gilê Koyî ra darde kerdî mendî bî...*

*Meseloke vêrî fekê to de mendî bî
Taye çîyê xo, to çêna xo re wendî bî
Tariqê to u qedere to canê to werdî bî
Însantîye , gilê koyî ra darde kerdî mendî bî..!*

Pasaêna Zimistani

Sait ÇIYA

*Ko u gerisu de va
Waru de waxtê goçi
Deşt u xozanu de theyri
Çeqer u suri, boa payizi*

*Sewe şiyawa, vore sipê
Astareî düri, asme zerda
Çêyê ma koyo, welatê ma ko
Hardê mao, lom u gerrê ma çino*

*Rêçê binê vore, serê vore
Zê fekê şimşêri, zê reqesê vergu
Pakao, vêsneno, cemedneno
Serdê zemperi, linga teberi.*

DEMSERRÎ

Sait ÇIYA

*Şiyune çêberê zimistani
Zerrigerm u riserdin bi
Sirrê xo dardê bi we
Vore nimitêne tê, va piskitêne*

*Şiune diyarê usari
Hetê de selxi, hetê de domani
Pencere de theyr u hewri
Şiliye, puxur u viliki*

*Biune sa, hirê roci feteliune
Cünê amnoni de veciune
Genim tiğê de, tici text de
Tac sare de, şiyê seraya*

*Her saltanat ricino
Her omur qedino
Payizê sayiri ki yeno
Rocê xatirê xo wazeno.*

GONEWERÎ

Fatma MALKOÇ

Serva kistena sarê mayê Maraşi

*Ma werdime eve goni
Ma mendime tariye de
Ma mendime wariye de
Ma mendime zariye de*

*Der bazê ma sıkiti
Ma sanitme peyê çêveri
Ciranê ma bi
Çêverê ma ju bi
Piya diyene roj u tiji
Muğurbê soni
Domanê ma piya bi pili
Nun sola juvini werdene
Bime ve way u birayi
Xal u werezayi
Nara revêri*

*Ax goneweri
Kutikê peyê çêveri*

*Tayê ma kiştme
Eve kemeri kuçi
Tayê xeneknayme eve kindiri
Tayê ma vêsnayime eve adiri
Aliyê mî kerd lêyo şia
Pot eve xezevi*

*Riyê şiyayi, zerre şiyayi
Theyr u thuri berbayi
Zere ağwe ro goni şiyê
Nêbiye zalale
Asme cêriye biye tariye*

*Bime bêkes
Bêçêver
Bêware
Îyê ke weş mendi
Mendi çêwu çêveru ra*

*Guna ma vilê
Goneweru de bo
Mexeleşiyê barê mara
Mearaşiyê astikê xo
Hemo Sey zawt dano
Eve çelê zimistani
Hewar keme
Düzgün bavayi
Munzur bavayi.*

MI TI XORÊ WASTÊNE.

Ali KIZILBEL

(layêki)

Mı ke texte tastêne
Toke rêştike restêne
Bızanîtêne zeriya to esta
Mı tı xorê wastêne.

(Çêneke)

To ke textik tastêne
Mı ki rêştike restêne
Ez tode amêne
Toke ez bîwastêne.

(Layêki)

Mı ke cüyîni vaydêne
To ke lese tadêne
Bızanîtêne zeriya to esta
Mı tı xorê ardêne

(Çêneke)

To ke cüyîni vaydêne
Mı ki lese tadêne
To ke ez bîwastêne
Ez tode amêne.

(Layêk)

Mı ke cüyîni têvdêne
To ke lese namnêne
Piyê to ke tı medene
Mı tı remnêne.

(Çêneke)

To ke cüyîni têvdêne
Mı ki lese tadêne
Piyê mı ke ez medêne
Ez tode remêne.

(pêropiya)

Welat gerib welato
Welato de mêrato
Yê na sarê Qirdîmî
Nuno, ron u thoraqo.

ERÊ MÊRDE MÊRDE

Ali KIZILBEL

Erê mêrde mêrde

Çêneke vana; ez sonu mêrde

Maya xo vana;

Ti xona domana, ez to nêdonu mêrde

Hatan ke qolîndê mı nêardi na çêver de

Awa ke çêna xo nêdana mêrde

Her de şêro vistiriya daye serde

Erê mêrde mêrde

Çêneke vana; ezo sonu mêrde

Piyê xo vano; hatan ke haleta mı nêarde

To nêverdon na çêver de

O piyo ke çêna xo nêdano mêrde

Her de şêro maya dey serde.

Erê mêrde mêrde

Çêneke vana: ezo sonu mêrde

Birayê xo vano; hatan ke Alaman mîrê nêard

Ez to nêverdon şêrê mêrde

O birawo ke waya xo nedano mêrde

Her de şêro cênîya dey serde

*Kılama corene yê sarê Khela biye, Veyvu de zaf
vatêne.*

*Cênu be layêku verva jumîni vatêne. Varyantê xo zaf
bi.*

*Na kılama cêrene ki, mı ve piyê xora newede yimis
kerde.*

MOWAYÊN
Qemera BARIYE

*Mowayêni,
jê bêrikhê isoni
naym u doymê
giranê pîreni!
Bîrenê vîren u peyeni...*

*Namê sîma
kerdo ve mowayê semi;
Şiya we çîla çêyi
Thulpê hewrê şiyayî
Çîlqîya goniya isoni
Nêtêmino quncê miani!*

*Bêbext ki gos u khêrrîkê
ho guretê!
Qewaxê reji, vilîkê pêşî
Sitarê phoşti
howt pangê le bi,
bêgorn u bêkefen şî!
zerri u pîsîki qezeliyê
bêperr u bêpayî
Leng u çengi, bêtavatî
Kêngerê verê vayî
Biyê hêliyê bêperri
Jê phepugê kemeri
Moyayî, cênîki, wayî!
Kemi nêbena,
kîla şênî
rêmê zerri
rîzenê çîmî!*

*Tayîne rê,
Mêrasê hîris u hêştî;
Dest u payî gîredayî, piştî
ro u roştî ra fiştî
raw u welağû ra kîştî...*

CÊNIKE
Qemera BARIYE

*Cênîke;
mir u mirazê rîçîki!
Mekerê bînê sojî,
jê povîki!
Asmê' tariyo,
nêmenda roştî!
Phîstî de reştî,
qîrnîkê goştî!*

*Cênîke;
tayîne, jê tîrro qîl u qîndîn,
kulve u zenge' kerde
fîla' nêbî!
Kerde ve vilencê feki,
pêskîra deştî,
reştîka reşî,
dest est ve piştîkê pêşî,
vake; jê manga bore,
çor rojî bîdoşî!
Parşuya cuamêrdîa
çewte ra beştî!*

*Tayîne rê,
Herremus u bênamuse
Çivîrê sitê camuse!
Purtiyê bazarî,
'la-lawo to çîm de çond hazarî?'
Vato;
Nêvo kemi,
Sîrxê u xîrxê phoştî
dolê pêşî
xof u terşî!
Eve na tore,
çutîr bîvîno sarê raştî!*

ZIRÇIYE

Munzur Güven KILIÇ

Serre 2019'ine de, ez şiyu dewa piyê to dêke (*)
Cênîkê mira vake; "Wuy bira, mî dêka to naskerdêne
Ez hona domon vine, ezvaji ke hawt - ya ki heşt serri de
Yeno'ra mî viri, dêka to çutiri domonunê xo dîme zirçêne

Eskeri, domonê dêka to, fişt'ra ha oroja kasê Sîpi
Dêka to ajiye ra, xo hard ra girkerdêne,
Cênunê dewîzu neçara mî zor zoft kerdêne
Zirçêne, zirçêne vatene; Wuşênê mî, Sûmbûla mî
Dar u kemer çizzayisê dayerê bervêne

Feqirê neçarê, wuy bira bira, dîr vo, dîr vo!
Vengê daye hona gosunê mî dero
Vatêne, Wuşênê mî, Sûmbûla mî
Hata ke domoni ve eskeri ra, ha koy serde şî, bi ve vindi."

Ax dêkê, cênîke ke mîrê hêni qeseykerd
Soluxê mî biriya, gîrunê çhokunê xo sero
To, ama'ra verê çîmunê mî dêkê, mî qulotite ro, hêştiri
koti ve çîmunê mî
O helm de mî, zirçayisê to ame gosunê mî, ez kerdune
kherr.
Dar u ber, hona tharva torê bervenno

Ax! eskeri domonê to, tora gureti Dêkê!
Vake; "Nê azê Heyderunê, nayinu rê weşîye tometa
Nînu tey beme, nê Kîrmancê/ Qızılbaşê, ma u piyê nay-
inu Raa Haq'i ramenê
Nê mara niyê, nayinu rê weşîye tometa, nînu beme qîr-
rkeme, qokê nînu ame."

To Heyderu ra rema ama dewa piyê xo Veroz
To va; "Domonê mî, vaxo wertê pêra mîde bixeleşîyê
Azê warunê, beno ke rozê têpiya peyser sonê
Dewa Mosîrvani kenê ve şên, lozinunê mara oncia dû
vejîno."

Wuy Dêkê, bêkeş dêkê, keşî torê alaqtare nêvate
Ax! zalîme cîranê sîma mîlîşî, serva dî qurîşî mefatî, ger-
rê domonunê to kerd
Vake; "Qomutan, nê domoni azê Heyderunê, Heyderu ra
amê werte ma Alu"
38'de, zalîmu emîr davi, vatîvî kokê Heyderun u De-
menu biyarê.

Eskeri waxto ke domoni tora gureti. A roze, Tîjî asmen
ra vindete
Sûmbûle thawo ke pê pêşê to gureti vî, ra nêverdêne
Esker eve dîme kasatura dave ve bêçîkunê Sûmbûle ro

Bêçîkê Sûmbûle bî ve qungi, pêşê to verda ve ra

Çizzayisê Sûmbûle hard u asmen dave we
Lazê to Wuşê zirçeno, vano; "Dayê, mî ca meverde
dayê!"

Ez zirçayisê to hesnan dêkê, her het ra çizzayisê to yeno.
Gosunê isoni keno ve kherr

Dar u ber, hard u asmen hona serva derdê to bervenno

To cokaro xori-xori nalêne, wuy dêkê
Vatêne "Bîko, awa ke mî diya, dar u kemeri nêvîno, do-
monê mî mira gureti.

Ez tey nêberdu. Esker vake; "To Alîza, eve dîmê tufong
dave wertê hermunê mîro, estu ve kose."

To "of!" kerdêne, hêni kuxêne, hêni kuxêne ke, cigêrê to
fekê tora amêne

To pese u peroz bîvî jê Phepugi, dezê domonunê xorê
xori-xori bervêne

Vatêne; "Yê zalîmu, ez ça tey nêberdu? Bê domonunê
xo, xora ez je zu meyitiyu

Ero zalîmenê, sîma nêzonênê ke aciya cigêre zora, ez
rozê de hazar reyî mîrenu."

To, eve ax u waxîye u kesrete amrê xo vîyarna ra.

Nêhaqîya ke yê zalîmu sîmarê kerda, ju raye nê, hazar
reyî nusnanu

Hêni bo ke, o zirçayisê sîmawo bêveng, dîna alem pêro
bihesno

Ax ondêra bêkeşîye, mîlîşî bîvî ve har, qomê xorê xay-
inênî kerdêne

Mîlîsenê, qomê xorê bêbextîye mêkerê!

Yî ke ye qîrkerdi, nafa kî dore anê ve sîma...

To Tîrkî nêzonênê, 84'ine de şîya hakîiya xo,

Hama dezê qomê Kîrmancîye hona nêqedîyo

Nîka kî, dere u derxuleyî, jîyar u diyarê ma tenge derê.

Verê çhemunê ma gîredo, endî xoser niyê, phêl nêdanê
je verezo

Heto ju ra kî, zon u zagonê ma tenge dero, wazeme
nêmiro, bîreso.

(*) Dêka mî Alîze vîye, hete Heyderu de mêrde kerdi vî.
Waxto ke 38'i de esker amo dewunê Heyderu, mêrdê aye
Alî kî, a ve domonu ra gurete arde wertê Alu. O têpiya
peyser şîyo. Alî vato, "Qomê mîrê ke sebi, mîrê kî va hêni
bîvo, hama qe-ke-nê domonê mî bixeleşîyê"

(*) Mî ve na şîir/ helbest, dezê dêka xo ard'ra zon.

DAYÊ
Musa OKTAY

Dayê,
Ez kengerê verê vayune,
Sincê serê têliyine.
Verê çêveri de, şîya dara tuyine.

Dayê,
Zımıstoni adırê lozına to,
Wusari runê meska tuyine.
Dayê,
Amnoni firigê hêgayê to,
Payız pelga dara tuyine.

Dayê,
Ez dergusê hermunê to,
Xortê zerê çê tuyine.
Khaliya tode ustina çê to,
Wuşira destê tuyine.
Dayê,
Su ke bi, sanıka serê zonê to,
Afkinê murê to,
Amênê sitê tuyine.

Dayê,
Zerê ho teng meke,
Ez herse çımeto,
moreka vile to.
Gıstanê destê tuyine.

Dayê,
Ez lazê tuyine.
Roza ke tı merda,
A roze'ra ve na roze
Darê mezela tuyine,
Darê mezela to...

GURÊE KIRMANÇKI
Veroc SERENAS

Baqıl vırnıya xo rê sêrkeno
xeğ çire kay keno

*

Şiye ama şemige ser
waxto mal bero

*

Va vore pıskneno xo ra

*

Şiliye destê xo ma ra ont
herd bi jüa

*

Mı tari de roşt di

*

Çı di ke vindi kero

*

Gerr gireto
be astama xo kıneno

*

Gorgeçine hewnda
serê dare de

*

Bê şime
piya şime
rae nejdikim

*

Çêneka azeba
biye khakıl goze
werte pure xo de kay kena

*

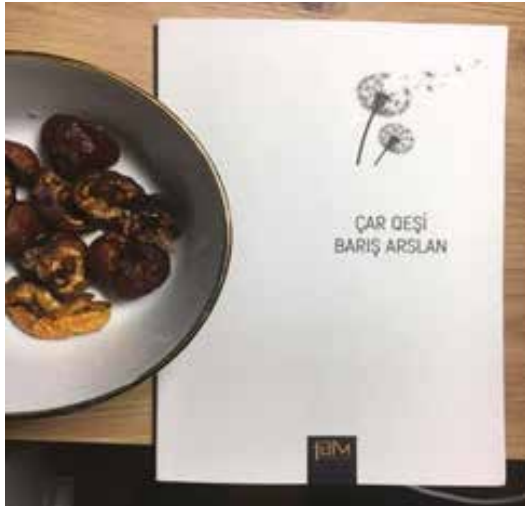
Asmên onto xo ser
gülê dare de halêndi vıraşta milçike

*

Qesey nêkeno

BARIŞ ARSLAN RA KITAVÊ KILAMU:ÇAR QEŞÎ

Hawar TORNÊCENGÎ

Bariş Arslan ra kitavê kılamu „ÇAR QEŞÎ“ vejîyayisê Fam (Fam Yayınları) de vejîya.

Zon u zagonê marê xêr bo! Wendoğê xo bijediyê!

Na kîtav çar çeku ra amo nustene. Yanê; her pelge de ‘çar çeku’ ra rubayi estê. Ni rubayi tayê weşîya qomê mara xevere danê, tayê ki tarîxê dewunê dormê Têrzani anê’ra zon. Nustoğ gegane ki hesret u esq eve çekuyinê hewlu ano’ra zon. Kîtav hetê Maylîm Daimî Doğanî ra amo redakte-kerdene. Wes u war bo. Hetê rastnustene ra tayê kêmasîyê qijî bibê ki, çapê 2ine de mordem şikino rast kero. Kîtav ra ke tayê misalu bîdine, çimê mîde ni çarçekuyî zaf çekuyê de rezê:

Boverê ma Bığîra sîpiya
Mî emso hewnê xode tî diya
Tî usar amêne leyê mî
Rozi ameyî şî, tî kotiya?

Erzingano Erzingan, suka Erzingan’
Jûye cêr ra yena, hên yan yan
Eke bizangê xo ke wedaro, qaytê mî kero
Zerrê mî gineno xoro, beno talan.

Serê kowu mîzo duman
Derdê mirê tîya derman
Se beno, emso cayê meso!
Zerrîya mirê bîbe derman.

Serê kowu de sîpi kena vare

Emso çîra nêama na yare
Çimê mî ke nêgîna aye
Zerrîya bela mî bena hare.

Axê mî mendo tode
Pesew-peroz wanon ko de
Bînê cızîkê mîno çhep de
Dezê towo dano pede.

Usar ke ame, vilîki benê têra
Zerreyê mî beno hewra
Tij vejîna, tîja na homete
Tora zaf haskon, çîna naye de tomete.

Gağan ame, Khal kaykeme
Khal ke ame verê çêveri, se keme
Ard u ron saneme cî,
Zerrê mara ke çî vêrd, dame cî.

Nustoğ ita de qalê adet torê sarê Dersimî keno. Folklor ra qese ano’ra zon.

Veyvu de Verva arêyi kaykenê
Cêni, çêneki qeramandol pay kenê
Dungurçî amêne, dewî biyêne sılxete
Hirê rojî, hirê sewî meymaniye saye kenê.

Nustoğ serva waştîya xo u mîrod restene, vengî jiar u diyarî dano. No usîl weşîya verecoy ano ma virî. Jê sayirunê mayê vîrenu qal keno.

Boverê ma Mezela sîpiye
Mî Palanga de tora rîndeke nêdiye
Duway kenime; mîradê ma bîkero
Ya Khalê Sîpi, to bê comerdîye.

Ya qîlawuzê kemerê Gabanî
Tîya sîtarê serê Bulmîsê khani
Awe yena deranê tora
Cêrê to khêwî keno derê Xanî.

Îta de asma Gağanî u serê-serre yena aqîlê mordemî.
Na serre endî khana
Serra newîye oncia yena
Canweşîe be rîndîye ana

Derdu, kederu cêna bena.

Nusoğ ni çarçeku de tarixê pi-khaliki ano'ra zon. Kok u binyatê mulxîti dano naskerdene.

Namê xo "Xıdır" biyo yê khalikê ma
Dêrsım ra, Paga Vêsayiye ra vejıyo amo
Çar lazı ra jü biyo Aslan ağa
Bırayê xo şiyê Khêlmıjiye, Resk u Xınıs
O ki vejıyo amo naca Bulmıs.

Na çarçeku de hervê dina jüyine, hervê Urışi u Osmani de telefbiyena isonê feqiri ano ma viri.

Naca ra vanê diyarê mevji
Herbê dina mıleti rê bibi suji
Eskerı nayo jübini ra, qırr biyê
Bınê wele ra vejınê herme u boji.

Îta de eve çarçeku qalê bêwayiriya xozayê welati keno. Hêfê xo cırê yeno.

Corê dalıka guresini kemero Çırrı
Nêşkime ser vejime, zaf biyo tırrı
Hêliyu kemeri sero halêni vıraştêne
Nıka theyr-thur çino, tıvanê biyo sırrı.

Welat ke bêwayir mend, qomi ke caverda şı, hardê na qomi sarê teveri rê beno mêres. Mordem gereke hardê xorê, der u kowunê xorê wayir vejıyo. Ewro ju yeno sero mêsin çırayneno, meşte junawo bin yeno maden gurene-no.

Ez şıyu rastunê waru
Xırave kerdo her ca, malê Khurru
Vas, vilık, puncık nêmeno
Şiliye ke vorde, awe nisenaro tırru.

Heya Barış, jê vatena tuyo, qesey sero qalkerdeno lazım niya.

Wareyê ma estê Qere Puxari de
Her ca beno khêwe asma usari de
Ma wayir nêvejıyayime cayê xorê
Biyo olağê naxırı, destê sari de.

Îta de Barış wazeno ke, sarê ma ke qeyret bıkerı, şikino weşıya xo pia şên u bexteyar kero.

Zerrê ma tenıko, jê perdika piyajime
Ma der u cıranê xora rajime
Bıgurime, xover bıderime
Welatê xorê wayir bıvejime.

Nustoğ Barış na çarçeku tıvanê serva na rozunê Koran-ıye (Korona) vano. Tenga mıleti rê vengı Xızırı dano.

To esta ya Xızırı khal
Na dina kuta sene hal

Canweşıye ke çinebiye
Her çi ison rê beno thal.

Peyniya kıtavi de tayê kılâmê/lawıkê arêkerdişi estê, dakhıl Meleke lawıkunê khanu ra cırê tayê çekuy vatê. Hên aseno ke Meleke hona zaf çi zonena.

Nayinu ra ni çekuyê cêreni şiyê'ro lawıkunê sayir Sa-Heyderi.

Royê royê royê
Royê na canı
Destê xo destê mı ke
Şime koyê Tercani
Gepa raste nata de
Ez lew panı
Aqlê mı defter niyo
Tu verde bıwani.

Kılmek ra, kıtavê nustoğ Barış Aslani zaf asan yeno wendene, her çeku sencito hên nusno. No kıtavê xuyo vireno. Cad keme ke nustena xo devam keno, berhemunê hewlu vezeno werte. Îta ra vajime, raya xo rakerde bo!

Wendoği şikinê Erzıngan Eğıtimsen de, Can Kırtasiye de, Fakulta Kitap Kırtasiye de, İstanbul Komela Kulturê dewa Bulmus-Palanqa de pêda kerê. Zovina ki İnternet sera; vejıyayışê Fam, Emekkitap, sita "kitega.com. bkm-kitap" de yeno rotene.

QESEYÊ KE MABÊNÊ ZURE BE RAŞTI DERÊ I Okan EROĞLU

Roce jû cênike hegaê Pil de miyu (mesîni) ver de biya. Waxto ke roc sêro ko ra, cênike reyê sêr kerdo ke hetê zımı ra jû gurrfendêo yeno. Cênike tersu ver mi de arê, vırniye kerda dewe ser de, be xo ki be veştene şiya dewe. Şiya ke reştâ dewe raştê biraê xo ama. Bira ke wua xo hen vineno o ki terso, be lerca şiyô dest de gureto pe, cı ra pers kerdo;

-Bdbkxbr

Na çekuye a sure amenê manawa: çiko sê bi?

Waye ki cı rê vata;

-Jghhzrynhs; Jû gurrfendewo hao hetê zımı ra yêno na heti ser.

Bira ke na xebere hêsneno pe, cebê xo ra jû dudke veceno, lulika dudke keno fekê xo puf keno, dudke ra vengê Zırnaphoze veycino. Dewici çeyan ra benê teber, yenê ver-dormê biray cênê. Ebe çımanê meraxinan'a biray ro sêr kenê. Bira ki keno ke hal mecal ra qal kero. Hama gurrfende yeno reseno dewe. Deweci vinenê ke pêroê xo lesê ra kılmekê, hama beli beno ke zaf qewetîne. Tenê hên mothê jûbin benê, dıma ki vengê do rindek beno berc;

-Shksreobrçkdniwbndksçqexbnkbisrhnrhakrjh-pivrnjskqkijhcrnehjxnsnrqbhwrtmhgxkdektvmmx-kddvhhjsbr... Na çekuye a sure niya bêmane nêbiye, amenê na mane: Sılamê heqê Kenananucu sîma rê esto. Î (Ey) Babil rızna, çı ke domanê Nuxi waştênê ke be na qulea dina seru çıqa qom esto inan ra xebardar birê, niya ke bi isani sonê resenê heqî. Na ri ra Heq ki a qula rızne, janê her qom ki vurna ra. Nika sîma jano ke qesey kenê i jani hênda caverderê, no emrê heqîyo. Janê xoê newey sifte nêşikine rindek qesey bikerê hama waxtê ra tepiya musenê. Hêndi golgê xo ki day elger kerdenê "tıbrs" vacerê, vengê miyanê (mesînê) xo ke da "dibr dibr dibr" vacerê, vengê gukanê xo ke da "thiberc thiberc" vacerê, eke ramîti; "thibrçt thibrçt" vacerê. . Hên hên lewê sîma benê qeym janê sîma ki beno rindek...

Na qesa raştâ zura nêzon. Hama hên aseno ke jan vengê miyu daena, vengê guku daena, golgu elger kerdena weyi nêbeno, ranêxeleşino. Gereko ke bîwanerime, bînuşime, muzikê ke be janê mawa vıracijê gos inu sernime.

HAYRÊ XO NIYO Gürsel SARIKAŞ

*Hayre xo niyo qelb xayino cire
Roce ena zeke çıla şona xora
Cano rûie de veceno cane dera
Qelbo qelbo tı kambaxbe qelbo
Tı honde genco burci şelenay
Mirade dina bi çıma de verday
Rao reçe omudi ye cıra birnay
Qelbo qelbo tı bebexta qelbo
Geyale xo bi heyani khaltiye
Peybe cı isanara kena qelpiye
Nızana ke roce keno bebaviye
Qelbo qelbo tı bebexta qelbo
Gürseli va merdena be waxtere
No bebav seke keno beğebiriye
İsana ne rında bena heb qelpiye
Felek felek to bebexta felek*

HONA KE NÊBÎME VILA Gürsel SARIKAŞ

*Talo tırş nêzanite izet u nefis ra
Pariyo heram nêşî gula kesi ra
Qelpiye nêkerde cirani ciran ra
Hona ke kes caa ra nêbi vila*

*Pe phişti onite hebe, derza koli
Pêsera pine kerdbi kinc u koli
Defê biye nêdiyêne nono oncili
Hona kes şehera ra nêbi vila*

*Non kerde pede tasa doy de
Pê koçika darene dore kerde
Zadê xo hebe a qeyde werde
Hona dewe ra nêşibi weleta*

*Piya niştê ro, vaştê ra ju çê de
Sero aşma kuli piya temiya de
Veyva non niwerde vistriye de
Hona sero çimê xo nêkerdbi ya*

*Gürseli va na feqiriya ma biye
Hardlerz ra dime tey bi vila şiyê
Şıkır ewro nêbiyê muhtacê çiyê
Eke şiyê selam kelamê xora biyê*

MOZART U MOZARTÊ MA

Enver ŞENER

Nêweşiya Corona-19 amê... Her dugeli de, her suke de plana her kêşi dêmdê. Planê mı ki dêmday. Emserr amnaniya wertene de ez şiyêne welat; [Bursa, Pilemoriye, Mamêki, Tercan] hama seweta na nêweşiye nêbi. Dı heftey tatilê ma estbi, ‘se keme, çitür keme!’ vat. Suka Salzburg de karê mı bi, sonime hetê Salzburg... Salzburg, Mozart, suka hunêri...

Nika tenê Salzburg nasbikerime:

Salzburg, eyaletê Cumhuriyetê Awusturya, hemi ki paytextê Eyaletê Salzburg’yo. Hita de 155.021 hazar ison weşiya xo rameno [1ê Çelê 2020ine ra gore]. Suka Salzburgi; hetê girsıye ra, Wiyana, Graz u Linz ra dıme yê çarina. Namê na suke sole [Almanki: salz] ra yeno. Zaf sole na suke de esta, aye rê gore namê na suke no pıra [1]. Tarixê xo zaf xoriyo, khano. Her cayê suke de bonê khani, Kılısê khani, müzey estê. İndüstriyê xo ki gırso. Fabrikayê Simiteni Enerji [Enerji içecegi] Red Bull ki itha dero. Hama Salzburg, sevetanê jü hunermendê müziki ser zaf naskerdoğö. Hünermendê müzik [muziker=müzisyen], wıraştogê müziki, [Komponist=besteci], hostayê Konseri [konzertmeister = konser ustasi] namê ni mormeki Mozarto. [2] Mozart, namewo raşt “Wolfgang Amedeus Mozart”.

Mozart; serra 27 Çele 1756’ine de suka Salzburg Awusturya de amo dina[2]. Ma u piyê Mozarti Hunermendê müziki biyê. 7 [hawt] domani ardê dina. Jü Mozart u jü çêneke weşiyo xo ramıta, yi bini pêro merdê. Namê waya Mozarti, Maria Anna biya. Hurdêmenu weşiyo xo karê müziki ser ramıta. Mozart zaf lazeke do baqıl biyo. 5 [phonc] serrun de kêmane u piyano cınito. Eyrê vatêne lazeko pıraql [Harika çocuk] Hünermendê müziki [musiker=müzisyen], wıraştogê müziki [komponist=besteci], hostayê konseri [Konzertmeister-Konser ustasi] [3]. Bingeyê müzikê Ğerbi [Batı Klasik müziği] eşte. Merik zaf rew merd, 35 serran de bi [5 Gağan 1791 Wiyana] hama zaf çi peyê xode caverda [3].Çê Mozarti...

Mozart, Getreidegasse 9 [zusağê] de amo dina. Têpia çê xo bar kerd şı ververê çemi de ju çê Makartplatz. Ni çêyi de 1773-1787 itha de weşiyo xo ramıte. [4]. Çê Mozarti, dı qat wıraştö, zaf gırso. Qato binên nika kerdo dukan. Ni dukani de çikolota, kilitu, kıncu her çi ser resmê Mozarti wıraştê, rosenê...

Ma bileta müzeyê Mozarti gurête. Ez, Xanıma mı u dı lazê mı kutimê zerre. Jü cênike verê çêver de vınêtaye biye, meymanan ro şer kena, biletu qontrol kena, kam Maske kerdo riyê xora, kam nêkerdo. Zerre ro gêgane

şer kena kes Fotıraf oncono, nêoncono. Fotıgraf yasaxo. Domananê mira zobin doman çinebi, pêroyê xu Azeb u kamıl biy, amay bi müze. Salona gırse ra ma sıftê ser kerd. Salona gırse de des u dı tabloy est bi. Resmê Mozarti, maye, pi, waye, dakhıle u khalikê Mozarti dêsü sera biy. Dêso jobini de ki secereyê khalikanê Mozarti nusnay bi. Yi koti ra amê suka Salzburg, tarixê ameyişê dina, pêru nustê. Têpia Mozart, dina hata merdayişe nat wıraştö. Qasa de piyano Mozart bi, zaf berz nêbi hunde 1m bi, koli ra wıraştewo. Mordem hemen niya borzal keno; waxtê Mozart de lesa isoni qışkek biya. Lesa Mozart ki qışkek biya? Uza ra têpia şimê odê [çimeyê] da bine, wertê oda de jü dolab ser de kemanê Mozart vındertaye bi. Kemanê ro şer kerd, piyano ro şer kerd 300 sêrri verra şiyê, hata nika thoa nêbiyo. Reyna dêsü ser de tabloyê Mozart u deraza vinenme. Vera na dêsü de jü dolab bi, dormê xo cam ra wıraştö. Zerrê dolabi de kardi, khoçiki, maqes u torzen bi. Dolabê binen de kitavê Mozart bi. Nu kitavê do zaf qolınd hama qışkek bi. Zonê Almanki u Latinkio khani ra nustey bi. Binê kitavu de nustê Vakıfê Mozartê İswiçrey [İsvicre Mozart Vakfı] mı di. Tayê tablo u tayê kitavu kam zaneno, belka ki tırto, roto, hêmo ardo İswiçre. Jedê Vakıfê Mozartê İswiçrey bedawa do. İson merax keno 300 sêrri verdê ra şiyê. Hama ni Tabloy, Kemanı, Piyano her çi wayıru dest de mendo. 300 serru da na dina dê zaf herbi bi. Hele herbo dıdine de dina Ewropa toz u duman biye. Endi fetêliayişê ma qedino, binê dêsü de hirê [3] seki ardo, meymani gosedarê müzik [kulaklık] bicêrê, kam ke wazeno en rındekiye ra çar [4] müzikê Mozart rê goşdariye bıkerê. Ma zaf sa bime, domanê mı ki zaf sa bi. Jobinê Kultur, her çiyê xo jobina bi. Çê nas kerdoğö dina ma di, serwa yi zanayış guret.

Ma Mozartê ma kamo, kamê? Mozartê ma zafê, nêşkinime ki bınuşime, nêqedinê. Ez xora gore van. Çül pilê ma Sey Qaji, Silo qız, Davut Sulari, Mehmet Çapan, Ozan Rençber, Ferhat Tunç, Ahmet Kaya, Mikail Aslan, Ahmet Aslan, Erdoğan Emir, Grup Munzur, Yılmaz Çelik, Metin Kemal Kahraman iyê. Thembur u curê ma, ebê müzikê Ğerbi Klasik yeno telewe wıraştö ki: xosêriye ser, surgıniye ser, dez u dirbetiye ser, welat ser, hezi ser, merdayiş ser, xoverdayiş ser, kultur ser, karkeru ser, zon u zogan ser, itıqat ser, şıwaru ser. Her cayê de top kerdo, emeg do, wıraştö, vato ardo vera destê ma.

Ferhat Tunç, ez ki doman biyu kılamunê yi ra biyu

pil. “Al savrulur, vuruldu, kayıp, özlemin dağ çiçeği, Firari sevdam, serdo, yaro yaro, metine ağıt, vurgunum hasretine, niceleri ateştir, gûlvatan” zaf estê.

Yılmaz çelik: “Fadike, veyve, dayê dayê, demenu, urce, klara, Polat vano, mezela seyid...”

Ozan Rençber: “Ax welat, dilê mı sewda, Vanê vore vora”

Metin Kemal: “Xeçe, De wayi, Gulizar, hala beri, serdo, herediya, sewe, meyman, Duzgin bava, dewrano, ferfecir, Vanê vore vora, asme vejîya, wella Tercan...” zaf estê. Ebe zonê Kirmanciye u muzikê gerbi ardo telewe, jû harmoni wiraşt. Metin Kemal u jobine hunermendê ma ni zonê Kirmanciye ser, nu Kultur, nu welat ser zaf guriyê, nika ki gurinê. Ni ki Mozartê mayê!

Xızır ma bêkes, bêwayir, u bêveng mekero!

Çepe:

1.Salzburg wikipedia.de

2.www.salzburg.info.mozart

3.Mozart wikipedia.de

4.www.salzburg.info.mozart

WELLAT

Kemal TAŞ

Tırki ra çarnoğ : İbrahim DOĞAN

*reyna gino,télla zeryé mura
Ağwa çımané mı,ze lasera
Axa wellat'i, buruşni vaé kowara
Eceb, kes vengé mı heşneno.*

*Koé ma vara, biye tefo duman
seke, kes niyamo neşîyo, biye wêran
Pers nebena, halemi necéno selam,
Eceb, kes siaé mı vineno*

*Hardo sia'de vejîyo, qedero
Sero bine hardi thalo, çi tederu
Miré teyna, nivisiya, kulo derdo
Kewto rae,zeremi şino şiwano*

*Mı va daé, şite xuyo zelal da
Pistine xo, kerd ze palışna, fistra
bebexto mixenetara qal ard ra
Kuca veré adiré tode mı Helmé xo bidené*

TEYNAYİME

S. Devrim POLAT

*Teynayime,
zê dara merxe
Çênd waxt vêray ya (ra),
mabênê biyayên ra,
Jü ki nebiyayên ra ...
Ravêr çinêbiyayên ra kok dayim'
Nika ki;
Vêsênim' roştîya estbiyayên de ...
zê dara merxe ...
Teynayên persena se,
ne waxt zanena,
ne ki
estbiyayene ...*

VANÊ

S. Devrim POLAT

*Vanê;
Kilitê koyê biyê vindi,
Kam kerdo vind,
kam darêno nêzanême.

Jiar u diyari miradiyê,
nênê zon,
Kam hêşino pê, kam gos nano (ser), nêzanême*

*Veng danê:
Bêrê, phêşt bidê!
Kam barkeno, çık barkenê nêzanême.*

*Raye kenê derg,
Jü roze nêqefêlinê,
Kam şîyo, kam mendo nêzanême.*

*Yenê tèlewe, cemat kenê,
Têsare nêkenê
Kam zanoğ, kam nêzanoğ' nêzanême.*

*Çêrangê rijiyê,
ustîni şikiyê,
Kam rızno, kam virazêno nêzanême.*

*Xonçe boyna pırro,
nanê xo germa,
Kam mırdo, kam wêsano nêzanême.*

*Hêgayê bêhengajiyê,
cüyn hard dero,
Kam rameno, kam çarnêno nêzanême.*

*Jü vano; ez, Jü vano; ma,
taynê vanê; sima,
Kam wayiro, kam meymano nêzanême.
Rayberê m'!*

ŞEWE **Fırat ALİ**

*Ez şewa ra heskenu
Ze ke siya her çi mî sera oncina
Tevanê her çi şono kuno qula xo
Zê lulikan u mîloçika bire be bire
A şop phiştî mî ser koyî benê berz
A waxt mî ser posto mîrar biçarne
Destanê xo nekenû berz
Ez hên beğem hên gewende
Ez hên rut u repal
Ez hên şivîk yeno ke firrdî..*

*Bêvengiye de girane asena
Mî çiyî ke nêdî, goşê mî veng ra cêrenê
Bêvengiye mî bitersno jî,
Kherr biyayîna her çi
Zeke kherrî ra kena weş
Korr biyayîna welatî
Zeke korr ra kena rind*

*Şewa ke mî bena lewê kherran u korra
Şewa ke mî kena kherr u korr
Roja a şewe qe nêna..
Wazenu ke jû qılme de emir bîqediyî
Towr çiyê de bin me'ro mî virî
Zê kermê dare, ez xora virazî.*

HÊSTIRÊ ÇIMA **Fırat ALİ**

*Jû be jû gînenê waro pelê dara
Ax ax no dejayîşê zerya mino
No zê şiyayîşê tûyo hên xaftîla..*

*Jû be jû gînenê waro dilopi
Ax ax na gonya qelbê minî
No zê berbişê tûyo hên bêwaxt.*

*Jû be jû benê çequer rengî
Ax gulê ke ma cîra heskerdî
Ağwe cîrê nêbiye derman; verba rojî merdî.*

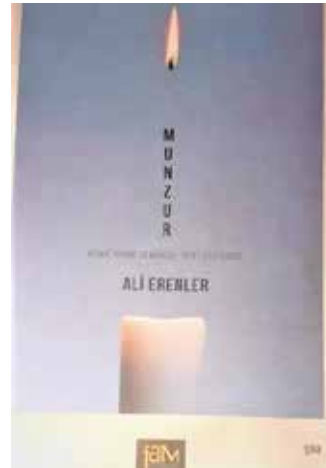
*Ax ax no sene waxto; rojî kilm
No sene waxto; şewî khul
No sene eyamo ke; tî mîra berda dîrî*

WAYIRÊ VENGÊ MA **Ali ERENLER**

*Şüya goze, holikê wareyî,
Mor 'şingi, sungê kinkorî
Çî ke mend, marê lawîku ra mendo*

*Yênîyê Sey-Saverdî, Gola Buyere,
Îqrar u itîqatê ma, vengê Xîzîrî
Çî ke mend, marê lawîku ra mendo*

*Lawîkî çimê mayê
Lawîkî gosê ma,
Wayirê vengê ma
Lawîkî wayirê mayê.*

(Kîtavê Ali Erenler yê kîlamu vejîyayîşê FAM de newe vejîya. "MUNZUR-vengê hardê Dewresu-Dört Dağ içinde" bîwanê, wendene dê.)

RÊŞTIKE

*Serê zazîke de niştî ro
Rêştîke resena,
Lawîku vana
Gêge bivena,
Gêgena kî huyîna*

*Serê koun ra va yêno
Kam zoneno ke pîrîka mî çayê bivena,
Kam zoneno ke çayê huyîna
Zerrê xo çînayrê vêsena,
Çînayrê sa bena*

*Serê zazîke de pîrîka mî
Sayê ke dîna çarnena.*

HESEN EFENDİYÊ BASKOYÎ:
Hesen HEMKAN
Awşeno SEREN

zimistano,
 Asma Xıziriya, muğurbê sondiyo,
 Manika xo vile de, Awşeno Seren dero
 Çeyê Uşeni Gulabi rê meymano
 Lozine vêsena, loqmê binê adiri dero
 Der u ciran amê'ra dest u lingan, cemat giredino.

Binê dewe de kutiki lawenê
 Vergê duzgîni dormê boni de cêrenê
 Veyvika de newiya verê derguse,
 Lazê xoyê nuxri nêweso, zê xasxasike vêsena
 Xeberê cêna; Efendi dewe dero
 Dergusa xo cêna virana xo, tenê lawnena
 Hên lng-warway, sarêqot çeyi ra vecina

Peyê dêsê Rayberi de xaliyêk darde beno
 Îmam Êli viranê fişta'ra şêrêki, niadano
 Zulfîqarê Êli zê asma zerde bereqino.

Veyvike dergusa xo erzena binê linganê raybêri
 Vana; "gînayme zulmetiya wayirê to ver!
 Sole apsun ke, la gireda, dest pîrane Efendi, layîk
 mureno!"

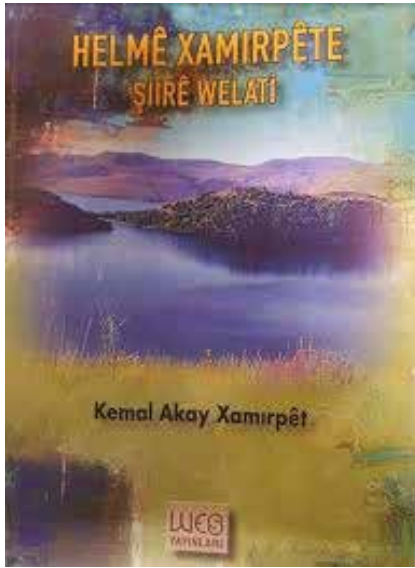
Rayber tenê murijino, dest beno hêrdîsa xo,
 Hirê teli qurfîno, jubini ra giredano u sero waneno
 Keno zerê paçîke, dano destê veyvike
 Vano; "çimê ju mordemê mûrdari, astîkanê layêki de
 kar kerdo
 Dî hermanê nî sawî de, dî gorgeçin danê pero.
 Ney bicê, bere berjinê deyra bîderze
 O çîra bîmîro? Ey vera Hes bîmîro!"

HARDO DEWRES JIARGEWO
Usxan CEMAL

Persekena Hardê dewreşi
 Pêro diyari; jiar u jiargeyê
 Her vizoyê welati, reça pil u kamili
 Binê asmenê kheweyi de weşiye de
 Khalo sîpe de ho şûit, bine pak
 Jiara Paçkîne ra sarvar gireda, mîrod wasto
 Bonê Budi de niştî ro ewliyayê mawo khano
 Qelxeru de bonê Oli de derguse bivena
 Kemere bimbareki sera Miya Oli – Mihemedî vejîya.
 Bava Muzîr u Harçîg verê Mamekiye de
 Virare sana ve zumîni ra
 Golê Çetu de qîrvan sarebîrno, momî vesena
 Ana Fatma de kupî diyê, pîro kerr u zenga
 Çimê Muzîr Bavayî de çileyî vêsênê,
 Minete, rîndîye, haştîye, bîrayênî, têdustîye, zerrepakênî
 Kowo Sur de, warunê Xolozi de, Vanasure de
 Hurêndîa pagu hona osena.
 Ahh ah! Çî esto ke na dîna ra dîha rîndek!
 Hardo Dewres ra qerî.

Xîzîr u Îlâşî amê têarê, sencenê hard u asmênî
 Amayena serre, bereketê hardê dewreşi sero nanê hurê.
 Xîzîr u Îlyas, Wayîrê asmenê kheweyi u hardê dewreşi
 Usar ke ame yenê huzur, phoşt danê zumîni
 Homete cîrê dare ra vindena.
 Nasîvê xo nîaz u gîrvano
 Vanê Gağan amo wertê hometa ma
 Fetelînê çê ve çê Gağan u hermeta xo Xeza
 Kenê arê pêsare u nasîvênî
 Kokîme verê dunîke de ronîştîya.
 Mî persena,
 Kemerê Bîmareki de tolvê Duzgîni
 Qelxeru de niştî ro; çewres ra jûne
 Kêwrayê mî persena, Gola Xîzîrî de nisange o.
 Hometa mîletê ma persena!
 Bêwayîro, bêsarewo.
 Des u diyê Mihemedîyê wertê mîn u Muzîrî de.
 Miya Anafatma kemerê Dundîle ra girêda, vayde sanîna
 ra nat u dotê suke
 Darê minê mojen u azgelîyê asmen ra biye nejdi, qiyet-
 inê.

Soder tîjî est, vilê ho dard we, sarê ho çarna ra bîmab-
 areki
 Hemu corde niadano hemu duwa u minete keno Tîja
 homete ra.
 Soder, Peroz, sonde..
 Sonde bimbarek diyar ra şî war.
 Asme vejîya sewle dana dîna, to vana rîyê ho şûito.
 Verê lozîne ra vêrd ra na thîlsîmê Bava Khureşi.
 Her vizoyê Hardê Dewreşi marê biyo welat u cenet
 Des u dî koyê Desîmî pêro Ewliyayê mayê.

ŞIÎRÊ/KILAMÊ WELATÎ Kemal AKAY XAMIRPÊT

*Eke va şîire/kilame;
Ez van mêrdetêni, hewltêni êna isani viri..
Gege ki wertê di heskerdoğa de tivana xali
neqeqşnenê.
Welati sero şîire, kare her kesi niya.
Şîire; ne karê bilbîliya, ne ki teyna ebe gula u sosîna
êna viraştene.
Şîire; eke zê çemi, zê bahri derya nêbiye, thamê
daye çino.
Ebe ağwa vaye, çirtike, gole nêvejena.
Gere bine ra, kaleke ra, binê en kemera hime ra bigi-
riyo vejîyo. Binê zînara ra, ebe zor bivejîyo.
Çelê zîmistani de bîhuyîyo, en waxto çetin de dost bo
ke,
wa o waxt şîire şîire bo.
Hêni bo ke, benî isan bîzano, şîire çîka.
Thamê to, berbiş u huyayîşê to a şîire de bo.
E ke çînêbo, zê mektube wanena. Wendena mektube
ke qedîye, a ki qedîna.
Şayiranê cihani qal kerime u şîire binusnime. Îna
welat u qomê xo hunerê xo nusno.
Her qom de kay, dans, govende, caz ferqlîyo. Şîire ki
henêna. Heskerdene teyna bes niya. Gere esetetikê
hunerê heskerdene ki bîvîraziyo, binusiyo...*

*Domani sêmê cîra heskerê bene zern
Zonê maye ke qesênêkerd bene kerm,
Cîqa cîra heskerê hondayê bene nerm
Vînd nêbenê, dina dest dero ê xo gem.*

*Paxîrê xo nêdanê, şari ra nêcênê sêm
Nêkunê kesi dûma, nêkenê derd u xem
Astora xo ebe xo asparê dest dero gem,
Zonê şari nê, ê maya xuyo qîmetîno zern.*

*Ez şîya Dêrsim 'palavra meydana'
La-lao nê zuranê ke ita erzenê
Vanê, Estamol u Anqara ki ita zanê
Zuranê ke uja ra anê ita roşenê.*

*Almana vengê Zazaya day ardi
Ardi fabîrqê de kar u gure da,
Nêvake hatani şand burê arda
Ebe nono sipê u arda şekîrî fîrda.*

*Wendene çîqa ke erebki
Seke tî şorê pêpeki,
Miraz u amênê isana
Beno girê dano lisana
'Seke her vaş koka xo sero'
Seke her teyr ebe parranê xo
Seke her doman ebe zonê maya xo.*

*Bînê Qaputê Gogol ra
Ebe sed
Ebe hazar
Nustog, hunerbend vejîya.....*

*Tênê rûsia mendi
Ebe qaputê tîrka
Ebe pîrênê Farîsa
Ebe kitabê Ereba.*

*Wes yayînlari 2018
Birinci baskî.
ISBN: 978-605-5293-68-0
Hernayîş : Nadirkitap*

